

Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (kuues koda laiendatud koosseisus)

15. juuni 2022*

Konkurents – Turgu valitseva seisundi kuritarvitamine – LTE põhiribakiibistike turg – Otsus, millega tuvastatakse ELTL artikli 102 ja EMP artikli 54 rikkumine – AINUÕIGUSE MAKSED – Kaitseõigused – Määruse (EÜ) nr 1/2003 artikkel 19 ja artikli 27 lõige 1 – Väljatõrjuv mõju

Kohtuasjas T-235/18,

Qualcomm Inc., asukoht San Diego, California (Ameerika Ühendriigid), esindajad: advokaadid M. Pinto de Lemos Fermiano Rato, M. Davilla ja M. English,

hageja,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: N. Khan, A. Dawes ja C. Urraca Caviedes,

kostja,

ÜLDKOHUS (kuues koda laiendatud koosseisus),

koosseisus: koja president A. Marcoulli (ettekandja), kohtunikud S. Frimodt Nielsen, J. Schwarcz, C. Iliopoulos ja R. Norkus,

kohtusekretär: osakonnajuhataja C. Kristensen,

arvestades menetluse kirjalikku osa

ning 4., 5. ja 6. mai 2021. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Qualcomm Inc. palub oma ELTL artikli 263 alusel esitatud hagiga tühistada komisjoni 24. jaanuari 2018. aasta otsus C(2018) 240 (final) [ELTL] artiklis 102 ja [EMP] lepingu artiklis 54 sätestatud menetluse kohta (juhtum AT.40220 – Qualcomm (ainuõiguse maksed)), millega komisjon

* Kohtumenetluse keel: inglise.

tuvastas, et Qualcomm kuritarvitas oma turgu valitsevat seisundit 25. veebruarist 2011 kuni 16. septembrini 2016 (edaspidi „kõnesolev ajavahemik“), ning määras talle 997 439 000 euro suuruse trahvi (edaspidi „vaidlustatud otsus“).

I. Vaidluse taust

A. Hageja

- 2 Hageja on 1985. aastal asutatud Ameerika Ühendriikide äriühing, kes tegutseb mobiilside- ja traadita tehnoloogiade valdkonnas. Ta arendab välja ja pakub müügiks kiipe ja tarkvarasid, mida kasutatakse kõne- ja andmesides. Hageja kiipe müüakse ning tema süsteemitarkvara tehakse kättesaadavaks litsentsi alusel ettevõtjatele, kes kasutavad neid mobiiltelefonides, tahvel- ja sülearvutites, andmemoodulites ja muudes elektroonilistes tarbekaupades. Hageja pakub muu hulgas põhiriba kiibistikke (edaspidi „kiibistikud“).
- 3 Kiibistikud võimaldavad nutitelefonidel ja tahvelarvutitel olla ühenduses mobiilsidevõrkudega ning neid kasutatakse nii kõne kui ka andmete edastuseks. Kiibistik koosneb kolme elemendi kombinatsioonist, täpsemalt põhiriba protsessorist, raadiosageduslikest integraallülitustest ja toitekiibist, mis asuvad tavaliselt eraldi kiipides või harvemini samas kiibis. Peale põhiriba protsessori on teatavatel seadmetel vaja rakendusprotsessorit, mis võib olla integreeritud samasse kiipi põhiriba protsessoriga või paikneda eraldi kiibis. Kiibistik võib seega olla kas „integreeritud“ või „autonoomne“ (mida nimetatakse ka „õhukeseks“), olenevalt sellest, kas sellesse on integreeritud rakendusprotsessor või mitte. Kiibistik võib vastata ühele või mitmele niisugusele mobiilsidestandardile nagu GSM-standard (*Global System for Mobile Communications*), UMTS-standard (*Universal Mobile Telecommunications System*) või LTE-standard (*Long Term Evolution*). Kiibistikke müüakse sellistele algseadmete tootjatele (edaspidi „tootjad“) nagu Apple Inc. (Apple), HTC Corporation (HTC), Huawei Technologies Co. Ltd (Huawei), LG Corp. (LG), Samsung Group (Samsung) ja ZTE Corporation (ZTE), kes lisavad need oma seadmetesse.
- 4 Käesolev kohtuasi puudutab konkreetsemalt LTE-standardile ning UMTS- ja GSM-standardile vastavate kiibistike pakkumist (edaspidi „LTE-kiibistikud“) hageja poolt Apple'ile ajavahemikul 2011–2016.

B. Haldusmenetlus

1. Menetlus hagejaga

- 5 Euroopa Komisjon alustas 2014. aasta augustis uurimist lepingute kohta, mis puudutasid hageja kiibistike ostu ja kasutamist.
- 6 Komisjon saatis alates 13. oktoobrist 2014 kuni 14. jaanuarini 2015 hagejale nõukogu 16. detsembri 2002. määruse (EÜ) nr 1/2003 [ELTL] artiklites [101] ja [102] sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT 2003, L 1, lk 1; ELT erivaljaanne 08/02, lk 205) artikli 18 lõigete 2 ja 3 alusel teabenõuded.
- 7 Komisjon alustas 16. juulil 2015 hageja suhtes menetlust, et teha määruse nr 1/2003 III peatüki alusel otsus.

- 8 Komisjon saatis 8. detsembril 2015 hagejale vastuväiteteatise, millele hageja vastas 27. juunil 2016. 27. juulil 2016 täiendas hageja seda vastust.
- 9 Komisjon saatis alates 22. novembrist 2016 kuni 5. maini 2017 hagejale veel teabenõudeid.
- 10 Komisjon saatis 10. veebruaril 2017 hagejale faktiliste asjaolude kirjelduse, millele hageja vastas 13. märtsil 2017.
- 11 Hageja esitas 29. mail 2017 tõenditejärgseid seisukohti tõendite kohta, mis esitati toimikusse pärast vastuväiteteatist.
- 12 Haldusmenetluse jooksul võtsid hagejat mitu korda vastu komisjoni talitused, mõnel korral koos peaökonomisti meeskonnaga.
- 13 Komisjon tegi 24. jaanuaril 2018 vaidlustatud otsuse.

2. Teised ettevõtjad ja asjast huvitatud isikud

- 14 Enne kui komisjon alustas eespool, punktis 5 nimetatud uurimist, toimus tal kolmandast isikust rikkumisest teavitajaga – kes nõudis, et ta võiks jääda anonüümseks, – (edaspidi „kolmandast isikust teavitaja“) koosolek, mis korraldati viimase palvel.
- 15 Ajavahemikul 12. augustist 2014 kuni 23. juulini 2015 esitas komisjon hageja teatavatele klientidele ja konkurentidele teabenõuded.
- 16 Pärast vastuväiteteatise saatmist hagejale pidas komisjon koosolekud ja konverentskõned kolmandate isikutega.
- 17 Komisjon lubas Apple'il ja Nvidial kui asjast huvitatud kolmandatel isikutel 7. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 773/2004, mis käsitleb [ELTL] artiklite [101] ja [102] kohaste menetluste teostamist komisjonis (ELT 2004, L 123, lk 18; ELT eriväljaanne 08/03, lk 81) artikli 13 lõike 1 tähenduses menetlusse astuda. Apple on ettevõtja, kes on hageja klient ning ostab kiibistikke, sh LTE-kiibistikke. Nvidia on hagejaga konkureeriv ettevõtja, kes pakub teatavat liiki kiibistikke.
- 18 Komisjon edastas 15. märtsil 2016 Apple'ile vastuväiteteatise mittekonfidentsiaalse versiooni. Apple edastas oma seisukoha vastuväiteteatise kohta 2. mail 2016.
- 19 Komisjon edastas 31. märtsil 2016 Nvidiale vastuväiteteatise mittekonfidentsiaalse versiooni. Nvidia edastas oma seisukoha vastuväiteteatise kohta 31. mail 2016.
- 20 Komisjon edastas 19. oktoobril 2016 Apple'ile hageja poolt vastuväiteteatisele esitatud vastuse mittekonfidentsiaalse versiooni. Apple edastas oma seisukoha vastuväiteteatisele antud vastuse kohta 21. novembril 2016.
- 21 Ajavahemikul 22. novembrist 2016 kuni 5. maini 2017 esitas komisjon teabenõuded Apple'ile ja hageja konkurentidele.

3. Tutvumine toimikuga

- 22 Komisjon andis 21. detsembril 2015 pärast vastuväiteteatist hagejale võimaluse tutvuda juhtumi toimikuga (CD-ROM-il). Komisjon edastas hagejale tema palvete peale mittekonfidentsiaalsed versioonid teatavatest muudest dokumentidest, mida ei olnud veel talle edastanud, ning vähem redigeeritud mittekonfidentsiaalsed versioonid teatavatest muudest dokumentidest, mille oli talle juba edastanud.
- 23 Äraakuulamise eest vastutav ametnik korraldas 23. ja 24. mail 2016 hageja välistele nõustajatele menetluse, mille käigus oli neile tagatud ligipääs esimesele andmeruumile, mis oli seotud teatavate dokumentidega. 1. juunil 2016 korraldas äraakuulamise eest vastutav ametnik hageja välistele nõustajatele menetluse, mille käigus oli neile tagatud ligipääs teisele andmeruumile, mis oli seotud teatavate muude dokumentidega. 28. ja 30. juunil 2016 said hageja välised nõustajad ligipääsu kolmandale andmeruumile, mille eesmärk oli võimaldada neil esitada konfidentsiaalseid sisulisi seisukohti dokumentide kohta, mis neile esimeses ja teises andmeruumis kättesaadavaks tehti.
- 24 Pärast faktiliste asjaolude kirjeldust andis komisjon 13. veebruaril 2017 hagejale uuesti võimaluse tutvuda juhtumi toimikuga (CD-ROM-il) osas, mis puudutab pärast vastuväiteteatist kogutud dokumente. 17. veebruaril 2017 korraldas äraakuulamise eest vastutav ametnik hageja välistele nõustajatele menetluse, mille käigus oli neile tagatud ligipääs neljandale andmeruumile, mis oli seotud teatavate dokumentidega nende hulgast.
- 25 Hageja palus 25. jaanuaril 2018, pärast vaidlustatud otsuse tegemist komisjonil esitada talle loetelu koosolekustest või vestlustest, mis korraldati kolmandate isikutega, keda uurimise ese puudutas. Komisjon vastas 2. märtsil 2018, et olid toimunud teatavad koosolekud ja konverentskõned kolmandate isikutega, ning esitas vastavad märkmed.

C. Vaidlustatud otsus

- 26 Vaidlustatud otsuses on neliteist jagu, milleks on vastavalt sissejuhatus (1. jagu) ning jaod, mis käsitlevad asjaomaseid ettevõtjaid (2. jagu), menetlust (3. jagu), hageja menetluslikke vastuväiteid (4. jagu), standardeid (5. jagu), tehnoloogiat ja asjaomaseid tooteid (6. jagu), hageja tegevusi seoses kiibistikega (7. jagu), hageja lepinguid Apple'iga (8. jagu), turu määratlust (9. jagu), turgu valitsevat seisundit (10. jagu), turu valitseva seisundi kuritarvitamist (11. jagu), jurisdiktsiooni (12. jagu), mõju liikmesriikidevahelisele kaubandusele (13. jagu) ning parandusmeetmeid ja trahvi (14. jagu).

1. Lepingud hageja ja Apple'i vahel

- 27 Vaidlustatud otsuse 8. jaos märkis komisjon, et 25. veebruaril 2011 sõlmis hageja lepingu Apple'iga (edaspidi „üleminekuleping“), mis käsitleb kiibistike tarnet, ning et seda lepingut muudeti 28. veebruaril 2013 järgmise lepinguga (edaspidi „üleminekulepingu esimene muudatus“), mis jõustus tagasiulatuvalt alates 1. jaanuarist 2013 (edaspidi koos „kõnesolevad lepingud“).
- 28 Komisjon täpsustas, et kõnesolevates lepingutes oli nähtud ette, et hageja teeb Apple'ile ergutusmaksleid tingimusel, et Apple rahuldab kõik oma LTE-kiibistike vajadused hangetega hagejalt (edaspidi „kõnesolevad maksed“). Viimases küsimuses täpsustas komisjon, et vaidlustatud otsuses hõlmavad LTE-kiibistikud kiibistikke, mis vastavad LTE-standardile ning GSM- ja UMTS-standardile.

- 29 Komisjon märkis, et ajavahemikul 2011–2015 ostis Apple LTE-kiibistikke üksnes hagejalt ning et hageja maksis Apple'ile 2–3 miljardi Ameerika Ühendriikide dollari (USD) suuruse summa.
- 30 Komisjon lisas, et ehkki kõnesolevad lepingud pidid lõppema 31. detsembril 2016, lõppesid need pärast seda, kui Apple lasi 16. septembril 2016 turule Intel LTE-kiibistikke sisaldavad iPhone 7 seadmed.

2. Turu määratlus

- 31 Vaidlustatud otsuse 9. jaos järeltas komisjon, et turg, mida tuleb arvesse võtta, on LTE-kiibistike vabaturg ning et see turg on ülemaailmse ulatusega (edaspidi „asjaomane turg“). Konkreetselt leidis komisjon, et asjaomane turg hõlmab autonoomseid LTE-kiibistikke ja integreeritud LTE-kiibistikke, kuid et välja jääb nende kiibistike tootmisharusisene tootmine. Selles küsimuses asus komisjon seisukohale, et LTE-kiibistikud ei ole asendatavad kiibistikega, mis ühilduvad GSM-standardiga, ega kiibistikega, mis ühilduvad UMTS-standardiga (edaspidi „UMTS-kiibistikud“).

3. Turgu valitsev seisund

- 32 Vaidlustatud otsuse 10. jaos leidis komisjon, et hageja oli olnud alates 1. jaanuarist 2011 kuni 31. detsembrini 2016 asjaomasel turul valitsevas seisundis. Komisjon märkis seejuures, et hagejale kuulusid alates 2010. aastast asjaomasel turul suured turuosad, et seda turgu iseloomustab mitme sisenemis- ja laienemistõkke olemasolu ning et kiibistikke ostvate hageja klientide turujõud ei suuda tema valitsevat seisundit mõjutada.

4. Turgu valitseva seisundi kuritarvitamine

- 33 Vaidlustatud otsuse 11. jaos järeltas komisjon, et hageja oli oma turgu valitsevat seisundit asjaomasel turul kõnesolevate maksete tegemisega kuritarvitanud. Komisjon märkis, et asjaomased maksed olid ainuõiguse maksed, et need maksed võisid avaldada konkurentsivastast mõju, et hageja esitatud kriitilise marginaali analüüs ei mõjuta tema järeldust ning et hageja ei ole tõendanud, et neid makseid oleks tasakaalustanud või üles kaalunud eelised, näiteks tõhusus, millest saab kasu ka tarbija.
- 34 Komisjon märkis, et hagejapoolne kuritarvitamine leidis aset kõnesoleval ajavahemikul.

5. Trahv

- 35 Komisjon leidis, et hagejale tuleb määrata trahv, ning järeltas arvutuse tulemusel, et selle summaks tuleb määrata 997 439 000 eurot.

6. Resolutsioon

36 Vaidlustatud otsuse resolutsioon on järgmine:

„Artikkel 1

Qualcomm Inc. on rikkunud [Euroopa Liidu toimimise] lepingu artiklit 102 ja Euroopa Majanduspiirkonna lepingu artiklit 54, tehes Apple Inc.-le makseid tingimusel, et Apple tellib kõik vajalikud põhiriba kiibistikud, mis vastavad LTE (*Long-Term Evolution*) standardile ning mobiilsidesüsteemi (*Global System for Mobile Communications*) ja universaalse mobiilsidesüsteemi (*Universal Mobile Telecommunications System*) standarditele, Qualcommilt.

Rikkumine kestis 25. veebruarist 2011 kuni 16. septembrini 2016.

Artikkel 2

Artiklis 1 nimetatud rikkumise eest määratakse Qualcomm Inc.-le trahv 997 439 000 eurot.

[...]

Artikkel 3

Qualcomm Inc. on kohustatud hoiduma artiklis 1 nimetatud tegudest või tegevusest või mis tahes tegudest või tegevusest, millel on sama või samaväärne ese või toime.

Artikkel 4

Käesolev otsus on adresseeritud Qualcomm Inc.-le. [...]“ [Siin ja edaspidi on osundatud otsuse tõlkimata osi tsiteeritud mitteametlikus tõlkes.]

II. Menetlus ja menetlusosaliste nõuded

A. Peamised menetluslikud asjaolud

1. Menetluse kirjalik osa

- 37 Hageja esitas 6. aprillil 2018 Üldkohtu kantseleisse saabunud hagiavaldusega selle hagi.
- 38 Komisjon palus 5. juunil 2018 kostja vastuse esitamise tähtaega pikendada, võttes arvesse hagiavalduse pikkust ja lisatud dokumentide arvu. Tähtaega pikendati.
- 39 Komisjon esitas 14. septembril 2018 Üldkohtu kantseleisse kostja vastuse.
- 40 Hageja palus 5. oktoobril 2018 repliigi esitamise tähtaega pikendada, võttes arvesse kostja vastuse pikkust ja lisatud dokumentide arvu. Tähtaega pikendati.
- 41 Hageja esitas 4. jaanuaril 2019 Üldkohtu kantseleisse repliigi.

- 42 Komisjon palus 12. veebruaril 2019 vasturepliigi esitamise tähtaega pikendada, võttes arvesse repliigi pikkust ja lisatud dokumentide arvu. Tähtaega pikendati.
- 43 Komisjon esitas 8. mail 2019 Üldkohtu kantseleisse vasturepliigi.
- 44 Menetluse kirjalik osa lõpetati 20. mail 2019.
- 45 Hageja palus 7. juunil 2019, et ta kuulataks ära kohtuistungil.

2. Apple'i menetlusse astumise avaldus

- 46 Apple esitas 16. juulil 2018 Üldkohtu kantseleisse avalduse menetlusse astumiseks käesolevas menetluses komisjoni nõuete toetuseks.
- 47 See menetlusse astumise avaldus toimetati vastavalt Üldkohtu kodukorra artikli 144 lõikele 1 põhimenetlusosalistele kätte.
- 48 Komisjon märkis Üldkohtu kantseleisse 17. septembril 2018 esitatud dokumendiga, et tal ei ole seisukohti Apple'i menetlusse astumise avalduse kohta.
- 49 Hageja palus Üldkohtu kantseleisse 17. septembril 2018 esitatud dokumendiga, et Üldkohus jätaks menetlusse astumise avalduse rahuldamata ja mõistaks kohtukulud välja Apple'ilt.
- 50 Hageja ja komisjon palusid 16. novembril ja 14. detsembril 2018 ning 13. veebruaril 2019, et juhul, kui Apple'il lubatakse menetlusse astuda, käsitletaks teatavat teavet menetlusdokumentides ja nende lisades tema suhtes konfidentsiaalsena.
- 51 Apple teatas Üldkohtu kantseleisse 17. aprillil 2019 esitatud dokumendiga Üldkohtule, et vastavalt kodukorra artikli 144 lõikele 8 võtab ta oma menetlusse astumise avalduse käesolevas kohtuasjas tagasi.
- 52 Üldkohtu seitsmenda koja president määras 5. juunil 2019, et Apple kustutatakse käesolevast kohtuasjast kui menetlusse astumise taotleja ning et menetlusosalised kannavad oma selle menetlusse astumise avaldusega seotud kohtukulud ise.

3. Menetlust korraldavate meetmete või menetlustoimingute taotlus

- 53 Hageja palus Üldkohtu kantseleisse 16. jaanuaril 2019 esitatud eraldi dokumendiga võtta menetlust korraldav meede või teha menetlustoiming, et ta võiks saada esiteks kolmandate isikute teatavate dokumentide täielikud, st „redigeerimata“ versioonid ning teiseks need kaks dokumenti, mis sisaldavad „konfidentsiaalseid sisulisi seisukohti“, mis esitati 28. juuni 2016. aasta kolmanda andmeruumi käigus.

4. Pärast menetluse kirjaliku osa lõpetamist esitatud täiendavad tõendid

- 54 Komisjon esitas 28. mail 2019, s.o pärast menetluse kirjaliku osa lõpetamist Üldkohtu kantseleisse esitatud dokumendiga kodukorra artikli 85 lõike 3 alusel täiendava tõendi, mis oli United States District Court for the Northern District of California (Põhja-California ringkonna föderaalkohus, Ameerika Ühendriigid; edaspidi „District Court“) 21. mai 2019. aasta 233-leheküljeline kohtuotsus kohtuasjas Federal Trade Commission vs. Qualcomm Incorporated.
- 55 Hageja esitas Üldkohtu kantseleisse 20. juunil 2019 esitatud dokumendiga oma seisukohad komisjoni täiendava tõendi kohta.
- 56 Hageja esitas Üldkohtu kantseleisse 26. juulil 2019 esitatud dokumendiga kodukorra artikli 85 lõike 3 alusel täiendavaid tõendeid, milleks olid 62-leheküljeline seisukoht koos suure hulga Ameerika Ühendriikides läbi viidud menetlustest pärinevate dokumentidega (edaspidi „26. juuli 2019. aasta täiendavad tõendid“).
- 57 Võttes arvesse 26. juuli 2019. aasta täiendavatele tõenditele lisatud dokumentide suurt arvu, palus komisjon Üldkohtu kantseleisse 14. augustil 2019 esitatud dokumendiga pikendada nende kohta seisukohtade esitamise tähtaega. Tähtaega pikendati.
- 58 Komisjon esitas Üldkohtu kantseleisse 30. oktoobril 2019 esitatud dokumendiga oma seisukohad 26. juuli 2019. aasta täiendavate tõendite kohta, milleks oli 63-leheküljeline seisukoht koos lisadega, ning vaidles eelkõige vastu nende vastuvõetavusele.
- 59 Hageja esitas Üldkohtu kantseleisse 20. mail 2020 esitatud dokumendiga oma seisukohad komisjoni 30. oktoobri 2019. aasta seisukohtade kohta. Üldkohtu kuuenda koja president otsustas 3. juunil 2020 jätta see dokument kohtuasja toimikusse lisamata, teatades samas hagejale, et tal on võimalus esitada oma vastavad argumendid menetluse suulise osa käigus.
- 60 Hageja esitas Üldkohtu kantseleisse 25. augustil 2020 esitatud dokumendiga kodukorra artikli 85 lõike 3 alusel täiendava tõendi, milleks oli United States Court of Appeals for the Ninth Circuiti (üheksanda ringkonna föderaalne apellatsioonikohus, Ameerika Ühendriigid) 11. augusti 2020. aasta 56-leheküljeline kohtuotsus kohtuasjas Federal Trade Commission vs. Qualcomm Incorporated, millega eespool, punktis 54 viidatud District Courti kohtuotsus ära muudeti.
- 61 Komisjon esitas Üldkohtu kantseleisse 11. septembril 2020 esitatud dokumendiga oma seisukohad täiendava tõendi kohta, mille hageja oli esitanud 25. augustil 2020.
- 62 Hageja esitas Üldkohtu kantseleisse 9. novembril 2020 esitatud dokumendiga kodukorra artikli 85 lõike 3 alusel täiendava tõendi, milleks oli United States Court of Appeals for the Ninth Circuiti (üheksanda ringkonna föderaalne apellatsioonikohus) 28. oktoobri 2020. aasta 2-leheküljeline kohtumäärus kohtuasjas Federal Trade Commission vs. Qualcomm Incorporated, millega jäeti rahuldamata taotlus korraldada eespool, punktis 60 nimetatud kohtuotsuse tegemise raames uus ärakuulamine.
- 63 Komisjon esitas Üldkohtu kantseleisse 20. novembril 2020 esitatud dokumendiga oma seisukohad täiendava tõendi kohta, mille hageja oli esitanud 9. novembril 2020.

5. Taotlused jätta teatavad andmed üldsusele edastamisel välja

- 64 Hageja palus Üldkohtu kantseleisse 31. mail 2019 esitatud dokumendiga kodukorra artikli 66 alusel, et teatud menetluskohandused ja vastavad lisad, mis on esitatud kuni selle taotluse kuupäevani ja ka pärast seda, jäetaks üldsusele juurdepääsetavatest dokumentidest välja.
- 65 Hageja palus Üldkohtu kantseleisse 6. augustil 2019 esitatud dokumendiga kodukorra artikli 66 alusel jätta 26. juuli 2019. aasta täiendavaid tõendeid puudutavad teatavad andmed välja üldsusele juurdepääsetavatest dokumentidest.
- 66 Üldkohus (kuues koda) esitas 28. mail 2020 ettekandja-kohtuniku ettepanekul kodukorra artiklis 89 ette nähtud menetlust korraldavate meetmete raames hagejale küsimusi kirjalikuks vastamiseks, paludes tal täpselt ära näidata andmed teatavates menetluskohandustes ja vaidlustatud otsuses, mida puudutas tema andmete väljajätmise taotlus vastavalt kodukorra praktiliste rakendussätete punktile 75.
- 67 Hageja palus 15. juunil 2020 pikendada Üldkohtu 28. mai 2020. aasta küsimustele vastamise tähtaega. Tähtaega pikendati.
- 68 Komisjon edastas Üldkohtu kantseleisse 8. juunil 2020 esitatud dokumendiga Üldkohtule vaidlustatud otsuse mittekonfidentsiaalse versiooni koopia, mis avaldati samal päeval tema veebisaidil. 16. juunil 2020 otsustas Üldkohtu kuuenda koja laiendatud koosseisus president lisada see dokument kohtuasja toimikusse.
- 69 Hageja palus 10. septembril 2020 uuesti pikendada Üldkohtu 28. mai 2020. aasta küsimustele vastamise tähtaega. Tähtaega pikendati viimast korda.
- 70 Hageja vastas Üldkohtu kantseleisse 30. oktoobril 2020 esitatud dokumendiga menetlust korraldavale meetmele.

6. Ettekandja-kohtuniku määramine kuuendasse kotta

- 71 Kuna Üldkohtu kodade koosseisu muudeti kodukorra artikli 27 lõike 5 alusel, määrati ettekandja-kohtuniku kuuendasse kotta ning seetõttu anti käesolev kohtuasi lahendamiseks kuuendale kojale.

7. Asja suunamine laiendatud koosseisule

- 72 Üldkohus otsustas 11. juunil 2020 kodukorra artikli 28 alusel kuuenda koja ettepanekul suunati asi laiendatud kohtukoosseisule.

8. Menetlust korraldavad meetmed ja menetlustoimingud

- 73 Üldkohus (kuues koda laiendatud koosseisus) esitas kodukorra artiklis 89 ette nähtud menetlust korraldavate meetmete raames ettekandja-kohtuniku ettepanekul 8. oktoobril 2020 hagejale ja komisjonile küsimusi kirjalikuks vastamiseks ja palus komisjonil esitada dokumente.

- 74 Komisjon palus 12. oktoobril 2020 Üldkohtu 8. oktoobri 2020. aasta küsimustele ja taotlusele vastamise tähtaega pikendada. Komisjoni tähtaega pikendati ja sama tähtaeg määrati hagejale.
- 75 Komisjon ja hageja vastasid menetlust korraldavatele meetmetele 19. ja 20. novembril 2020.
- 76 Üldkohus (kuues koda laiendatud koosseisus) kohustas ettekandja-kohtuniku ettepanekul 12. oktoobri 2020. aasta kohtumäärusega ja kodukorra artikli 91 punktis b ette nähtud menetlustoimingute raames komisjoni esitama teatava teabe ja teatavad dokumendid.
- 77 Komisjon täitis selle kohtumääruse Üldkohtu kantseleisse 19. novembril 2020 esitatud dokumendiga (edaspidi „19. novembri 2020. aasta dokument“).
- 78 Üldkohus palus kodukorra artikli 103 lõike 3 alusel 10. detsembri 2020. aasta menetlust korraldava meetmega hageja esindajatel võtta sobiv kohustus, mis puudutab 19. novembri 2020. aasta dokumendi konfidentsiaalsena käsitlemist menetluse selles etapis.
- 79 Hageja esindajad vastasid Üldkohtu kantseleisse 15. detsembril 2020 esitatud dokumendiga 10. detsembri 2020. aasta menetlust korraldavale meetmele, edastades allkirjastatud konfidentsiaalsuskohustuse.
- 80 Üldkohus (kuues koda laiendatud koosseisus) otsustas 8. jaanuari 2021. aasta otsusega, et 19. novembri 2020. aasta dokument on vastavalt kodukorra artikli 103 lõikele 2 vaidluses otsuse tegemisel asjakohane.
- 81 Konfidentsiaalsuskohustuse allkirjastanud hageja esindajad esitasid Üldkohtu kantseleisse 26. jaanuaril 2021 esitatud dokumendiga oma seisukohad 19. novembri 2020. aasta dokumendi kohta.
- 82 Konfidentsiaalsuskohustuse allkirjastanud hageja esindajad palusid Üldkohtu kantseleisse 21. jaanuaril 2021 esitatud dokumendiga, mis lisati Üldkohtu kuuenda koja laiendatud koosseisus presidendi 3. veebruari 2021. aasta otsusega käesoleva kohtuasja toimikusse, selle konfidentsiaalsuskohustuse tühistada ja edastada 19. novembri 2020. aasta dokument hagejale. Komisjonil paluti esitada oma seisukohad selles küsimuses.
- 83 Komisjon esitas Üldkohtu kantseleisse 22. veebruaril 2021 esitatud dokumendiga oma seisukohad dokumendi kohta, mille olid 21. jaanuaril 2021 esitanud konfidentsiaalsuskohustuse allkirjastanud hageja esindajad.
- 84 Võttes arvesse komisjoni ja konfidentsiaalsuskohustuse allkirjastanud hageja esindajate seisukohti, kohustas Üldkohus (kuues koda laiendatud koosseisus) 20. aprilli 2021. aasta kohtumäärusega komisjoni esitama kodukorra artikli 91 punktis b ette nähtud menetlustoimingute raames 19. novembri 2020. aasta dokumendi mittekonfidentsiaalse versiooni.
- 85 Komisjon täitis selle kohtumääruse Üldkohtu kantseleisse 26. aprillil 2021 esitatud dokumendiga.
- 86 19. novembri 2020. aasta dokumendi mittekonfidentsiaalne versioon toimetati hagejale kätte, juhtides tema tähelepanu sellele, et ta võib esitada oma seisukohad selle kohta kohtuistungil ja vajaduse korral kirjalikult peale kohtuistungit.

- 87 Üldkohus küsis 6. mai 2021. aasta kohtuistungil selle kinnise osa raames, mis puudutas kodukorra artikli 103 alusel esitatud 19. novembri 2020. aasta dokumenti ja mille suhtes kehtis hageja esindajate allkirjastatud konfidentsiaalsuskohustus, kohtuistungil selles küsimuses toimunud mõttevahetust arvesse võttes komisjonilt, kas ta peab mõeldavaks konfidentsiaalsuse tühistamist hageja suhtes, mis puudutab teatavat teavet selles dokumendis, mis on jäänud tema suhtes konfidentsiaalseks. Kuna komisjon märkis, et ei saa sellele teabenõudele vastata kohtuistungil, määrati talle kahenädalane kirjaliku vastuse andmise tähtaeg.
- 88 Komisjon märkis Üldkohtu kantseleisse 7. mail 2021 esitatud dokumendiga sisuliselt, et ei saa hetkel sellele teabenõudele vastata, ning palus, et ta saaks vastata sellele päringule kodukorra artikli 92 lõike 3 alusel tehtava menetlustoimingu raames. Komisjon palus ka kodukorra artikli 115 alusel, et ta saaks kuulata sellel teemal kohtuistungil aset leidnud mõttevahetuse helisalvestist.
- 89 Üldkohtu president lubas komisjonil kuulata ühte osa kohtuistungil helisalvestisest.
- 90 Kuna hageja esitas seisukohad komisjoni menetlustoimingu taotluse kohta, kohustas Üldkohus komisjoni esiteks Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 24 esimese lõigu ning teiseks Üldkohtu kodukorra artikli 91 punkti b ja artikli 92 lõike 3 alusel 4. juuni 2021. aasta kohtumäärusega teatama kohtukantselei määratud tähtaja jooksul, kas ta tühistab konfidentsiaalsuse hageja suhtes, mis puudutab teatavat teavet 19. novembri 2020. aasta dokumendis.
- 91 Komisjon täitis selle kohtumääruse Üldkohtu kantseleisse 11. juunil 2021 esitatud dokumendiga, asudes seisukohale, et puuduvad põhjendused, mis võimaldaksid tühistada konfidentsiaalsuse hageja suhtes, mis puudutab kõnesolevat teavet 19. novembri 2020. aasta dokumendis.
- 92 Konfidentsiaalsuskohustuse allkirjastanud hageja esindajad esitasid pärast seda, kui nad olid palunud tähtajapikendust ja selle ka saanud, Üldkohtu kantseleisse 20. juulil 2021 esitatud dokumendiga oma seisukohad komisjoni 11. juuni 2021. aasta vastuse kohta.

9. Menetluse suuline osa

- 93 Üldkohtu kuuenda koja laiendatud koosseisus presidendi otsusega kutsuti menetlusosalised 18. novembril 2020 kohtuistungile, mis määrati 2., 3. ja 4. veebruarile 2021.
- 94 Vastavalt kodukorra artiklile 109 otsustas Üldkohus – võttes arvesse hageja taotlust kuulutada kinniseks iga kohtuistung, milles võidakse viidata 26. juuli 2019. aasta täiendavate tõenditena esitatud teatavatele dokumentidele – kuulata menetlusosalised ära kohtuistungil ühe osa kinniseks kuulutamise küsimuses.
- 95 Hageja palus Üldkohtu kantseleisse 10. detsembril 2020 esitatud kirjaga, mida täiendati 18. detsembril 2020, lükata kohtuistung edasi, võttes arvesse esiteks tervishoiulukorda ja teiseks Ameerika Ühendriikides esitatud taotlust tühistada konfidentsiaalsus, mis puudutab teatavaid 26. juuli 2019. aasta täiendavaid tõendeid.
- 96 Komisjon märkis Üldkohtu kantseleisse 15. detsembril 2020 esitatud kirjaga esiteks, et kohtuistungil ühe osa pidamine kinnisena on teatavate 26. juuli 2019. aasta täiendavate tõendite osas õigustatud, ning esitas teiseks kohtuistungil korraldamise kohta seisukohti.

- 97 Hageja palus Üldkohtu kantseleisse 18. detsembril 2020 esitatud kirjaga esiteks korraldada kohtuistung kinnisena teatavate 26. juuli 2019. aasta täiendavate tõendite osas ning märkis teiseks, et niisugune taotlus võib muutuda tarbetuks selle tõttu, missugune otsus tehakse Ameerika Ühendriikides esitatud konfidentsiaalsuse tühistamise taotluse kohta.
- 98 Üldkohtu kuuenda koja laiendatud koosseisus president otsustas 22. detsembril 2020 kohtuistungi edasilükkamise taotluse rahuldada.
- 99 Menetlusosalised kutsuti 29. jaanuaril 2021 Üldkohtu kuuenda koja laiendatud koosseisus presidendi otsusel kohtuistungile, mis määrati 4., 5. ja 6. maile 2021.
- 100 Komisjon esitas 22. märtsil 2021 ettepanekud kohtuistungi korraldamiseks.
- 101 Hageja esitas 26. märtsil 2021 teise taotluse kohtuistungi edasilükkamiseks.
- 102 Hageja esitas 29. märtsil 2021 seisukohad kohtuistungi korraldamist puudutavate komisjoni ettepanekute kohta.
- 103 Üldkohtu kuuenda koja laiendatud koosseisus president otsustas 31. märtsil 2021 keelduda kohtuistungi edasilükkamist käsitleva teise taotluse rahuldamisest.
- 104 Üldkohus (kuues koda laiendatud koosseisus) otsustas 9. aprillil 2021 kutsuda menetlusosalised mitteametlikule koosolekule, millel arutatakse kohtuistungi korraldamist.
- 105 Hageja esitas 14. aprillil 2021 taotluse, et tema töötajad võiksid osaleda kohtuistungil videokonverentsi teel.
- 106 Mitteametlik koosolek toimus 15. aprillil 2021.
- 107 Üldkohtu kuuenda koja laiendatud koosseisus president otsustas 16. aprillil 2021 esiteks keelduda andmast luba hageja töötajate osalemiseks kohtuistungil videokonverentsi teel ning teiseks otsustas Üldkohus (kuues koda laiendatud koosseisus) korraldada ühe osa kohtuistungist kinnisena.
- 108 Hageja esitas 16. aprillil 2021 kolmanda taotluse kohtuistungi edasilükkamiseks.
- 109 Üldkohtu kuuenda koja laiendatud koosseisus president otsustas 19. aprillil 2021 keelduda kohtuistungi edasilükkamist käsitleva kolmanda taotluse rahuldamisest.
- 110 Hageja esitas 21. aprillil 2021 taotluse, et kohtuistungil kasutataks tehnilisi vahendeid.
- 111 Üldkohtu kuuenda koja laiendatud koosseisus president otsustas 22. aprillil 2021 lubada kasutada kohtuistungil tehnilisi vahendeid.
- 112 Komisjon esitas Üldkohtu kantseleisse 28. aprilli 2021. aasta kirja, mis lisati 29. aprillil 2021 Üldkohtu kuuenda koja laiendatud koosseisus presidendi otsusega käesoleva kohtuasja toimikusse, ning mis käsitles kinniseks kuulutamise ulatust ja peegeldab menetlusosaliste ühist seisukohta.

- 113 Hageja kinnitas 3. mai 2021. aasta kirjaga menetlusosaliste ühist seisukohta kinniseks kuulutamise ulatuse küsimuses ning edastas Üldkohtule nende 26. juuli 2019. aasta täiendavate tõendite loetelu, mille konfidentsiaalsus oli täielikult või osaliselt tühistatud.
- 114 Kohtuistung toimus 4., 5. ja 6. mail 2021.
- 115 Menetluse suuline osa lõpetati 17. septembril 2021.

B. Poolte nõuded

- 116 Hageja palub Üldkohtul:
- tühistada vaidlustatud otsus;
  - teise võimalusena tühistada määratud trahv või vähendada selle summat tunduvalt;
  - mõista kohtukulud välja komisjonilt.
- 117 Komisjon palub Üldkohtul:
- jätta hagi rahuldamata;
  - mõista kohtukulud välja hagejalt.

III. Õiguslik käsitus

- 118 Hageja põhjendab hagi seitsme väitega:
- esimese kohaselt on ilmselgelt rikutud menetlusnorme;
  - teise kohaselt on tehtud ilmseid hindamisvigu, otsus on põhjendamata ja on moonutatud tõendeid tõhususe kasvu puudutavas osas;
  - kolmanda kohaselt on ilmselgelt rikutud õigusnorme ja tehtud ilmseid hindamisvigu konkurentsivastast mõju puudutavas osas;
  - neljanda kohaselt on tehtud ilmseid hindamisvigu asjaomase turu määratlust ja turgu valitseva seisundi olemasolu puudutavas osas;
  - viienda kohaselt on ilmselgelt rikutud õigusnorme ja tehtud ilmseid hindamisvigu ning otsus on põhjendamata väidetava rikkumise kestust puudutavas osas;
  - kuuenda kohaselt on tehtud ilmseid hindamisvigu osas, mis puudutab suuniste määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 punkti a kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta (ELT 2006, C 210, lk 2; edaspidi „2006. aasta suunised“) kohaldamist, ning on rikutud proportsionaalsuse põhimõtet;
  - seitsmenda kohaselt on tehtud ilmseid hindamisvigu osas, mis puudutab komisjoni pädevust ja mõju liikmesriikidevahelisele kaubandusele.

- 119 Korrakohase õigusemõistmise huvides on hagi esimest ja kolmandat väidet vaja käsitleda koos.
- 120 Kõigepealt tuleb analüüsida 26. juuli 2019. aasta täiendavate tõendite vastuvõetavust, millele komisjon vastu vaidleb.

A. 26. juuli 2019. aasta täiendavate tõendite vastuvõetavus

- 121 Kõigepealt on tarvis märkida, et 26. juuli 2019. aasta täiendavad tõendid on ühelt poolt valdavas osas teatav hulk dokumente, mille Apple edastas hagejale 2019. aasta veebruarist juunini menetluse tulemusena, mille hageja algatas Apple'i vastu 20. augustil 2018 District Courtis Ameerika Ühendriikide seadustiku 28. jaotises paikneva artikli 1782 „Abi välisriikide ja rahvusvahelistele kohtutele ning menetlusosalistele nendes“ (edaspidi „menetlus 1782“) alusel, ning teiselt poolt väikeses osas teatav hulk dokumente, mis pärinevad menetlusest, mille algatas Federal Trade Commission (föderaalne konkurentsiamet, Ameerika Ühendriigid) hageja suhtes District Courtis ning mille tulemusena tehti 4. jaanuaril 2019 alanud avaliku kohtuistungi raames eespool, punktis 54 viidatud 21. mai 2019. aasta kohtuotsus (edaspidi „FTC menetlus“). Lisaks on nende täiendavate tõendite hulgas ka üksikud ajakirjanduses ilmunud artiklid.
- 122 Kõigepealt tuleb veel ka meenutada, et enne kohtuistungit edastas hageja Üldkohtule loetelu 26. juuli 2019. aasta täiendavate tõenditena esitatud dokumentidest, mis pärinesid menetlusest 1782 ja mille konfidentsiaalsus tühistati kas täielikult või osaliselt (vt punkt 113 eespool), ning et kohtuistungi avalikus osas viitas hageja mõnele nende dokumentide hulgast ja menetluse 1782 olemasolule.
- 123 Hageja märgib, et ei temal ega tema Euroopa advokaatidel ei olnud neid dokumente hagiavalduse või repliigi esitamise hetkel ning et ta esitas sseisukoha koos 26. juuli 2019. aasta täiendavate tõenditega niipea kui võimalik. Esiteks märgib hageja menetlusest 1782 pärinevate dokumentide kohta, et 2019. aasta veebruarikuus tehtud kohtumääruse tulemusena edastas Apple talle ajavahemikul 23. veebruarist 2019 kuni 24. juunini 2019 2300 dokumenti üheksa erineva saadetisega ja näitas ära need, mis tuleb edastada Üldkohtule. Teiseks selgitab hageja FTC menetlusest pärinevate dokumentide kohta, et esialgse õiguskaitse kohtumäärusega keelati tema Ameerika advokaatidel neid dokumente tema Euroopa advokaatidele edastada.
- 124 Komisjon väidab vastu, et 26. juuli 2019. aasta täiendavad tõendid on vastuvõetamatud. Esiteks kinnitab ta, et teatavad dokumendid on hagiavaldusest varasemad, näiteks mõned ajakirjanduses ilmunud artiklid, hageja ja Apple'i vahel vahetatud e-kirjad ning hageja ettekanded. Teiseks märgib komisjon, et hageja ei ole selgitanud, miks ta ühelt poolt ei taotlenud neid dokumente District Courtilt enne 20. augustit 2018, konkreetselt enne vaidlustatud otsuse tegemist või kohe pärast seda, ning miks ta teiselt poolt ei teatanud Üldkohtule sellest taotlusest või selle rahuldamise võimalusest repliigis. Kolmandaks väidab komisjon, et hageja ei ole selgitanud, miks ta küsinud Apple'ilt luba kasutada FTC menetlusest pärinevaid tõendeid varem, eelkõige enne 2019. aasta jaanuaris korraldatud kohtuistungit. Neljandaks märgib komisjon, et kodukorra artikli 92 lõige 7 puudutab tõendeid, mis esitati vastuseks menestlustoimingutele, ega võimalda põhimenetlusosalisel esitada omal algatusel ja sobiva põhjendusega täiendavaid tõendeid. Viiendaks kinnitab komisjon, et hageja piirdub viitamisega teatavatele täiendavatele tõenditele, esitamata selgitusi käsitletavates küsimustes ega näitamata, kuidas need tõendid neid argumente kinnitavad.

- 125 Esimesena tuleb meenutada, et hageja tugineb 26. juuli 2019. aasta täiendavate tõendite esitamise põhjendamiseks esiteks kodukorra artikli 85 lõikele 3 ning teiseks märgib, et need on esitatud kodukorra artikli 92 lõikest 7 lähtudes.
- 126 Komisjon väidab vastu, et esimeses sättes nõutavad tingimused ei ole täidetud ning et teine õigusnorm on sisuliselt asjakohatu.
- 127 Ühelt poolt tuleb meenutada, et kodukorra artikli 85 lõike 3 kohaselt „[võivad kohtuasja pooled e]randkorras [...] esitada tõendeid või taotluse nende kogumiseks enne menetluse suulise osa lõppemist või enne Üldkohtu otsust lahendada kohtuasi ilma menetluse suulise osata, tingimusel et nende hiline esitamine on õigustatud“. See võimalus kujutab endast konkreetselt erandit sama artikli lõikes 1 sätestatud üldreeglit, mille kohaselt esitatakse tõendid ja tõendite kogumist taotletakse menetlusedokumentide esimese vahetamise käigus.
- 128 Selle sätte sõnastusest tuleneb, et nimetatud võimaluse kasutamiseks peavad tõendite hilist esitamist õigustama erakorralised asjaolud (vt selle kohta 11. septembri 2019. aasta kohtuotsus HX vs. nõukogu, C-540/18 P, ei avaldata, EU:C:2019:707, punkt 67).
- 129 Seega lubab Üldkohus taotleda tõendite kogumist pärast vasturepliiki üksnes erandlikel asjaoludel, st siis, kui taotlejal ei saa asjaomaseid tõendeid olla enne menetluse kirjaliku osa lõppu (vt 12. septembri 2019. aasta kohtuotsus Achemos Grupè ja Achema vs. komisjon, T-417/16, ei avaldata, EU:T:2019:597, punkt 37). Esitamise erandlikkus eeldab, et varem esitamine oli võimatu või seda ei saanud mõistlikult nõuda (vt selle kohta 15. detsembri 2016. aasta kohtuotsus TestBioTech jt vs. komisjon, T-177/13, ei avaldata, EU:T:2016:736, punkt 251).
- 130 Lisaks tuleb sellega seoses meenutada, et kodukorra artikli 85 lõikes 3 ette nähtud erand erineb sama artikli lõikes 2 ette nähtud erandist, mis võimaldab põhimenetlusosalistel esitada repliigis või vasturepliigis oma argumentide toetamiseks tõendeid, tingimusel et nende hiline esitamine on õigustatud, sest see viimane erand ei nõua, et esineksid erandlikud asjaolud.
- 131 Teiselt poolt tuleb märkida, et mis puudutab menetlustoiminguid, siis kodukorra artikli 92 lõike 7 kohaselt „[on v]astutõendi esitamine ja varem esitatud tõendite täiendamine [...] lubatud“.
- 132 Käsitletaval juhul ei tugine hageja sellele viimasele sättele kui niisugusele, vaid niivõrd, kuivõrd on kohtupraktikas leitud, et kodukorra artiklit 85 tuleb tõlgendada, lähtudes kodukorra artikli 92 lõikest 7, milles on nähtud ette, et vastutõendi esitamine ja varem esitatud tõendite täiendamine on lubatud (22. juuni 2017. aasta kohtuotsus Biogena Naturprodukte vs. EUIPO (ZUM wohl), T-236/16, EU:T:2017:416, punkt 17, ning 9. septembri 2020. aasta kohtuotsus Kreeka vs. komisjon, T-46/19, ei avaldata, EU:T:2020:396, punkt 30).
- 133 Käsitletaval juhul ilmneb dokumendist, millega 26. juuli 2019. aasta täiendavad tõendid esitati, et need tõendid esitati hagi esimese, teise, kolmanda ja neljanda väite põhjendamiseks. Kuigi hageja märgib üldiselt, et need tõendid on esitatud, et täiendada tõendeid, millega põhjendati hagiavalduses ja repliigis esitatud argumente, ning et lükata ümber argumendid, mille komisjon on esitanud vaidlustatud otsuses, kostja vastuses ja vasturepliigis, tuleb tõdeda, et need tõendid ei ole konkreetselt ei vastupidised tõendid, mille eesmärk on lükata ümber komisjoni esitatud tõendid, ega tõendid, mille eesmärk on täiendada tõendite taotlusi, vaid uued tõendid, mille eesmärk on põhjendada teatavaid väiteid hagi.

- 134 Tuleb seega analüüsida, kas käsitletaval juhul õigustasid 26. juuli 2019. aasta täiendavate tõendite esitamist erandlikud asjaolud vastavalt kodukorra artikli 85 lõikele 3.
- 135 Sellega seoses tuleb teisena analüüsida komisjoni vastuväiteid, mille eesmärk on tõendada, et kodukorra artikli 85 lõikes 3 sätestatud nõuded ei ole täidetud.
- 136 Ühest küljest on menetlusest 1782 pärinevate dokumentide kohta vaja kõigepealt märkida, et need dokumendid on osa dokumentide kogumist, mille Apple edastas hagejale ajavahemikul 23. veebruarist 2019 kuni 24. juunini 2019 menetluse 1762 tulemusena. Teisisõnu ei ole vaidlust, et hageja sai need dokumendid mitme saadetisega pärast repliigi esitamist 4. jaanuaril 2019. Tuleb seega järeldada, et hagejal ei olnud neid dokumente oma põhimenetlusdokumentide edastamise ajal ning et ta ei saanud seega neid esitada koos nende viimastega, vaid ta sai need saada alles menetluse 1782 järel.
- 137 Teiseks väidab komisjon siiski vastu, et hageja ei ole selgitanud, miks ta ei algatanud menetlust 1782 Apple'i vastu District Courtis varem.
- 138 Komisjoni vastuväide ei puutu aga kodukorra artikli 85 lõike 3 tähenduses erandlike asjaolude hindamisel asjasse. Küsimus, mis siin tekib, on see, kas kõnesolevad tõendid olid või ei olnud olemas hagiavalduse või repliigi esitamise ajal (vt selle kohta 13. detsembri 2018. aasta kohtuotsus *Haeberlen vs. ENISA*, T-632/16, ei avaldata, EU:T:2018:957, punktid 184 ja 185), mitte aga oletuslik küsimus, kas hageja oleks saanud teha midagi, mis oleks oletatavasti võimaldanud tal need saada varem.
- 139 Igal juhul tuleb tuvastada, et see vastuväide rajaneb ekslikel eeldustel.
- 140 Nimelt oli menetlus 1782, mille hageja Apple'i vastu District Courtis algatas, mõeldud selleks, et saada tõendeid, mis võimaldaksid lükata ümber mõned asjaolud, mida komisjon oli vaidlustatud otsuses tuvastanud, ning seda käesolevat kohtumenetlust silmas pidades. Hageja ei saanud seega algatada menetlust 1782 enne vaidlustatud otsuse tegemist ning tal ei olnud muide – isegi eeldusel, et see oli võimalik, – mingit kohustust teha seda ennetavalt ja spekulatiivselt võimalikku kohtuvaidlust silmas pidades veel enne, kui see otsus on tehtud.
- 141 Seega ei saa hagejale ette heita, et ta ei algatanud seda menetlust enne vaidlustatud otsuse tegemist.
- 142 Lisaks tuleb selle kohta, et komisjon tugineb asjaolule, et hageja oleks võinud selle menetluse algatada „päevadel ja nädalatel, mis järgnesid 24. jaanuari 2018. aasta otsuse tegemisele“, juhtida tähelepanu, et ka niisugune argument on spekulatiivne ja veelgi enam, sellega pannakse hagejale ebamõistlik või lausa võimatu kohustus. Vastupidi, on põhjendatud, et pärast vaidlustatud otsuse tegemist valmistas hageja ette ja esitas kõigepealt siinse hagi 6. aprillil 2018 ning seejärel algatas vaidlustatud otsuse ja selle hagi sisu arvestades menetluse 1782, et saada muid võimalikke tõendeid, millega oma hagi põhjendada. Komisjoni lähenemise puhul on jäetud tähelepanuta ka hageja, tema Euroopa esindajate ja Ameerika esindajate vahelise kooskõlastamise vältimatult vajalik aeg, et seoses käesoleva menetlusega Ameerika Ühendriikides algatada menetlus 1782. Lisaks kuna menetluse 1782 tulemusena sai hageja Apple'ilt dokumendid kuue kuni kümne kuu jooksul pärast selle menetluse algust, ei oleks hageja isegi eeldusel, et niisuguse menetluse sai – nagu väidab komisjon – algatada siis, kui ta oma hagiavaldust ette valmistas (2018. aasta veebruaris ja märtsis), tõenäoliselt saanud kõiki dokumente õigel ajal, et analüüsida neid ja esitada need hagiavalduses 6. aprillil 2018 või repliigis 4. jaanuaril 2019.

- 143 Teisest küljest vaidleb komisjon vastu sellele, et hageja ei teatanud Üldkohtule District Courtile esitatud hagi esitamisest ja selle menetluse seisust konkreetselt repliigis. See komisjoni vastuväide puudutab aga ka teavet, mis ei ole asjakohane, sest kodukorra artikli 85 lõikes 3 ei ole sugugi nõutud Üldkohtu eelnevat informeerimist.
- 144 Teiseks tuleb FTC menetlusest pärineva dokumentide kogumi kohta kõigepealt märkida, et need dokumendid on osa FTC menetluse toimikust District Courtis ning et enne avaliku kohtuistungi algust 2019. aasta jaanuaris District Courtis piiras nendest dokumentidest teadmist ja nende kasutamist 24. oktoobri 2017. aasta esialgse õiguskaitse kohtumäärus.
- 145 Nende asjaolude osas ei ole menetlusosaliste vahel vaidlust, täpselt samuti nagu on selge, et kui hageja esitas 4. jaanuaril 2019 repliigi, ei olnud need dokumendid hagejale vabalt kättesaadavad, sest esiteks olid need teada ainult piiratud arvule Ameerika advokaatidele ja hageja ettevõtjasisestele juristidele, kes neid kasutada said, ilma et need isikud oleksid võinud edastada neid hageja Euroopa advokaatidele või kasutada neid haldusmenetluses, mis viis vaidlustatud otsuse tegemise või käesoleva kohtumenetluseni, ning teiseks toimusid avalikud kohtuistungid District Courtis, mille käigus need dokumendid avalikustati, 4. jaanuarist kuni 29. jaanuarini 2019.
- 146 Komisjon väidab siiski, et hageja oleks võinud 24. oktoobri 2017. aasta esialgse õiguskaitse kohtumääruse teatud sätete alusel ilma 2019. aasta jaanuaris toimunud avaliku kohtuistungi algust ootamata paluda Apple'ilt luba kasutada neid dokumente varem, käesoleva menetluse raames.
- 147 Selle komisjoni vastuväitega ei saa aga samuti nõustuda, sest see rajaneb üksnes oletustel, mis ei saa olla aluseks Üldkohtu kohtulikule kontrollile. Nagu komisjon isegi rõhutab, isegi eeldusel, et hageja Ameerika advokaadid ja ettevõtjasisesed juristid, kes said nende dokumentidega tutvuda, said hinnata, kas nendest on käesolevas menetluses kasu, oli nende ükskõik missuguseks kasutamiseks sellel eesmärgil vaja saada Apple'i eelnev nõusolek. Miski ei tõenda, et käesoleva kohtuasja asjaoludel oleksid need kaks võimalust realiseerunud.
- 148 Igal juhul tuleb juhtida tähelepanu, et nagu on märgitud eespool punktis 138, on siin küsimus selles, kas kõnesolevad tõendid olid kättesaadavad hagiavalduse või repliigi esitamise ajal või mitte. Eespool, punktis 145 esitatud teavet arvestades ei ole see käsitletaval juhul nii, sest hageja esitas repliigi 4. jaanuaril 2019, s.o samal päeval, kui möödus selle dokumendi esitamise pikendatud tähtaeg ning kui algas avalik kohtuistung FTC menetluses, tänu millele said need dokumendid avalikuks. Järelikult tuleb tuvastada, et hageja ei saanud esitada neid dokumente repliigi esitamise hetkel.
- 149 Lisaks ei saa asuda seisukohale, et käesoleva kohtuasja asjaoludel lükkas hageja FTC menetlusest pärinevate dokumentide esitamist Üldkohtule põhjendamatult edasi. Kuna 2019. aasta jaanuaris oli menetlus 1782 veel pooleli ning hageja sai sellest menetlusest pärinevad dokumendid 2019. aasta veebruari ja juunikuu vahel, oli õigustatud, et ta vaatab need tervikuna läbi ja esitab seejärel koos 2019. aasta juulis mõlemast menetlusest pärinevad asjakohased dokumendid.
- 150 Mis puudutab kolmandaks dokumente, mida mainib komisjon ja mis pärinesid küll menetlusest 1782 või FTC menetlusest, kuid olid hageja käsutuses enne hagiavalduse esitamist käesolevas menetluses, milleks on tema ja Apple'i vahel vahetatud e-kirjad ja hageja ettekanded, tuleb märkida, et mõistagi olid hagejal need dokumendid üksikult võetuna. Need dokumendid kuuluvad siiski dokumentide kogumisse, mille Apple edastas hagejale menetluse 1782 tulemusena, või dokumentide kogumisse, mis kujutas endast FTC menetluse toimikut 2019. aasta

avaliku kohtuistungi raames, ning niisiis ei saa neid arvesse võtta eraldi teistest dokumentidest, mis kuuluvad nendesse kogumitesse. Seega ei saanud hageja ja tema advokaadid tingimata hinnata nende asjakohasust käesoleva kohtuasja raames sõltumatult teistest dokumentidest, mis nendesse kogumitesse kuuluvad. Teisisõnu ei saa 26. juuli 2019. aasta täiendavaid tõendeid nende päritolu arvestades kunstlikult osadeks jaotada, vaid osas, milles need pärinevad menetlusest 1782 või FTC menetlusest, tuleb neid nende vastuvõetamatuse küsimuses hinnata kogumis.

- 151 Neljandaks on samamoodi kolme ajakirjanduses ilmunud artikliga, mis on 26. juuli 2019. aasta täiendavate tõendite hulka arvatud ja avaldati enne hagiavalduse esitamist, sest nende hilja esitamist õigustab teiste täiendavate tõendite hilja esitamine – tõendid, mida püüti nendega kinnitada joonealustes märkustes dokumendis, millega need tõendid esitati.
- 152 Mis puudutab viiendaks komisjoni üldist väidet, et dokumendis, millega hageja esitas 26. juuli 2019. aasta täiendavad tõendid, piirdus ta lihtsalt viitamisega nendele tõenditele, ilma midagi selgitamata, siis niisugune asjaolu ei puutu asjasse kodukorra artikli 85 lõikes 3 nõutava hindamise raames, vaid puudutab olenevalt olukorrast nende tõendite mõistetavust hagi väidete põhjendatuse hindamise raames.
- 153 Kõige eelneva põhjal tuleb järeldada, et 26. juuli 2019. aasta täiendavate tõendite esitamist tervikuna pärast menetluse kirjaliku osa lõppu õigustavad erandlikud asjaolud ning et need tõendid tuleb tunnistada kodukorra artikli 85 lõike 3 alusel vastuvõetavaks.

B. Esimene väide, et on tehtud ilmseid hindamisvigu

- 154 Esimene väide koosneb neljast osast. Esimese osa kohaselt on rikutud kaitseõigusi, sest hagejalt võeti võimalus esitada seisukohti vaidlustatud otsuse oluliste aspektide kohta. Teise kohaselt on rikutud hea halduse põhimõtet, sest komisjon jättis läbi viimata põhjaliku, objektiivse ja hoolika uurimise. Kolmanda kohaselt on rikutud kaitseõigusi sellega, et komisjon ei avaldanud hagejale teavet, mis oli tema kaitseks vajalik. Neljanda kohaselt on rikutud põhjendamiskohustust ja hea halduse põhimõtet sellega, et komisjon hindas faktilisi asjaolusid valesti, osaliselt ja ebatäielikult.
- 155 Tuleb analüüsida esimest ja kolmandat väiteosa, mille kohaselt on rikutud kaitseõigusi.

1. Sissejuhatavad märkused

- 156 Kaitseõigused on põhiõigused, mis moodustavad lahutamatu osa õiguse üldpõhimõtetest, mille järgimise Üldkohus ja Euroopa Kohus tagavad (vt selle kohta 25. oktoobri 2011. aasta kohtuotsus *Solvay vs. komisjon*, C-109/10 P, EU:C:2011:686, punkt 52).
- 157 Kaitseõiguste tagamine on Euroopa Liidu õiguse üldpõhimõte, mida tuleb kohaldada, kui ametivõim kavatseb teha isiku suhtes talle ebasoodsa otsuse (16. jaanuari 2019. aasta kohtuotsus komisjon *vs. United Parcel Service*, C-265/17 P, EU:C:2019:23, punkt 28).
- 158 See liidu õiguse üldpõhimõte on sätestatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 41 lõike 2 punktides a ja b (25. märtsi 2021. aasta kohtuotsus *Deutsche Telekom vs. komisjon*, C-152/19 P, EU:C:2021:238, punkt 105).

- 159 Konkurentsioiguse kontekstis tähendab kaitseõiguste järgimine, et niisuguse otsuse adressaadile, millega tuvastatakse, et ta on pannud toime konkurentsieeskirjade rikkumise, tuleb haldusmenetluse jooksul anda võimalus teha tulemuslikult teatavaks oma seisukoht nende faktiliste asjaolude ja olukordade tõlevastavuse ja asjakohasuse kohta, mida talle ette heidetakse, ning samuti dokumentide kohta, millele tuginedes komisjon väidab, et selline rikkumine on aset leidnud (25. oktoobri 2011. aasta kohtuotsus *Solvay vs. komisjon*, C-109/10 P, EU:C:2011:686, punkt 53, ning 25. märtsi 2021. aasta kohtuotsus *Deutsche Telekom vs. komisjon*, C-152/19 P, EU:C:2021:238, punkt 106).
- 160 Vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale rikutakse kaitseõigusi siis, kui esineb võimalus, et komisjoni menetlusnormi rikkumise puudumise korral oleks tema poolt läbi viidud haldusmenetlus andnud teise tulemuse. Hagejast ettevõtja tõendab, et rikkumine on toime pandud, kui ta ei tõenda piisavalt mitte seda, et komisjoni otsuse sisu oleks olnud teistsugune, vaid seda, et ta oleks saanud end paremini kaitsta, kui menetluses ei oleks esinenud puudusi (2. oktoobri 2003. aasta kohtuotsus *Thyssen Stahl vs. komisjon*, C-194/99 P, EU:C:2003:527, punkt 31, ning 13. detsembri 2018. aasta kohtuotsus *Deutsche Telekom vs. komisjon*, T-827/14, EU:T:2018:930, punkt 129).
- 161 Seda tuleb hinnata iga juhtumi konkreetsete faktiliste ja õiguslike asjaolude põhjal (18. juuni 2020. aasta kohtuotsus komisjon vs. RQ, C-831/18 P, EU:C:2020:481, punkt 107).

2. Esimese väite kolmas osa, mille kohaselt on rikutud kaitseõigusi, sest see puudutab märkmete ja teabe puudumist kolmandate isikutega toimunud koosolekute ja konverentskõnede kohta

- 162 Kolmas väiteosa rajaneb kahel etteheitel. Esimese kohaselt ei olnud komisjon suuteline andma hagejale piisavat juurdepääsu juhtumi toimikule. Teise kohaselt ei olnud juhtumi toimikus märkmeid ja teavet nende koosolekute ja konverentskõnede sisu kohta, mida komisjon pidas kolmandate isikutega.
- 163 Tuleb analüüsida seda teist etteheidet.
- 164 Hageja väidab, et komisjon on kohustatud koostama märkmed oma ametlike ja mitteametlike koosolekute kohta kolmandate isikutega ning ta peab edastama need märkmed menetlusosalistele, kelle suhtes uurimine käib. Käsitletaval juhul ei edastanud komisjon hagejale mingeid märkmeid oma koosolekute kohta kolmandate isikutega. Pärast vaidlustatud otsuse tegemist märkis komisjon hageja küsimuse peale, et olid toimunud koosolekud ja konverentskõned kolmandate isikutega, ning edastas talle täiesti mõttetus märkmed. Täielikumad märkmed oleksid aga aidanud hagejal ennast mitmes küsimuses kaitsta. Lisaks keeldus komisjon ütlemast, kas ta oli kohtunud uurimise jooksul teatava kolmanda isikuga, ehkki hagejal oli enda kaitse seisukohast vaja teada, kas niisugused koosolekud olid toimunud ja missuguseid teemasid oli käsitletud.
- 165 Hageja lisab, et määruses nr 1/2003 ei ole eristatud küsitlusi ja muud liiki koosolekuid või konverentskõnesid. Komisjon ei saa otsustada koosolekul või konverentskõne käigus, mis võib tulla rikkumises süüdistatavale ettevõtjale kasuks ja mis mitte, vaid viimane ise otsustab, kas teatavad asjaolud toimikus võivad aidata tal ennast kaitsta. Käsitletaval juhul ei ole märkmed, mille komisjon hagejale esitas, asjakohased, sest need ei sisalda mingit vajalikku teavet küsitluste sisu või käsitletud teemasid puudutava teabe laadi kohta, vaid identseid ja ebamääraseid väljendeid. Hageja vaidleb vastu sellele, et võis koosolekul või konverentskõnedel vahetatud teabe

kindlaks teha kolmandate isikute vastuste põhjal teabenõuetele, sest märkmetes ei ole viiteid nendele vastustele ja vastupidi. Hageja rõhutab, et komisjon ei otsusta, kas kolmas isik on või ei ole esitanud teavet, mis võiks talle kasuks tulla, sest komisjonil on kohustus koostada märkmed ja need talle edastada.

- 166 Komisjon väidab esiteks – pärast märkust, et ta koostas kolmandate isikutega toimunud koosolekute ja konverentskõnede kohta asjakohased märkmed – vastu, et tal ei ole mingit üldist kohustust teha märkmeid kolmandate isikutega toimunud koosolekute ja konverentskõnede kohta, vaid tema kohustused on piiratud. Ühest küljest on komisjonil kohustus koostada nende koosolekute ja konverentskõnede „täielikud märkmed“, mis kujutavad endast küsitlusi määruse nr 1/2003 artikli 19 lõike 1 tähenduses ja mille eesmärk on koguda uuritava küsimusega seotud teavet, kusjuures hageja ei ole siiski käsitletaval juhul väitnud, et need koosolekud või konverentskõned kolmandate isikutega olid „küsitlused“. Teisest küljest on komisjonil kohustus koostada nende koosolekute või konverentskõnede „lühimärkmed“, mille eesmärk ei ole koguda uuritava küsimusega seotud teavet, üksnes siis, kui kolmandad isikud esitavad teavet, mida ta kavatses kasutada, või teavet, mis võiks ettevõtjale kasu tuua ja millele viimane kavatses tugineda. Teiseks väidab komisjon, et ta koostas nõuetekohaselt nende koosolekute ja konverentskõnede „lühimärkmed“. Ta märgib, et käsitletaval juhul tuvastas ta pärast hageja taotlust, et ta oli jätnud kogemata talle edastamata kolmandate isikutega toimunud ühe koosoleku ja kolme konverentskõne märkmed, kuid et ta oli seejärel need märkmed edastanud, näidates ära ettevõtjad, aja ja käsitletud teemad. Ta täpsustab ka, et vaidlustatud otsus ei põhine võimalikel süüstavatel asjaoludel, mille need kolmandad isikud nendel koosolekutel ja konverentskõnedel edastasid. Kolmandaks väidab komisjon, et hageja ei ole tõendanud, miks on seoses tema kaitsega kasulik teada, kas komisjon kohtus teatava kolmanda isikuga, sest otsus põhineb teabel, mille edastas Apple, ning on raske kujutleda hagejat väitmas, et kõnesolev kolmas isik võis anda teavet, mis võiks hagejale kasu tuua.
- 167 Komisjon lisab, et hageja ei võta arvesse asjaolu, et kolmas isik, kellel oli komisjoniga koosolek, ei avaldanud süüst vabastavaid asjaolusid, ning et kolmandad isikud, kellel olid konverentskõned komisjoniga, teatasid talle, et ei arutanud küsimusi, mis ei ole teabenõuetele antud vastustes esitatud teabe hulgas. Komisjoni sõnul on usutav, et teatav nende konverentskõnede käigus edastatud teave esines juba vastustes teabenõuetele, nagu on usutav ka see, et hiljem vastustes teabenõuetele antud teave peegeldab konverentskõnede sisu, mis on loogiline. Komisjon väidab, et hageja argument, et see koosolek ja need konverentskõned on küsitlused määruse nr 1/2003 artikli 19 tähenduses, on hilja esitatud ja vastuvõetamatu. Lisaks märgib komisjon, et hageja ei selgita, miks on ühe kolmanda isikuga toimunud koosolekuid puudutav teave oluline.
- 168 Kõigepealt tuleb tõdeda, et käsitletaval juhul on selge, et haldusmenetluse jooksul, mis viis vaidlustatud otsuse tegemiseni, ei edastanud komisjon hagejale mingit teavet ei kolmandate isikutega toimunud koosolekute ja konverentskõnede toimumise ega sisu kohta.
- 169 Komisjon edastas hagejale siiski teatava teabe seitsme koosoleku või konverentskõne kohta, mis toimusid kolmandate isikutega pärast vaidlustatud otsuse tegemist. Täpsemalt edastati teavet nelja kohta nendest hageja taotlusel enne selle hagi esitamist, samas kui teavet kolme teise kohta anti käesoleva menetluse jooksul, kas vastuseks hageja argumentidele, mis rajanevad 26. juuli 2019. aasta täiendavatel tõenditel, või vastuseks menetlustoimingutele, mille Üldkohus määras 12. oktoobril 2020.
- 170 Tuleb seega analüüsida, kas nendel asjaoludel on komisjon rikkunud hageja kaitseõigusi.

a. Koosolek ja konverentskõned kolmandate isikutega, mille puhul edastati hagejale teavet enne selle hagi esitamist

1) Konteksti meenutus

- 171 Vaidluse käigus esitatud asjaoludest ilmneb, et pärast vaidlustatud otsuse kättesaamist palus hageja komisjonil 25. jaanuaril 2018 ennast informeerida koosolekutest või küsitlustest, mis komisjonil olid kolmandate isikutega ja mida ei ole talle edastatud. Komisjon teatas 2. märtsil 2018 hagejale e-kirja teel, et ta kontrollis, kas ta on jätnud hagejale teatamata „ükskõik missugusest koosolekust või küsitlusest“, mis toimus „juhtumi AT.40220“ raames. Komisjon täpsustas hagejale, et oli jätnud kogemata talle teatamata ühest koosolekust ja kolmest konverentskõnest kolmandate isikutega. Sama e-kirjaga edastas komisjon hagejale dokumendid, mis sisaldavad selle koosoleku ja nende konverentskõnede märkmeid ning ühte ettekannet, mis sellel koosolekul tehti.
- 172 Täpsemalt mainis komisjon koosolekut [konfidentsiaalne]¹ [konfidentsiaalne], ühte konverentskõnet [konfidentsiaalne] [konfidentsiaalne] ning kahte konverentskõnet [konfidentsiaalne], millest üks toimus [konfidentsiaalne] ja teine [konfidentsiaalne].
- 173 Selles küsimuses tuleb esiteks märkida, et see koosolek ja need konverentskõned toimusid enne vastuväiteteatist ja pärast esimeste, st eespool, punktides 6 ja 15 nimetatud teabenõuete saatmist. On muide selge, et see koosolek ja need konverentskõned toimusid – nagu märkis komisjon – „juhtumi AT.40220 raames“. Teiseks nagu ilmneb vaidlustatud otsusest, on need kolmandad isikud hageja kaks konkurenti ja kaks klienti, kes vastasid ka mõnele nendest teabenõuetest.
- 174 [Konfidentsiaalne] on hageja konkurent. Nagu ilmneb vaidlustatud otsusest, see konkurent [konfidentsiaalne]. Lisaks vaidlustatud otsuse järgi [konfidentsiaalne].
- 175 [Konfidentsiaalne] on hageja konkurent. Nagu ilmneb vaidlustatud otsusest, on ta koos [konfidentsiaalne] üks [konfidentsiaalne] konkurente, keda [konfidentsiaalne].
- 176 Lisaks on [konfidentsiaalne] ja [konfidentsiaalne] [konfidentsiaalne].
- 177 [Konfidentsiaalne] on tootja, kes hangib LTE-kiibistikke ja [konfidentsiaalne].
- 178 [Konfidentsiaalne] on tootja, kes hangib LTE-kiibistikke ja [konfidentsiaalne].

2) Menetlusnormi rikkumise esinemine

- 179 Hageja väidab sisuliselt, et komisjon on rikkunud oma kohustusi koostada märkmed selle koosoleku ja nende konverentskõnede kohta ning need märkmed talle edastada. Konkreetselt rõhutab hageja, et märkmed, mille komisjon talle pärast vaidlustatud otsuse tegemist edastas, ei ole asjakohased ja on täiesti mõttetus.
- 180 Komisjon kinnitab kõigepealt, et hageja ei ole hagiavalduses väitnudki, et see koosolek ja need konverentskõned kujutavad endast „küsitlusi“ määruse nr 1/2003 artikli 19 lõike 1 tähenduses ning et seega on repliigis esitatud argument, et on rikutud seda sätet, vastuvõetamatu. Ta väidab

¹ Konfidentsiaalsed andmed on varjatud.

igal juhul sisuliselt, et see koosolek ja need konverentskõned ei kujuta endast küsitlusi määruse nr 1/2003 artikli 19 tähenduses, sest nende eesmärk ei ole koguda uuritava küsimusega seotud teavet. Ta ei olnud seega kohustatud koostama selle koosoleku ja nende konverentskõnede täielikke märkmeid, vaid ainult lühimärkmeid osas, milles kolmandad isikud edastasid süüstavaid asjaolusid, mida komisjon kavatses kasutada, või edastasid süüst vabastavaid asjaolusid, millele see ettevõtja oleks saanud tugineda.

- 181 Mis puudutab hageja argumendi vastuvõetavust, siis on mõistagi õige, et ta ei tuginenud hagiavalduses sõnaselgelt määruse nr 1/2003 artiklile 19. Ta väitis selles siiski sõnaselgelt, et komisjon on rikkunud kohustust selle koosoleku või nende konverentskõnede märkmeid säilitada või asjakohaseid märkmeid koostada, ning tugines seejuures 6. septembri 2017. aasta kohtuotsuse *Intel vs. komisjon* (C-413/14 P, EU:C:2017:632) punktile 91, mis puudutab määruse nr 1/2003 artiklist 19 tulenevaid kohustusi. Seega oli hageja hagiavalduses esitatud argumendi eesmärk selgelt väita, et komisjon on rikkunud muu hulgas sellest sättest ja vastavast kohtupraktikast tulenevaid kohustusi. Asja läbivaatamist takistav asjaolu, mille komisjon on esitanud, tuleb seega tagasi lükata.
- 182 Hageja argumendi põhjendatuse kohta tuleb meenutada, et määruse nr 1/2003 artikli 19 lõige 1 on õiguslik alus, mis annab komisjonile õiguse uurimise raames füüsilist või juriidilist isikut küsitleda (6. septembri 2017. aasta kohtuotsus *Intel vs. komisjon*, C-413/14 P, EU:C:2017:632, punkt 86).
- 183 Määruse nr 1/2003 artikli 19 lõike 1 sõnastusest endast ilmneb, et seda sätet kohaldatakse kõikidele küsitlustele, mille eesmärk on koguda uuritava küsimusega seotud teavet. Ükski selle sätte sõnastuse element või sellega taotletav eesmärk ei võimalda järeldada, et seadusandja kavatses jätta selle sätte kohaldamisalast mõned küsitlused välja (6. septembri 2017. aasta kohtuotsus *Intel vs. komisjon*, C-413/14 P, EU:C:2017:632, punktid 84 ja 87).
- 184 Nagu ilmneb määruse nr 1/2003 ettevalmistavatest materjalidest, puudutab see õiguslik alus lihtsalt füüsilise või juriidilise isiku ärakuulamist teabe saamise eesmärgil (vt ettepanek võtta vastu nõukogu määrus [EÜ] artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta, millega muudetakse määrusi (EMÜ) nr 1017/68, (EMÜ) nr 2988/74, (EMÜ) nr 4056/86 ja (EMÜ) nr 3975/87 (KOM(2000) 582 (lõplik), EÜT 2000, C 365 E, lk 284)).
- 185 Järelikult ei saa asjaolu, et küsitlused, mis komisjonil võisid olla kolmandate isikutega, võisid esineda koosolekute või konverentskõnede vormis, jätta neid määruse nr 1/2003 artikli 19 kohaldamisalast välja, sest nende eesmärk on koguda uuritava küsimusega seotud teavet.
- 186 Käsitletaval juhul näitab teatav hulk kokkulangevaid asjaolusid – vastupidi komisjoni väitele –, et kõnesoleva koosoleku ja nende konverentskõnede eesmärk oli koguda uuritava küsimusega seotud teavet, mis viis vaidlustatud otsuse tegemiseni.
- 187 Esiteks toimusid viidatud koosolek ja konverentskõned formaalselt pärast seda, kui komisjon alustas uurimist 2014. aasta augustis (vaidlustatud otsuse põhjendus 8) ning eelkõige pärast esimeste, eespool, punktides 6 ja 15 nimetatud teabenõuete saatmist. Lisaks kannavad komisjoni koostatud märkmed kõik selle haldusmenetluse viitenumbrit (nimelt AT.40220), mille tagajärjel tehti vaidlustatud otsus. Pealegi kannab komisjoni suhtlus hagejaga siis, kui ta need märkmed edastas (punkt 171 eespool), sedasama viitenumbrit ning selles on viidatud sõnaselgelt „koosolekutele või küsitlustele, mis toimusid juhtumi AT.40220 raames“.

- 188 Teiseks on kõigis nendes märkmetes sisuliselt märgitud, et viidatud koosolek ja konverentskõned puudutasid kiibistike turgu, hageja seisundit sellel turul või hageja teatavaid kaubanduspraktikaid sellel turul. Täpsemalt näitavad [*konfidentsiaalne*] [*konfidentsiaalne*] toimunud koosoleku märkmed, et see puudutas kiibistike turgu ja hageja seisundit sellel turul; [*konfidentsiaalne*] [*konfidentsiaalne*] toimunud konverentskõne märkmed näitavad, et see puudutas hageja teatavaid kaubanduspraktikaid kiibistike sektoris ja et konverentskõne jooksul ei esitatud mingit konkreetset tõendit; [*konfidentsiaalne*] [*konfidentsiaalne*] toimunud konverentskõne märkmed näitavad, et see puudutas kiibistike turgu ja hageja teatavaid kaubanduspraktikaid, ning [*konfidentsiaalne*] [*konfidentsiaalne*] toimunud konverentskõne märkmed näitavad, et see puudutas kiibistike turgu.
- 189 Kuna koosolek [*konfidentsiaalne*] ning konverentskõned [*konfidentsiaalne*], [*konfidentsiaalne*] ja [*konfidentsiaalne*] olid mõeldud selleks, et koguda uuritava küsimusega seotud teavet asjaomase turu kohta, hageja seisundi või tema kaubandustavade kohta sellel turul, kuulusid need määruse nr 1/2003 artikli 19 kohaldamisalasse.
- 190 Kui komisjon viib läbi küsitlust määruse nr 1/2003 artikli 19 alusel, et koguda oma uuritava küsimusega seotud teavet, lasub tal kohustus see küsitlus enda valitud kujul salvestada. Seejuures ei piisa, kui komisjon teeb küsitluse käigus käsitletud teemade lühiülevaate. Ta peab olema suuteline andma teavet küsitluse käigus toimunud arutelude sisu kohta, eelkõige küsitluse käigus käsitletud teemadel antud teabe laadi kohta (vt selle 6. septembri 2017. aasta kohtuotsus Intel vs. komisjon, C-413/14 P, EU:C:2017:632, punktid 91 ja 92).
- 191 Käsitletaval juhul on märkmetes, mille komisjon pärast vaidlustatud otsuse vastuvõtmist hagejale edastas, peale kuupäeva ja osalejate nimede mainitud ainult väga üldiselt – sisuliselt kahel-kolmel real – käsitletud teemasid, st kiibistike turgu, hageja seisundit või tema kaubanduspraktikaid sellel turul. Seevastu ei ole nendes märkmetes mingit teavet arutelude kohta, mis nende küsitluste käigus toimusid, eelkõige käsitletud teemadel antud teabe laadi kohta, nagu on nõutud eespool punktis 190 meenutatud kohtupraktikas.
- 192 Lisaks näitavad nende märkmete lünklikkust selgelt kaks asjaolu, mille hageja on välja toonud.
- 193 Esiteks näitavad [*konfidentsiaalne*] toimunud konverentskõne märkmed, et see kolmas isik esitas oma „seisukoha“ „hageja teatavate kaubanduspraktikate kohta kiibistike sektoris“ ning et ei esitatud ühtegi „konkreetset tõendit“. Nagu aga hageja õigesti rõhutab, tekitavad sellised märkmed küsimusi komisjoni ja kolmanda isiku vaheliste arutelude sisu, viimase esitatud teabe ja „tõendi“ – pealegi veel „konkreetselt tõendi“ – puudumise kohta seoses selle teabega. Niisugused märkmed ei võimalda seega mõista teavet, mida [*konfidentsiaalne*] komisjonile andis, esitamata konkreetset tõendit, ning jätab niisiis hageja teadmatusse küsimuses, mida sellel konverentskõnel öeldi, ja eelkõige võimaluse osas, kas see kolmas isik, st [*konfidentsiaalne*] mainis süüstavaid või hoopis süüst vabastavaid asjaolusid, esitamata ühtegi konkreetset tõendit.
- 194 Esiteks näitavad [*konfidentsiaalne*] toimunud koosoleku märkmed, et see koosolek puudutas kiibistike turgu ja hageja seisundit sellel turul. Peale asjaolu, et selline kirjeldus ei võimalda mõista teavet, mille [*konfidentsiaalne*] komisjonile selles küsimuses edastas, tuleb tuvastada, et nendes märkmetes ei ole mainitud, et nimetatud koosolekul tegi see kolmas isik suulise ettekande, ega ammugi esitatud selle sisu. Komisjon edastas selle ettekande ühe koopia siiski hagejale pärast vaidlustatud otsuse tegemist, 2. märtsil 2018, vastuseks hageja 25. jaanuari 2018. aasta taotlusele. Sellest 10-leheküljelisest ettekandest ilmneb, et see puudutab konkreetset uurimist, mille tulemusena tehti vaidlustatud otsus (nagu ilmneb selle ettekande tiitellehelt, millel on näidatud

menetluse nimetus ja number), et üks lehekülj oli pühendatud hageja valitsevale seisundile kiibistike turul ja viis lehekülge käsitlesid [konfidentsiaalne]. Asjaolu, et komisjoni koostatud märkmetes ei ole niisugust ettekannet ja selle sisu mainitud, annab tunnistust sellest, et need märkmed on ebatäpsed.

- 195 Lisaks sellele lünklikkusele tuleb märkida, et kuigi vaidluse käigus esitatud asjaolud näitavad, et komisjon koostas neid märkmeid sisaldavad dokumendid vastavalt konverentskõnede kuupäevadel või veidi aega pärast koosoleku kuupäeva, näitavad need ka, et hiljem, pärast vaidlustatud otsuse tegemist neid märkmeid ei täiendatud ega viimistletud. Komisjon, kellele hageja esitas palve 25. jaanuaril 2018 ja seega umbes kolm aastat pärast neid küsitlusi, võttis esiteks ühendust [konfidentsiaalne], et saada koopia ettekandest, mille see kolmas isik oli koosolekul teinud, ning teiseks [konfidentsiaalne], [konfidentsiaalne] ja [konfidentsiaalne], et kinnitada nende märkmete sisu, mille ta oli konverentskõnede kohta koostanud, kusjuures [konfidentsiaalne] tegi isegi ettepanekuid märkmete muutmiseks, millega komisjon nõustus. Vaidluse käigus esitatud asjaoludest ilmneb muide, et täpsustust, mille kohaselt „ei esitatud konverentskõne jooksul mingit konkreetset tõendit“, märkmete esimeses redaktsioonis ei olnud ning et see lisati pärast seda mõttevahetust komisjoni ja [konfidentsiaalne] vahel.
- 196 Sellest järeldub, et komisjon ei salvestanud määruse nr 1/2003 artiklit 19 rikkudes nõuetekohaselt küsitlusi, mis tal toimusid [konfidentsiaalne], [konfidentsiaalne], [konfidentsiaalne] ja [konfidentsiaalne].
- 197 Pealegi, kuna hageja väidab ka, et komisjon jättis kõnesolevate küsitluste märkmed talle edastamata, tuleb esiteks märkida, et nagu komisjon Üldkohtus selgitas, lisati [konfidentsiaalne] toimunud koosoleku märkmed juhtumi toimikusse [konfidentsiaalne] dokumendina, millega ei saa tutvuda, st komisjoni sisedokumentina ning ilma [konfidentsiaalne] sellel koosolekul tehtud ettekande koopiata. Teiseks ei lisatud [konfidentsiaalne], [konfidentsiaalne] ja [konfidentsiaalne] toimunud konverentskõnede märkmeid juhtumi toimikusse.
- 198 Olenemata põhjustest on seega selge, et hageja ei saanud mingit teavet vaidlustatud otsuse tegemiseni viinud haldusmenetluse jooksul toimunud küsitluste olemasolu ja ulatuse kohta. Neid ei ole mainitud ka vaidlustatud otsuses esitatud haldusmenetluse kirjelduses.
- 199 Selles küsimuses piisab, kui märkida, et kuigi haldusmenetlusest on küll lubatud välja jätta materjalid, millel ei ole mingit seost vastuväiteteatises sisalduvate fakti- ja õigusväidetega ning mis on uurimise seisukohast järelikult täiesti asjakohatud, ei saa ainult komisjonil olla õigus kindlaks määrata, millised dokumendid on asjaomase ettevõtja kaitse jaoks tarvilikud (7. jaanuari 2004. aasta kohtuotsus Aalborg Portland jt vs. komisjon, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, EU:C:2004:6, punkt 126, ning 16. juuni 2011. aasta kohtuotsus FMC Foret vs. komisjon, T-191/06, EU:T:2011:277, punkt 306). Sellest vaatevinklist tuleb märkida, et niisuguste küsitluste salvestisi, mis on mõeldud uuritava küsimusega seotud teabe kogumiseks ja mis kuuluvad seega määruse nr 1/2003 artikli 19 kohaldamisalasse, nagu kõnesolevad küsitlused, ei tohi jätta juhtumi toimikusse lisamata.
- 200 Kuigi komisjon väidab, et see teave või need märkmed jäid hagejale edastamata lihtsalt „kogemata“ ning et ta edastas need niipea, kui ta seda märkas, pärast hageja 25. jaanuari 2018. aasta taotlust, ei saa niisugused vaidlustatud otsusest hilisemad asjaolud komisjonipoolset menetlusnormide rikkumist parandada. Esiteks ei paranda protokollid, mille komisjon hagejale edastas, nende lünklikkuse tõttu seda, et salvestamist ei toimunud määruse nr 1/2003 artikli 19 tähenduses, sest nendes ei ole mainitud kõnesolevate küsitluste käigus kogutud teavet. Teiseks tuleb meenutada, et

hiline, st pärast otsuse tegemist teadasaamine teatud dokumentidest, mis oleksid pidanud toimikusse kuuluma, ei aseta ettevõtjat olukorda, milles ta oleks olnud, kui ta oleks saanud samadele dokumentidele tugineda komisjonis toimunud menetluses kirjalike ja suuliste märkuste esitamisel (vt selle kohta 25. oktoobri 2011. aasta kohtuotsus *Solvay vs. komisjon*, C-109/10 P, EU:C:2011:686, punkt 56).

201 Kõigest eelnevast tuleneb, et koosolekut [*konfidentsiaalne*] ning konverentskõnesid [*konfidentsiaalne*], [*konfidentsiaalne*] ja [*konfidentsiaalne*] puudutavas osas on komisjon rikkunud määruse nr 1/2003 artiklist 19 tulenevaid salvestamiskohustusi ja seega kohustust lisada nende küsitluste salvestised juhtumi toimikusse.

3) Kaitseõiguste rikkumine

202 Mis puudutab järeldusi, mis tuleb eespool punktis 201 tuvastatust teha vastavalt eespool punktides 160 ja 161 meenutatud kohtupraktikale, siis on vaja selgitada välja, kas käesoleva kohtuasja konkreetseid faktilisi ja õiguslikke asjaolusid arvestades on hageja õiguslikult piisavalt tõendanud, et ta oleks saanud end paremini kaitsta, kui seda menetlusnormide rikkumist ei oleks olnud.

203 Kõigepealt tuleb märkida, et kõnesolevate kolmandate isikute isikut ning komisjoni esitatud märkmete ja vaidlustatud otsuse sisu arvestades on hageja näidanud, et need kolmandad isikud oleksid võinud anda teavet, mis oleks võinud aidata kaasa tema kaitsele, eelkõige mis puudutab asjaomase turu määratlust, jõusuhteid sellel turul ja turgu valitsevat seisundit, väljatõrjuvat mõju ja tõhususe kasvu. Sellega seoses esitas hageja Üldkohtule hagiavalduse lisa (lisa A.9.7), mille eesmärk oli täpsustada aspekte, mida võidi nende küsitluste käigus arutada, ja seda, kuidas see teave oleks võinud aidata kaasa tema kaitsele. Komisjon, kes vaidles küll eelnevalt vastu selle lisa vastuvõetavusele, vaidles vastu selle sisule ühes kostja vastuse lisas (lisa B.5). Seejärel jätkasid menetlusosalised oma mõttevahetust sellel teemal repliigi lisas (lisa C.12) ja vasturepliigi lisas (lisa D.9).

204 Esimesena tuleb meenutada, et vaidlustatud otsusega on heidetud hagejale ette, et ta vähendas oma tegevusega, mis seisnes ainuõiguse maksetes, Apple'i soovi pöörduda tema konkurentide poole LTE-kiibistike turul (vaidlustatud otsused alajaod 11.4.1 ja 11.4.2). Selles viimases küsimuses viitab komisjon vaidlustatud otsuses sõnaselgelt [*konfidentsiaalne*] ja mainib ka [*konfidentsiaalne*].

205 Kolmandad isikud, kelle komisjon kõnesolevate küsitluste raames ära kuulas, olid kaks hageja konkurenti, kelle tema tegevus väidetavalt välja tõrjus ([*konfidentsiaalne*] ja [*konfidentsiaalne*]), ning kaks tootjat, kes hankisid LTE-kiibistikke, st hageja kõnesolevad maksed saanud kliendi konkurendid ([*konfidentsiaalne*] ja [*konfidentsiaalne*]).

206 Teisena on ühelt poolt selge, et hagejal – nagu ka Üldkohtul – ei ole täpset teavet info kohta, mille komisjon kõnesolevate küsitluste raames kogus, kuigi need küsitlused puudutasid vaidlustatud otsuseni viinud uurimise eset, ning et nagu märgitud, kuulusid kõnesolevate kolmandate isikute hulka hageja konkurendid, kelle tema tegevus väidetavalt välja tõrjus, sh [*konfidentsiaalne*], st [*konfidentsiaalne*].

- 207 Mitte ükski dokument juhtumi toimikus, mis neid küsitlusi puudutab, ei võimalda täie kindlusega rekonstrueerida täpset teavet uuritavate küsimuste kohta, mida kolmandad isikud nende küsitluste käigus andsid, ega seda, mil määral oleks nende sisu võinud kujutada endast süüst vabastavat, süüstavat või neutraalset asjaolu.
- 208 Konverentskõnede kohta [*konfidentsiaalne*], [*konfidentsiaalne*] ja [*konfidentsiaalne*] on spekulatiivne väita – nagu väidab komisjon –, et on „usutav“, et teave, mida need kolmandad isikud andsid, on samalaadne teabega, mille nad esitasid oma vastustes teatavatele teabenõuetele, ning et need ei sisaldanud seega ühtegi süüst vabastavat asjaolu. Kõigepealt ei sisalda kõnesolevate küsitluste märkmed mingit viidet ühelegi dokumendile, sh vastused teabenõuetele. Nende sisu ei saa seega rekonstrueerida muude allikate põhjal, mis on juhtumi toimikus. Seejärel tuleb märkida, et asjaolu, et need kolmandad isikud kinnitasid umbes kolm aastat pärast nende küsitluste toimimist ja vaidlustatud otsuse tegemist e-kirjaga komisjonile tema päringu peale – ja seda vastuseks hageja 25. jaanuari 2018. aasta palvele –, et nende küsitluste sisu „peegeldub“ nende vastustes teatavatele teabenõuetele, ei võimalda teha ühtegi kindlat järeldust nende küsitluste sisu kohta, eelkõige selle teabe täpse laadi kohta, mida küsitletud teemade kohta anti.
- 209 Mis puudutab koosolekut [*konfidentsiaalne*], siis vastupidi komisjoni väitele ei välista ettekanne, mille kolmas isik nimetatud koosolekul tegi, sugugi seda, et arutati muid aspekte peale nende, mida on mainitud selles ettekandes, sest ettekannet ei ole mainitud koosoleku märkmetes ning selle sisu vastab ainult ühe lehekülje ulatuses nendes märkmetes nimetatud teemadele. Igal juhul isegi eeldusel, et [*konfidentsiaalne*] ettekannet võib pidada millekski, mis peegeldab ammandavalt selle koosoleku sisu ja võimaldab välistada, et see kolmas isik võis anda teavet, mis on hageja kaitseks vajalik, ei muuda see midagi selles, mida on tuvastatud [*konfidentsiaalne*], [*konfidentsiaalne*] ja [*konfidentsiaalne*] küsitlemiste kohta.
- 210 Teiselt poolt, võttes arvesse eespool punktides 204 ja 205 meenutatud asjaolusid, on mitu hageja vaidluse käigus esitatud asjaolu siiski esialgsed tõendid, mis kinnitavad tema väidet, et teave, mida komisjon ning [*konfidentsiaalne*], [*konfidentsiaalne*], [*konfidentsiaalne*] ja [*konfidentsiaalne*] võisid nende küsitluste käigus vahetada, võimaldanuks tal end paremini kaitsta.
- 211 Kõigepealt, nagu ilmneb hageja esitatud märkmetest ja ettekandest, on selge, et kõik need vaidlustatud otsuse tegemiseni viidud uurimise raames tehtud küsitlused puudutasid kiibistike turgu, hageja seisundit sellel turul või hageja kaubanduspraktikaid sellel turul. Konkreetselt ilmneb sõnaselgelt nende küsitluste märkmetest, st [*konfidentsiaalne*] küsitlemise ja [*konfidentsiaalne*] küsitlemise märkmetest, et komisjon ja need kolmandad isikud arutasid hageja kaubanduspraktikaid. Kuigi kahe teise küsitluse märkmetes ei ole viidatud hageja kaubanduspraktikatele, on vähe usutav, et [*konfidentsiaalne*] küsitlemisel, mis toimus samal päeval [*konfidentsiaalne*] küsitlemisega, ei püüdnud komisjon saada ka ühelt väidetavalt väljatõrjutud konkurendilt teavet hageja kaubanduspraktikate kohta, mida tema uurimine puudutas. Lisaks, nagu ilmneb ettekandest, mille komisjon hagejale edastas, puudutas ka koosolek [*konfidentsiaalne*] hageja kaubanduspraktikaid kiibistike turul. Isegi eeldusel, et see kolmas isik andis teavet [*konfidentsiaalne*] kohta, on samuti vähe usutav, et komisjon ei püüdnud saada teavet hageja kaubanduspraktikate kohta, mida tema uurimine puudutas.
- 212 Järelikult tuleb niisugustel asjaoludel – nagu hageja väidab – asuda seisukohale, et teave, mida komisjon nendelt kolmandatelt isikutelt ja eelkõige väidetavalt väljatõrjutud konkurentidelt nende küsitluste raames kogus, võis olla tema kaitse seisukohast asjakohane.

- 213 Seejärel tuleb ammendavuse huvides märkida, et lisas A.9.7 esitatud tabelites on hageja vaidlustatud otsuse sisu ja käesoleva juhtumi konkreetseid asjaolusid arvestades rõhutanud, et komisjon võis arutada kõnesolevate kolmandate isikutega teatavaid konkreetseid aspekte.
- 214 Kõigepealt tuleb märkida, et vastupidi komisjoni väitele ei saa hageja esitatud hagiavalduse lisa A.9.7 pidada vastuvõetamatuks. Selle eesmärk on kinnitada skemaatiliselt, tabelite vormis argumente, mis on hagiavalduses seoses iga kõnesoleva küsitlusega esitatud, ja võttes arvesse kõikide märkmete sisu. Pealegi näitab selles küsimuses menetlusosaliste vahel aset leidnud arutelude ulatus, mis on esitatud kostja vastuse lisas B.5, repliigi lisas C.12 ja vasturepliigi lisas D.9 toodud tabelites ning on mitmeid lehekülgi pikk, et oli vaja, et need tabelid oleks toodud ära lisades, mitte menetlusdokumentide põhitekstis.
- 215 Käsitletaval juhul puudutavad hageja täpsustused teatavaid aspekte, mida ta oma kaitse seisukohast vajalikuks peab.
- 216 Esiteks on hageja rõhutanud, et konverentskõne [konfidentsiaalne] võis konkreetselt puudutada [konfidentsiaalne] võimet tarnida Apple'ile LTE-kiibistikke iPhone'ide ja iPadide jaoks kõnesoleval ajavahemikul; küsimust, miks ei olnud konkureerivaid [konfidentsiaalne] integreeritud LTE-kiibistikke ja kas see oli asjakohane; küsimust, mis laadi ja ulatusega olid Apple'i nõudmiste rahuldamiseks vajalikud investeeringud, ning vastavat lepingulist kaitset ja [konfidentsiaalne], samuti [konfidentsiaalne] vastuväidete võimalikku puudumist kõnesolevatele lepingutele või kaebusele [konfidentsiaalne], mis oleks olnud asjaolu, mis tuleb hageja kasuks. Hageja leiab nii, et kuna vaidlustatud otsuse kohaselt [konfidentsiaalne] oli [konfidentsiaalne], oleks igasugune teave, mida annab [konfidentsiaalne], olnud hageja kaitse seisukohast teataval määral asjakohane.
- 217 Teiseks rõhutas hageja, et konverentskõne [konfidentsiaalne] võis puudutada konkreetselt tema LTE-kiibistike ning [konfidentsiaalne] ja [konfidentsiaalne] LTE-kiibistike võrreldavaid omadusi, Apple'i nõudeid oma potentsiaalsetele tarnijatele, Apple'i jaoks vajalike konkreetsete investeeringute ulatust ja laadi ning vastavalt lepingulist kaitset, turudünaamikat ja [konfidentsiaalne] põhjuseid. Hageja leiab, et kuna vaidlustatud otsuse kohaselt pidas Apple [konfidentsiaalne] LTE-kiibistikke potentsiaalseteks konkurentsivõimelisteks alterantiivideks hageja kiibistitele teatavate iPad'i mudelite osas, on igasugune teave, mida andis [konfidentsiaalne], hageja kaitse seisukohast teataval määral asjakohane.
- 218 Kolmandaks rõhutas hageja, et koosolek [konfidentsiaalne] ja konverentskõne [konfidentsiaalne] võis konkreetselt puudutada Apple'i nõudeid tema tarnijatele võrreldes teiste tootjate nõuetega ning tema kiibistike ja tema konkurentide kiibistike võrreldavaid omadusi.
- 219 Komisjon märkis hageja argumentide ümber lükkamiseks kostja vastuse lisas B.5, et [konfidentsiaalne] vastused [konfidentsiaalne] ja [konfidentsiaalne] teabenõuetele kinnitavad, et [konfidentsiaalne] toimunud konverentskõne märkmed ei toonud ilmsiks midagi, mis tuleks hagejale kasuks tema nimetatud aspektides, ning seda sel põhjusel, et nendes vastustes ei andnud [konfidentsiaalne] mingit teavet selles küsimuses. Komisjon on esitanud samasugused argumendid aspektide kohta, mida hageja on maininud seoses [konfidentsiaalne], tuginedes vastustele, mille see kolmas isik on andnud [konfidentsiaalne] ja [konfidentsiaalne] teabenõuetele; aspektide kohta, mida hageja on maininud seoses [konfidentsiaalne], tuginedes ettekandele, mille see kolmas isik tegi kõnesoleval koosolekul, ning aspektide kohta, mida hageja on maininud seoses [konfidentsiaalne], tuginedes vastustele, mille see kolmas isik on andnud [konfidentsiaalne] ja [konfidentsiaalne] ning [konfidentsiaalne] teabenõuetele.

- 220 Mis puudutab seda, et komisjon viitab vastustele, mille [*konfidentsiaalne*], [*konfidentsiaalne*] ja [*konfidentsiaalne*] andsid teabenõuetele, ning [*konfidentsiaalne*] ettekandele, ning väidab, et need kolmandad isikud ei maininud süüst vabastavaid asjaolusid, siis piisab kohe, kui märkida, et niisugused argumendid tuleb tagasi lükata eespool, punktides 208 ja 209 nimetatud põhjustel.
- 221 Seevastu vastupidi sellele, mida väitis komisjon, kalduvad täpsustused, mille hageja on esitanud hagiavalduse lisana, käesoleva kohtuasja konkreetsetel asjaoludel näitama konkreetset seda, et küsitlused, mille käigus küsitles komisjon kõnesolevaid kolmandaid isikuid, võisid puudutada niisuguseid asjaolusid, nagu on mainitud eespool, punktides 216–218, mis oleksid võinud aidata hagejal end paremini kaitsta, mis puudutab muu hulgas tema tegevuse mõju LTE-kiibistike turule ja selle tegevuse õigustatust.
- 222 Lõpuks tuleb veel ammendavuse huvides tõdeda – nagu märgib komisjon –, et vaidlustatud otsuse alajagudes 11.4.1 ja 11.4.2 viitas komisjon lisaks hageja enda antud teabele ainult Apple'ilt pärit infole ja dokumentidele. Seevastu ei viidanud komisjon vaidlustatud otsuse nendes alajagudes ühelegi asjaolule, mille oleksid esitanud [*konfidentsiaalne*], [*konfidentsiaalne*], [*konfidentsiaalne*] ja [*konfidentsiaalne*] ning eriti väidetavalt hageja väljatõrjutud konkurendid. Teavet, mida andsid mõned nendest kolmandatest isikutest ([*konfidentsiaalne*], [*konfidentsiaalne*] ja [*konfidentsiaalne*]), on mainitud ainult vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.4 (põhjendused 475, 476 ja 478), et tõendada väidet, et Apple on „huvipakkuv klient“.
- 223 Selle tuvastamine – mis käesoleva kohtuasja konkreetsetel asjaoludel ei vii kaugeltki hageja kaitseõiguste rikkumise välistamiseni – kaldub siiski näitama, et nagu hageja sisuliselt väidab, oleks kõnesolevate küsitluste sisu teadmine võinud osutada tema kaitse seisukohast kasulikuks. Selle teadmine, et need kolmandad isikud ja eelkõige hageja konkurendid, kelle väitel hageja tegevus neid välja tõrjus, ([*konfidentsiaalne*] ja [*konfidentsiaalne*]), ei maininud ühtegi süüstavat asjaolu, mis kinnitaks väljatõrjuvat mõju, mida komisjon ette heitis, kui nad kuulati ära haldusmenetluse raames, mis viis vaidlustatud otsuse tegemiseni, võimaldanuks hagejal näidata talle ette heidetavat tegevust teistsuguses valguses ja oma kaitset teistmoodi tõendada.
- 224 Kõigest eelnevast tuleneb, et käesoleva kohtuasja konkreetseid faktilisi ja õiguslikke asjaolusid arvestades on komisjon seetõttu, et ta ei salvestanud kõnesolevaid küsitlusi nõuetekohaselt ja hageja või tema esindajad ei saanud mingit teavet isegi nende küsitluste toimumise kohta enne, kui alles pärast vaidlustatud otsuse tegemist ja enne käesoleva hagi esitamist, rikkunud hageja kaitseõigusi. Hageja poolt vaidluse käigus esitatud asjaolud kalduvad näitama, et küsitlustel [*konfidentsiaalne*] ja [*konfidentsiaalne*], st nõ kahe väidetavalt väljatõrjutud hageja konkurendiga, ning küsitlustel [*konfidentsiaalne*] ja [*konfidentsiaalne*], st kahe LTE-kiibistikke hankiva tootjaga, võis ilmned teavet, mis oli menetluse jätku seisukohast väga oluline ja oleks võinud olla asjakohane hagejale, võimaldades tal end paremini kaitsta.
- 225 Seda hageja kaitseõiguste rikkumist arvestades tuleb hagi esimese väite kolmanda osaga nõustuda osas, milles see puudutab koosolekut [*konfidentsiaalne*] ja konverentskõnesid [*konfidentsiaalne*], [*konfidentsiaalne*] ja [*konfidentsiaalne*], mille puhul edastati hagejale teavet enne selle hagi esitamist.
- 226 Käesoleva kohtuasja asjaoludel tuleb käesoleva väiteosa analüüsi jätkata osas, milles see käsitleb koosolekut ja konverentskõne ühe kolmanda isikuga, mille kohta anti hagejale teavet käesoleva menetluse käigus vastuseks argumentidele, mis põhinevad 26. juuli 2019. aasta täiendavatel tõenditel.

b. Ühe kolmanda isikuga peetud konverentskõne ja koosolek, mille kohta anti hagejale teavet käesoleva menetluse käigus vastuseks argumentidele, mis põhinevad 26. juuli 2019. aasta täiendavatel tõenditel

1) Konteksti meenutus

- 227 Vaidluse käigus esitatud asjaoludest ilmneb, et pärast komisjoni 2. märtsi 2018. aasta vastust, millega hagejale edastati teave koosoleku kohta [konfidentsiaalne] ning konverentskõnede kohta [konfidentsiaalne], [konfidentsiaalne] ja [konfidentsiaalne], palus hageja 5. märtsi 2018. aasta e-kirjaga komisjonil talle kinnitada, et ta ei kohtunud [konfidentsiaalne] ametlikult ega mitteametlikult. Komisjon kordas 13. märtsi 2018. aasta e-kirjaga, et hageja 25. jaanuari 2018. aasta palve peale kontrollis ta, kas ta oli jätnud kogemata hageja informeerimata „ükskõik missugusest koosolekust või küsitlusest“, mis tal oli olnud „juhtumi AT.40220 raames“, ning et ta oli hea halduse huvides andnud hagejale selle kohta teavet oma 2. märtsi 2018. aasta e-kirjaga. Komisjon lisas, et kuna vaidlustatud otsus on tehtud, ei kavatse ta enam seda liiki küsimusele vastata.
- 228 Vastused, mille komisjon andis hagejale 2. ja 13. märtsil 2018, võisid jätta mulje, et seoses kolmandate isikutega toimunud koosolekute või konverentskõnedega esitatud teave on ammendav ning et järelikult ei olnud komisjonil koosolekuid või konverentskõnesid [konfidentsiaalne], vaid ainult [konfidentsiaalne], [konfidentsiaalne], [konfidentsiaalne] ja [konfidentsiaalne].
- 229 Hagiavalduuses väitis hageja siiski, et tal ei ole mingit sõnaselget teavet, mis kinnitaks koosolekute või konverentskõnede toimumist komisjoni ja [konfidentsiaalne] vahel ja nende ulatust, või lükkaks selle ümber.
- 230 Ei kostja vastuses ega vasturepliigis ei lükanud komisjon niisuguste koosolekute või konverentskõnede toimumist ümber ega kinnitanud seda.
- 231 Alles pärast seda, kui hageja esitas 26. juuli 2019. aasta täiendavad tõendid, mainis komisjon oma nende tõendite kohta edastatud 30. oktoobri 2019. aasta seisukohtade raames konverentskõnet [konfidentsiaalne] [konfidentsiaalne] ning koosolekut [konfidentsiaalne] [konfidentsiaalne], märkides sõnaselgelt, et tal ei ole ei selle konverentskõne ega selle koosoleku märkmeid ega kokkuvõtteid.
- 232 Kuna komisjon märkis siiski, et ta oli valmis andma rohkem teavet [konfidentsiaalne] [konfidentsiaalne] toimunud konverentskõne konteksti kohta menetlustoimingute raames, tegi Üldkohus need toimingud, mille eesmärk oli see teave saada. Nende menetlustoimingute raames antud komisjoni vastuse käsitlemise tulemuseks oli eespool, punktides 78–92 kirjeldatud menetluslik areng.
- 233 Selles küsimuses tuleb esiteks märkida, et konverentskõne ja koosolek [konfidentsiaalne] leidsid aset enne vastuväiteteatist ja esimeste, eespool, punktis 15 nimetatud teabenõuete saatmist. Teiseks, nagu ilmneb vaidlustatud otsusest, see kolmas isik [konfidentsiaalne] ja vastas mõnele nendest teabenõuetest.
- 234 [Konfidentsiaalne] on vaidlustatud otsuse raames siiski eriline koht. Mitu asjaolu annavad tunnistust selle kolmanda isiku tähtsusest vaidlustatud otsuse ülesehituses: [konfidentsiaalne]. Lisaks menetluslikus plaanis see kolmas isik [konfidentsiaalne].

2) Menetlusnormi rikkumise olemasolu

- 235 Hageja argumentidega püütakse väita, et komisjon on rikkunud oma kohustusi informeerida teda sellest konverentskõnest ja sellest koosolekust ning teha nende kohta märkmeid.
- 236 Kui nende toimumist ei olnud veel kinnitatud (kostja vastuse ja vasturepliigi etapis), väitis komisjon, et hageja ei ole tõendanud, et niisugune teave oleks olnud asjakohane. Seejärel, kui ta oli nõustunud, et need toimusid (etapis, milles esitati seisukohad 26. juuli 2019. aasta täiendavate tõendite kohta), väitis ta esiteks, et hageja ei ole tõendanud, et kahetsusväärne märkmete puudumine [konfidentsiaalne] konverentskõne kohta kahjustas teda, ning teiseks, et [konfidentsiaalne] koosolek puudutas pigem üldisi aspekte kui juhtumit AT.40220.
- 237 Kohe alguses tuleb selle konverentskõne ja koosoleku märkmete kohta märkida, et on teada – nagu komisjon oma seisukohtades 26. juuli 2019. aasta täiendavate tõendite kohta nõustus –, et ta ei teinud mingeid märkmeid ei [konfidentsiaalne] konverentskõne ega [konfidentsiaalne] koosoleku kohta. Komisjon nõustub muide ka, et [konfidentsiaalne] konverentskõne märkmete puudumine kujutab endast kahetsusväärset rikkumist tema poolt.
- 238 Igal juhul kui komisjoni argumente tuleks mõista nii, et nendega tahetakse öelda, et selle konverentskõne ja koosoleku suhtes ei kehtinud määruse nr 1/2003 artikli 19 lõikest 1 tulenevad salvestamiskohustused, millele hageja hagiavalduses tugineb, piisab kui märkida, et vaidluse käigus esitatud asjaoludest ilmneb, et nii [konfidentsiaalne] konverentskõne kui ka [konfidentsiaalne] koosolek olid – lisaks sellele, et need toimusid pärast seda, kui komisjon alustas 2014. aasta augustis uurimist (vaidlustatud otsuse põhjendus 8), ning eelkõige pärast eespool, punktis 15 nimetatud esimeste teabenõuete saatmist, – mõeldud selleks, et saada uurimises, mis viis vaidlustatud otsuse tegemiseni, uuritavate küsimustega seotud teavet.
- 239 Mis puudutab esiteks [konfidentsiaalne] konverentskõnet [konfidentsiaalne], siis selle dokumendi mittekonfidentsiaalsel versioonil, mis sisaldab nimetatud konverentskõne kannet elektroonilises kalendris ja mille komisjon esitas 26. aprillil 2021 vastuseks 12. oktoobri 2020. aasta menetlustoimingule, on selle „teemat“ puudutaval väljal viide vaidlustatud otsuse tegemiseni viinud haldusmenetluse nimetusele, nimelt nimetusele „Sapphire“. Lisaks selgitas komisjon oma seisukohtades 26. juuli 2019. aasta täiendavate tõendite kohta ja 19. novembri 2020. aasta dokumendi mittekonfidentsiaalses versioonis ka ise, et selle konverentskõne eesmärk oli koguda teavet turu määratluse ja turudünaamikate kohta, mida see menetlus puudutas, ning seda eesmärgiga saada algne ülevaade sellest turust ja valmistada ette küsimused, mis teabenõuetesse lisatakse. Sellest järeldub, et selle konverentskõne eesmärk oli koguda uurimises, mis viis vaidlustatud otsuse tegemiseni, uuritava küsimusega seotud teavet.
- 240 Teiseks märkis komisjon [konfidentsiaalne] koosoleku kohta [konfidentsiaalne], et selle eesmärk oli arutada konkurentsioiguse üldisi aspekte ja hageja praktikaid patentide alal. Selle koosoleku korraldamise teemal vahetatud e-kirjad, mille komisjon esitas vastuseks 8. oktoobri 2020. aasta menetlust korraldavatele meetmetele, kinnitavad samuti, et [konfidentsiaalne] oli palunud see pidada, et arutada „[p]raeguseid konkurensi- ja intellektuaalomandi küsimusi“. See teave ei välista siiski kuidagi, et vaidlustatud otsuse vastuvõtmiseni viinud uurimises käsitletud küsimusi ei arutatud. Komisjon ise selgitas, et sellel koosolekul väitis [konfidentsiaalne], et hageja teatavad praktikad intellektuaalomandi valdkonnas oleks tulnud arvata selles uurimises käsitletud küsimuste hulka. Seega kuna kolmas isik käsitles sõnaselgelt vaidlustatud otsuse tegemiseni viinud uurimise ulatust, et seda laiendada, tuleb tõdeda, et see koosolek puudutas samuti täielikult või osaliselt uuritava küsimusega seotud teavet.

- 241 Lisaks kinnitavad viimati tuvastatud 26. juuli 2019. aasta täiendavad tõendid.
- 242 [Konfidentsiaalne] [konfidentsiaalne] esimene ettekanne, mis puudutab hagejat ja eelnes [konfidentsiaalne] koosolekule ning mille hageja esitas 26. juuli 2019. aasta täiendavate tõendite raames, näitab sõnaselgelt, et [konfidentsiaalne] kavandas koosolekut komisjoniga [konfidentsiaalne] nädalal hagejat puudutavate komisjoni uurimiste teemal – koosolekut, mille käsitletakse esiteks „püsikliendi allahindlusi“, st klientidele pakutavaid stiimuleid, mis pidid õhutama neid ostma ainult hageja kiibistikke, ning teiseks [konfidentsiaalne]. Samas ettekandes oli nende „püsikliendi allahindluste“ kohta märgitud, et [konfidentsiaalne] ning tõstatatud [konfidentsiaalne] küsimus. Lisaks sisaldas see ettekanne lehekülge, mis käsitles [konfidentsiaalne] ja millel oli märgitud, et [konfidentsiaalne].
- 243 [Konfidentsiaalne] [konfidentsiaalne] teises ettekandes, mis käsitles hagejat ja järgnes [konfidentsiaalne] ettekandele ning mille hageja esitas 26. juuli 2019. aasta täiendavate tõendite raames, oli esiteks tehtud kokkuvõtte komisjoni uurimisest, märkides, et vastuväiteteatis on väga tõenäoline ning et komisjon kohtus hagejaga [konfidentsiaalne], et see uurimine puudutas püsikliendi allahindlusi ja ainuõiguse tingimusi, et see oli [konfidentsiaalne] ning et oli [konfidentsiaalne]. Teiseks oli selles ettekandes pärast [konfidentsiaalne] kirjeldamist märgitud, et oli mitu [konfidentsiaalne], nimelt [konfidentsiaalne], kelle sõnul [konfidentsiaalne], ning et tõenäoliselt määratakse suur trahv, mille summa jääb miljardi USA dollari kanti.
- 244 [Konfidentsiaalne] need ettekanded, mis eelnesid ja järgnesid koosolekule, mis nimetatud kolmandal isikul oli komisjoniga [konfidentsiaalne], ainult kinnitavad tuvastatud, et sellel koosolekul arutasid komisjon ja see kolmas isik teavet selle uurimise eseme kohta, mis viis vaidlustatud otsuse tegemiseni.
- 245 Kuna [konfidentsiaalne] toimunud konverentskõne ja koosoleku eesmärk oli koguda teavet selle uurimise eseme kohta, mis viis vaidlustatud otsuse tegemiseni, ning seda eelkõige turudünaamika, uurimise ulatuse ja isegi teatavate hageja kaitseargumentide kohta, kuuluvad need määruse nr 1/2003 artikli 19 kohaldamisalasse.
- 246 Käsitletaval juhul on aga selge – nagu on märgitud eespool, punktis 237 –, et komisjon ei salvestanud kõnesolevad küsitlusi kuidagi.
- 247 Lisaks sobib niisugune rikkumine halvasti kokku dokumentidega, mille hageja on esitanud 26. juuli 2019. aasta täiendavate tõendite raames ning mis näitavad, et ka kolmas isik, kellega komisjon kohtus, oli kõigepealt [konfidentsiaalne] koosoleku ette valmistanud ja seejärel taganud selle ettevõttesisesed järelemeetmed (vt punktid 242 ja 243 eespool), mis kinnitab nende tähtsust uurimise raames, mis viis vaidlustatud otsuse tegemiseni.
- 248 Sellest järeldub, et komisjon on määruse nr 1/2003 artiklit 19 rikkunud, jättes nõuetekohaselt salvestamata [konfidentsiaalne] küsitlusi.
- 249 Pealegi, kuna hageja väidab ka, et komisjon jättis teda kõnesolevatest küsitlustest informeerimata, tuleb meenutada, et haldusmenetluse jooksul, mis viis vaidlustatud otsuse tegemiseni, ei maininud komisjon tegelikult [konfidentsiaalne] küsitlusi. Nagu ilmneb punktist 199 eespool, ei tohi komisjon jätta toimikusse lisamata niisuguste küsitluste nagu [konfidentsiaalne] küsitlus salvestisi.

- 250 Lisaks ei kaota seda rikkumist ainuüksi asjaolu, et komisjon andis teatavat teavet [*konfidentsiaalne*] küsitluste kohta käesoleva menetluse käigus. Esitatud väidete Üldkohtu poolse kohtuliku kontrolli eesmärk ega tagajärg ei ole asendada juhtumi täielikku uurimist haldusmenetluses (vt selle kohta 25. oktoobri 2011. aasta kohtuotsus *Solvay vs. komisjon*, C-109/10 P, EU:C:2011:686, punkt 56). Lisaks ei ole komisjon käesolevas menetluses esiteks esitanud ühtegi salvestist, millest nähtuks kõnesolevate küsitluste käigus kogutud teave. Teiseks, nagu ilmneb eespool, punktis 200 meenutatud kohtupraktikast, ei aseta hiline teadaaamine teatud asjaoludest, mis oleksid pidanud toimikusse kuuluma, komisjoni otsuse peale hagi esitanud ettevõtjat olukorda, milles ta oleks olnud, kui ta oleks saanud neile asjaoludele tugineda selle institutsiooni menetluses kirjalike ja suuliste märkuste esitamisel.
- 251 Kõigest eelnevast tuleneb, et konverentskõne ja koosolekut [*konfidentsiaalne*] puudutavas osas on komisjon rikkunud määruse nr 1/2003 artiklist 19 tulenevaid salvestamiskohustusi ja seega kohustust lisada nende küsitluste salvestised juhtumi toimikusse.

3) Kaitseõiguste rikkumine

- 252 Mis puudutab järeldusi, mis tuleb teha eespool punktis 251 tuvastatust vastavalt eespool punktides 160 ja 161 meenutatud kohtupraktikale, siis tuleb selgitada välja, kas käesoleva kohtuasja konkreetseid faktilisi ja õiguslikke asjaolusid arvestades on hageja õiguslikult piisavalt tõendanud, et ta oleks saanud end paremini kaitsta, kui neid menetlusnormide rikkumisi ei oleks esinenud.
- 253 Selles küsimuses tuleb kõigepealt mainida, et selle kolmanda isiku isikut ja vaidlustatud otsuse sisu arvestades on hageja märkinud, et tema kaitse seisukohast on täiesti kindlalt asjakohane teada, mida komisjon ja see kolmas isik arutasid. Konkreetselt on hageja rõhutanud, et nende küsitluste sobivad märkmed oleksid tema kaitsele mitmes aspektis kaasa aidanud, ning on esitanud hagiavalduse lisas A.9.7 vastavad täpsustused. Asjaolu, et see kolmas isik oli väidetavalt tema suhtes vaenulik, ei välista hageja sõnul seda, et ta võis anda tema kaitseks tarvilikku teavet, kas seepärast, et see teave võis olla süüst vabastav, või seetõttu, et võis olla süüstav info, mis on ebatäielik või väär.
- 254 Esiteks tuleb meenutada, et vaidlustatud otsuses on hagejale ette heidetud, et ta vähendas Apple'i ajendit pöörduda tema konkurentide poole LTE-kiibistike turul (punkt 204 eespool).
- 255 Kolmas isik, kelle komisjon kahe küsitluse käigus ära kuulas, [*konfidentsiaalne*]. Lisaks menetluslikus plaanis see kolmas isik [*konfidentsiaalne*].
- 256 Teiseks on ühest küljest selge, et hagejal ei ole – täpselt samamoodi nagu Üldkohtul – midagi täpselt teada teabe kohta, mille komisjon kõnesolevate küsitluste käigus kogus, ehkki need küsitlused puudutasid selle uurimise eset, mis viis vaidlustatud otsuse tegemiseni, ning – nagu äsja märgitud – kõnesolev kolmas isik [*konfidentsiaalne*].
- 257 Juhtumi toimikus olev ükski dokument, mis käsitleb neid küsitlusi, ei võimalda nimelt täie kindlusega rekonstrueerida teavet uuritavate küsimuste kohta, mida kõnesolev kolmas isik andis nende küsitluste käigus, ega teha kindlaks, mil määral oleks nende sisu kujutada endast süüst vabastavaid, süüstavaid või neutraalseid asjaolusid.

- 258 Komisjoni argumendid, et [*konfidentsiaalne*] konverentskõne puhul ei ole ühelt poolt „usutav“, et [*konfidentsiaalne*] võis anda süüst vabastavaid asjaolusid, ning teiselt poolt on „usutav“, et selle konverentskõne käigus käsitletud teemad olid [*konfidentsiaalne*] vastuste hulgas teabenõuetele, on puhtalt spekulatiivsed, sest komisjon lähtub lihtsalt oletustest ega ole suuteline täpselt edasi andma selle teabe sisu, mille [*konfidentsiaalne*] selle küsitluse käigus andis.
- 259 Nõustuda ei saa ka komisjoni argumendiga, et hageja ei palunud Üldkohtul ära kuulata [*konfidentsiaalne*] töötajaid, kes sellel konverentskõnel osalesid, ega võtnud nende töötajatega otse ühendust, et saada kinnitust, kas nad olid esitanud süüst vabastavaid tõendeid. Lisaks asjaolule, et hageja sai selle konverentskõne toimumisest teada alles käesoleva menetluse väga hilises staadiumis ning pealegi ei ole komisjon täpsustanud selles osalenud [*konfidentsiaalne*] töötajate või esindajate isikuid, tuleb märkida, et mingil juhul ei ole hageja ega muide ka Üldkohtu ülesanne viia läbi selle kolmanda isiku (või tema töötajate või esindajate) küsitlusi, kelle komisjon uurimise käigus ära kuulas, et püüda teha tagantjärele kindlaks teavet, mille too komisjonile andis, eesmärgiga korvata asjaolu, et komisjon seda teavet ei salvestanud, sest määruse nr 1/2003 artiklist 19 tulenevaid kohustusi peab täitma komisjon. Lisaks ei ole hagejal ega ka Üldkohtul käsitletaval juhul ühtegi dokumenti, mis võimaldaks rekonstrueerida teabe, mida see kolmas isik andis, erinevalt olukorrast, mida on kirjeldatud 6. septembri 2017. aasta kohtuotsuse Intel vs. komisjon (C-413/14 P, EU:C:2017:632) punktides 99–101 ning millele komisjon tugineb, sest seda olukorda iseloomustas asjaolu, et viidatud kohtuasjas oli hagejast ettevõtja saanud haldusmenetluses komisjoni koostatud sisemärkmete mittekonfidentsiaalse versiooni, mis puudutas vaidlusalust küsitlust, ja järeldokumendi, mis sisaldas kirjalikke vastuseid selle küsitluse käigus esitatud suulistele küsimustele.
- 260 Teisest küljest, võttes arvesse eespool, punktides 254 ja 255 meenutatud asjaolusid, on mitu hageja poolt vaidluse käigus esitatud asjaolu siiski esialgsed tõendid, mis kinnitavad tema väidet, et teave, mida komisjon ning [*konfidentsiaalne*] võisid nende küsitluste käigus vahetada, võimaldanuks tal end paremini kaitsta.
- 261 Kõigepealt, nagu hageja märkis dokumendis, millega ta esitas 26. juuli 2019. aasta täiendavad tõendid, oleks hageja kaitse seisukohast võinud olla kasulik selle teabe teadmine, mille [*konfidentsiaalne*] andis turu määratluse kohta [*konfidentsiaalne*] konverentskõne käigus. Nagu on märgitud eespool punktis 239, selgitas komisjon ka ise, et selle konverentskõne eesmärk oli selgitada turu määratluse ja turudünaamikate põhimõisteid, mis võimaldasid ette valmistada vajalikke küsimusi, mis tuli lisada teabenõuete teises voorus. Sellest tuleneb, et [*konfidentsiaalne*] aitas menetluse varajases staadiumis selgitada põhimõisteid seoses küsimustega, mille komisjon esitas seejärel hagejale, tema konkurentidele ja tema klientidele saadetud teabenõuetes, ilma et oleks võimalik teha kindlaks teavet, mis seejuures konkreetselt anti, ja ilma et hageja oleks saanud esitada seisukohti põhimõistete kohta, mida [*konfidentsiaalne*] aitas selgitada.
- 262 Seejärel väitis hageja sisuliselt dokumendis, millega ta esitas 26. juuli 2019. aasta täiendavad tõendid, et komisjon ja [*konfidentsiaalne*] arutasid uurimise teatavaid konfidentsiaalseid aspekte, mis puudutab [*konfidentsiaalne*]. Oma seisukohtades 26. juuli 2019. aasta täiendavate tõendite kohta märkis komisjon, et ta ei edastanud [*konfidentsiaalne*] konfidentsiaalset teavet, mis puudutab konkreetselt [*konfidentsiaalne*] [*konfidentsiaalne*] teises ettekandes mainitud [*konfidentsiaalne*] (vt punkt 234 eespool). Olenemata niisuguse teabe konfidentsiaalsusest tuleb siiski märkida, et kuna [*konfidentsiaalne*] küsitlusel, mis sellele ettekandele eelnes, arutasid komisjon ja [*konfidentsiaalne*] [*konfidentsiaalne*], oleks selle teabe teadmine, mille komisjon nende arutelude käigus kogus, võimaldanud hagejal end paremini kaitsta.

- 263 Lõpuks rõhutas hageja hagiavalduse lisas A.9.7, et võimalike [*konfidentsiaalne*] komisjonipoolsete küsitluste märkmed oleksid võinud tema kaitsele kaasa aidata, et esiteks tõendada, et kõnesolevate lepingute mõjul ei tõrjutud välja sama tõhusaid konkurente ja need lepingud tekitasid konkurentsi toetava tõhususe kasvu, ning teiseks saada enam teavet komisjoni järelduse kohta, et kõnesolevate lepingute puudumise korral [*konfidentsiaalne*].
- 264 Selles küsimuses tuleb kõigepealt tuvastada, et osas, milles komisjoni argumentide eesmärk on vaielda vastu selle lisa vastuvõetavusele, mis puudutab [*konfidentsiaalne*] küsitlusi, ei saa niisuguste argumentidega nõustuda. Peale asjaolu, et kõnesoleva lisa eesmärk on tõendada hagiavalduses esitatud argumente (punktid 214 ja 253 eespool), tuleb meenutada, et mis puudutab [*konfidentsiaalne*] küsitlusi, siis hagiavalduse etapis ei olnud hagejal mingit teavet nende olemasolu kohta. Seega ei saa käesoleva kohtuasja konkreetsetel asjaoludel talle ette heita, et ta on esitanud hagiavalduse lisas niisugused täpsustused, mis tõendavad tema argumente kolmandate isikutega peetud koosolekute ja konverentskõnede kohta.
- 265 Nagu hageja seega selles lisas väidab, võis komisjon kõnesoleva kolmanda isiku isikut ja vaidlustatud otsuse sisu arvestades nende küsitluste käigus tõesti koguda tema kaitseks vajalikku teavet tema kiibistike ja tema konkurentide kiibistike võrreldavate omaduste kohta, Apple'i nõudmiste kohta võrreldes teiste tootjate nõudmiste või ka Apple'i võimaluse kohta hankida kiibistikke tema konkurentidelt kõikide tema mudelite või nendest mõne puhul. Lisaks tuvastas komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 322 – esitamata mingit täpsustust või viidet –, et Apple'il ei olnud tehnilist alternatiivi hagejale tema iPhone'idele mõeldud LTE-kiibistike vajaduste osas ajavahemikul 2011–2015.
- 266 Kõigest eelnevast tuleneb, et käesoleva kohtuasja konkreetseid faktilisi ja õiguslikke asjaolusid arvestades, siis kuna komisjon ei koostanud kõnesolevate küsitluste märkmeid ning hageja või tema esindajaid ei saanud mingit teavet isegi nende küsitluste toimumise kohta enne kui alles käesolevas menetluses, vastuseks 26. juuli 2019. aasta täiendavatel tõenditel põhinevatele argumentidele, on komisjon rikkunud hageja kaitseõigusi. Hageja poolt vaidluse käigus esitatud asjaolud kalduvad nimelt näitama, et [*konfidentsiaalne*] küsitlustel, st [*konfidentsiaalne*] võidi mainida teavet, mis oli menetluse edasise käigu seisukohast oluline ja võis olla hagejale asjakohane, võimaldades tal end paremini kaitsta.
- 267 Seda hageja kaitseõiguste rikkumist arvestades tuleb nõustuda hagi esimese väite kolmanda osaga osas, milles see puudutab konverentskõnet ja koosolekut [*konfidentsiaalne*], mille kohta edastati hagejale teavet käesoleva menetluse käigus, vastuseks 26. juuli 2019. aasta täiendavatel tõenditel põhinevatele argumentidele.
- 268 Käesoleva kohtuasja asjaoludel tuleb selle väiteosa analüüsi jätkata osas, mis puudutab ka koosolekut kolmanda isikuga, mille kohta edastati hagejale teavet käesoleva menetluse käigus, vastuseks 12. oktoobri 2020. aasta menetlustoimingutele.

c. Kolmanda isikuga peetud koosolek, mille kohta edastati hagejale teavet käesoleva menetluse käigus, vastuseks 12. oktoobri 2020. aasta menetlustoimingutele

1) Konteksti meenus

- 269 Vaidluse käigus esitatud asjaoludest ilmneb, et vastuseks 12. oktoobri 2020. aasta menetlustoimingutele, mille eesmärk oli saada enam teavet [konfidentsiaalne] [konfidentsiaalne] toimunud konverentskõne konteksti kohta, mainis komisjon 19. novembri 2020. aasta dokumendi konfidentsiaalses versioonis koosolekut kolmandast isikust teavitajaga, kes soovis jääda anonüümseks, kusjuures see koosolek korraldati selle kolmanda isiku palvel ja toimus enne, kui komisjon alustas eespool, punktis 5 nimetatud uurimist, ja muu hulgas enne eespool punktides 6 ja 15 nimetatud teabenõuete saatmist.
- 270 Komisjon esitas Üldkohtule ka selle koosoleku kuupäeva kande elektroonilisse kalendrisse ja kaks komisjonisest e-kirja, mille sisu oli selle koosoleku küsimuses sisuliselt identne (edaspidi „komisjonisisesed e-kirjad“).
- 271 Tuleb meenutada, et 19. novembri 2020. aasta dokumendi konfidentsiaalne versioon avaldati hageja esindajatele, tingimusel et nad allkirjastavad eelnevalt konfidentsiaalsuskohustuse, sh hageja suhtes, samas kui hagejale avaldati 19. novembri 2020. aasta dokumendi mittekonfidentsiaalne versioon, mille komisjon esitas 26. aprillil 2021.
- 272 Nende dokumentide edastamise järel väitis hageja oma konfidentsiaalsuskohustuse allkirjastanud esindajate kaudu sisuliselt, et komisjon oli kohustatud tegema märkmeid kõnesoleva koosoleku kohta ja need talle edastama, nagu ilmneb 6. septembri 2017. aasta kohtuotsusest Intel vs. komisjon (C-413/14 P, EU:C:2017:632), et mitte kahjustada selle ettevõtja kaitseõigusi, keda uurimine puudutab. Käsitletaval juhul ei hoidnud komisjon aga kõnesoleva koosoleku salvestist alles, ehkki tema kohustus teha märkmeid ja edastada need ettevõtjale, kellele rikkumist ette heidetakse, on hästi tõendatud. Hageja rõhutas oma konfidentsiaalsuskohustuse allkirjastanud esindajate kaudu, et õigus tutvuda toimikuga on üks menetluslikke põhiõigusi ja tagatisi, mis on tema kaitseõiguste nõuetekohaseks kasutamiseks vajalikud, ning et käsitletaval juhul tekkis tal kahju asjaolu tõttu, et komisjon ei teinud märkmeid kõnesoleva koosoleku kohta ning andis selle koosoleku toimumisest teada alles Üldkohtus.
- 273 Komisjon väitis vastu, et määruse nr 1/2003 artiklis 19 ette nähtud salvestamiskohustust ei kohaldata selle koosoleku suhtes.

2) Menetlusnormi rikkumise esinemine

- 274 Kõigepealt ilmneb vaidluse käigus esitatud asjaoludest ja menetlusosaliste vahel ei ole selles vaidlust, et haldusmenetluse käigus, mis viis vaidlustatud otsuse tegemiseni, ei informeerinud komisjon hagejat või tema esindajaid selle koosoleku toimumisest ega ammugi veel selle sisust. Vaidlust ei ole ka selles, et juhtumi toimikus ei olnud ei elektroonilisse kalendrisse tehtud koosoleku kuupäeva kannet ega komisjonisisesid e-kirju, mille komisjon Üldkohtule esitas.
- 275 Komisjon väitis siiski kohtuistungil, et koosolek kolmandast isikust teavitajaga toimus enne, kui tema võttis vastu oma esimese uurimisakti, ning et seega ei olnud tal määruse nr 1/2003 artiklis 19 ette nähtud salvestamiskohustusi, nagu kinnitavad 5. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus Casino, Guichard-Perrachon ja AMC vs. komisjon (T-249/17, mille peale on esitatud

- apellatsioonkaebus, EU:T:2020:458) ning 5. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus *Les Mousquetaires ja ITM Entreprises vs. komisjon* (T-255/17, mille peale on esitatud apellatsioonkaebus, EU:T:2020:460).
- 276 Ühest küljest ilmneb mõistagi eespool punktis 275 nimetatud Üldkohtu praktikast – nagu komisjon kohtuistungil rõhutas –, et määruse nr 1/2003 artiklis 19 ette nähtud salvestamiskohustus ei kehti küsitluste puhul, mis viiakse läbi enne esimest uurimisakti (vt selle kohta 5. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus *Casino, Guichard-Perrachon ja AMC vs. komisjon*, T-249/17, mille peale on esitatud apellatsioonkaebus, EU:T:2020:458, punktid 193 ja 195).
- 277 Teisest küljest tuleb olenemata määruse nr 1/2003 artiklist 19 siiski meenutada – nagu hageja rõhutab, tuginedes komisjoni kohustusele edastada talle märkmed, mida ta pidi selle koosoleku kohta tegema, ja sellele, kui oluline on toimikuga tutvumise õigus tema kaitseõiguste seisukohast (vt punkt 272 eespool) –, et komisjon oli kohustatud järgima kohustusi, mis tal on seoses asja toimikuga tutvumise õigusega (vt analoogia alusel 25. oktoobri 2005. aasta kohtuotsus *Groupe Danone vs. komisjon*, T-38/02, EU:T:2005:367, punkt 67, ning 5. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus *HeidelbergCement ja Schwenk Zement vs. komisjon*, T-380/17, EU:T:2020:471, punkt 652 (ei avaldata)), mis käib kaasas kaitseõiguste järgimise põhimõttega (7. jaanuari 2004. aasta kohtuotsus *Aalborg Portland jt vs. komisjon*, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, EU:C:2004:6, punkt 68).
- 278 Selles küsimuses tuleb meenutada, et toimikuga tutvumise õiguse eesmärk konkurentsiasjades on anda vastuväiteteatise adressaatidele võimalus tutvuda komisjoni toimikus sisalduvate tõenditega, et nad saaksid esitada tõhusalt oma seisukohti järelduste kohta, mida komisjon on asjasse puutuvate tõendite põhjal vastuväiteteatises teinud (30. septembri 2003. aasta kohtuotsus *Atlantic Container Line jt vs. komisjon*, T-191/98 ja T-212/98–T-214/98, EU:T:2003:245, punkt 334).
- 279 Konkreetselt tuleneb nendest kohustustest, et kui komisjon kavatses oma otsuses kasutada süüstavaid andmeid, mille talle edastas suuliselt kolmandast isikust teavitaja või kaebaja, on ta kohustatud võimaldama vastuväiteteatise adressaatidest ettevõtjatel nendega tutvuda, koostades vajaduse korral selleks toimikusse lisamiseks kirjaliku dokumendi. Ei tohi lubada, et kolmandate isikutega suulise suhtlemise praktika kasutamine kahjustaks kaitseõigust (vt selle kohta 30. septembri 2003. aasta kohtuotsus *Atlantic Container Line jt vs. komisjon*, T-191/98 ja T-212/98–T-214/98, EU:T:2003:245, punkt 352; 25. oktoobri 2005. aasta kohtuotsus *Groupe Danone vs. komisjon*, T-38/02, EU:T:2005:367, punkt 67, ning 5. oktoobri 2020. aasta kohtuotsus *HeidelbergCement ja Schwenk Zement vs. komisjon*, T-380/17, EU:T:2020:471, punkt 652 (ei avaldata)).
- 280 Lisaks on komisjon isegi käesolevas menetluses pooldanud seisukohta, et olenemata määruse nr 1/2003 artiklist 19 oli tal vastavalt eespool, punktis 279 meenutatud kohtupraktikale kohustus koostada kolmandate isikutega toimunud koosolekute „lühimärkmed“, kui need isikud esitavad asjaolusid, mis tulevad hagejale kahjuks ja mida komisjon kavatses kasutada (vt punkt 166 eespool).
- 281 Nii oli see käsitletaval juhul kolmandast isikust teavitajaga toimunud koosoleku puhul. Komisjonisestest e-kirjadest, mille komisjon on Üldkohtule esitanud, ilmneb, et kolmandast isikust teavitaja esitas hagejat süüstavaid väiteid, mis ühtisid sisuliselt seisukohaga, mille komisjon võttis vaidlustatud otsuse tegemiseni viinud haldusmenetluse tulemusena ja

niisugusena, nagu seda seisukohta on selgitatud selle otsuse alajao 11.4.1 pealkirjas ja põhjenduse 412 sõnastuses, märkides, et „[hageja] ainuõiguse makse vähendas Apple'i soovi pöörduda konkureerivate LTE-kiibistike tarnijate poole“.

- 282 Käsitletaval juhul ei ole komisjon siiski märkinud üheski dokumendis ega ka ühelgi teisel andmekandjal kas või lühidalt teavet, mille kolmandast isikust teavitaja andis seoses tema väidetega, ega isegi vastuseid võimalikele küsimustele, mille ta sellele teavitajale nende kohta esitas. Lisaks ei ole seda teavet ka komisjonisisestest e-kirjadest.
- 283 Sellest järeldub, et komisjon on rikkunud oma kohustusi, jättes teada andmata koosoleku kohta, mis tal kolmandast isikust teavitajaga oli, ning jättes juhtumi toimikusse lisamata kirjaliku dokumendi, millega tagatakse võimalus tutvuda süüstava teabega, mille kolmandast isikust teavitaja andis suuliselt.
- 284 Lisaks, nagu ilmneb punktist 250 eespool, ei saa seda rikkumist parandada lihtsalt nii, et komisjon mainis seda koosolekut käesoleva kohtumenetluse käigus.
- 285 Pealegi ei saa asjaolu, et käsitletaval juhul ei soovinud kolmandast isikust teavitaja esitada ametlikku kaebust ega uurimises kaebajana osaleda ning palus, et tema toimingut käsitletaks anonüümse ja konfidentsiaalsena, vabastada komisjoni tema kohustuste täitmisest ega tohi kahjustada selle ettevõtja kaitseõigusi, kellele rikkumist ette heidetakse.
- 286 Võimalik kaitse, mille komisjon võib teatavatel asjaoludel õiguspäraselt anda füüsilisele või juriidilisele isikule, kes esitab süüstavaid väiteid ettevõtja väidetavalt konkurentsivastase tegevuse kohta, tuleb kokku sobitada nende kaitseõiguste järgimisega ning vajaduse korral tagada viisil, mis ei muuda nende õiguste kasutamist mõttetuks, ning seda eelkõige käesoleva kohtuasja konkreetsetel asjaoludel, koostades kirjaliku dokumendi mittekonfidentsiaalse ja anonüümse versiooni, või käesoleva kohtuasja väga eriliste ja isegi ainulaadsete faktiliste asjaolude tõttu, lubades tutvuda selle kirjaliku dokumendi konfidentsiaalse versiooniga ainult süüdistatud ettevõtja esindajatel, kes on konfidentsiaalsuskohustuse allkirjastanud.
- 287 Kõigest eelnevast tuleneb, et koosolekut kolmandast isikust teavitajaga puudutavas osas on komisjon käesoleva kohtuasja asjaoludel rikkunud kohustusi, mille eesmärk on võimaldada tutvuda süüstava teabega, mille kolmandast isikust teavitaja andis suuliselt.

3) Kaitseõiguste rikkumine

- 288 Järelduste osas, mis tuleb teha eespool, punktis 287 tuvastatust vastavalt eespool punktides 160 ja 161 meenutatud kohtupraktikale, on vaja selgitada välja, kas käesoleva kohtuasja konkreetseid faktilisi ja õiguslikke asjaolusid arvestades on hageja piisavalt tõendanud, et kui seda menetlusnormi rikkumist ei oleks esinenud, oleks ta saanud end paremini kaitsta.
- 289 Kõigepealt tuleb märkida, et hageja väitis oma konfidentsiaalsuskohustuse allkirjastanud esindajate kaudu, et komisjon on rikkunud tema kaitseõigusi, kuna selle koosoleku nõuetekohane salvestis oleks võinud sisaldada süüst vabastavaid asjaolusid, sh kolmandast isikust teavitaja motiivide kohta; kuna komisjon nõustus kolmandast isikust teavitaja avaldustega ilma nende kriitilise analüüsita ning rajas tema juhtumi nendele avaldustele; ja kuna selle kolmandast isikust teavitaja anonüümse kaitset ei põhjendatud. Hageja lisas oma konfidentsiaalsuskohustuse allkirjastanud esindajate kaudu, et kui ta oleks saanud sellest koosolekust teada haldusmenetluse käigus, oleks ta saanud end kaitsta teistmoodi, esitada täiendavaid argumente, esitada selgitusi

kolmandast isikust teavitaja anonüümsustootluse kehtivuse ja usutavuse kohta, tõstatada küsimuse ärakuulamise eest vastutava ametniku, komisjoni konkurentsivolniku või Euroopa ombudsmaniga ning taotleda võimalust tutvuda komisjoni sisedokumentidega.

- 290 Kõigepealt tuleb selle kohta, et komisjonisisesed e-kirjad sisaldavad – nagu on märgitud eespool, punktis 281 – väiteid, mis tulevad hagejale kahjuks ja mille kolmandast isikust teavitaja esitas sellel koosolekul, ühelt poolt meenutada, et vaidluse käigus esitatud asjaoludest ilmneb, et komisjoni vaidlustatud otsuses võetud seisukoht – niisugusena, nagu seda on selgitatud selle otsuse alajaos 11.4.1 pealkirjas ja põhjenduse 412 sõnastuses – ühtib väidetega, mis tulevad hagejale kahjuks ja mille esitas kolmandast isikust teavitaja sellel koosolekul. Teiselt poolt on selge, et hagejal – nagu ka Üldkohtul – ei ole mingit täpset teavet süüstavate asjaolude kohta, mille kolmandast isikust teavitaja esitas suuliselt nende väidete põhjendamiseks. Selles olukorras ei saa Üldkohus seega teha kindlaks, mil määral tugines komisjon vaidlustatud otsuses niisugusele teabele ning oli isegi – nagu hageja oma konfidentsiaalsuskohustuse allkirjastanud esindajate kaudu väidab – kolmandast isikust teavitaja avaldustest põhjendamatult mõjutatud.
- 291 Käesoleva kohtuasja konkreetsetel asjaoludel ei saa siiski vaielda vastu sellele, et see koosolek avaldas – nagu hageja oma konfidentsiaalsuskohustuse allkirjastanud esindajate kaudu sisuliselt väidab – mõju haldusmenetluse käigus, mis viis vaidlustatud otsuse tegemiseni, ilma et hageja oleks saanud esitada oma seisukohta kolmandast isikust teavitaja esitatud süüstavate väidete päritolu, põhjendatuse ja usutavuse kohta, mis ühtivad selle arutluskäigu ühe keskse aspektiga, millest komisjon vaidlustatud otsuses hageja puhul lähtus. Lisaks ei saa nõustuda komisjoni argumentidega, et teavet, mille kolmandast isikust teavitaja kõnesoleval koosolekul andis, ei kasutatud vaidlustatud otsuses, milles esitatud etteheiteid tõendavad muud asjaolud. See argument tähendab, et kolmandast isikust teavitaja andis muud teavet, mis võis olla süüstav ja mida komisjon ei ole veel avaldanud. Igal juhul ole teada, millist teavet see kolmas isik kõnesoleval koosolekul täpselt andis.
- 292 Seejärel tuleb märkida, et ka komisjonisisesed e-kirjad annavad teatavat teavet põhjuste kohta, miks komisjon tagas kolmandast isikust teavitajale anonüümsuse ja konfidentsiaalsuse. Nagu hageja oma konfidentsiaalsuskohustuse allkirjastanud esindajate kaudu asjasse puutuvalt rõhutab, oleks ta saanud end paremini kaitsta, kui ta oleks saanud käesoleva kohtuasja väga erilistel asjaoludel oma esindajate kaudu, kes on võtnud konfidentsiaalsuskohustuse, vajaduse korral esitada haldusmenetluse etapis seisukohti teabe kohta, mille esitas kolmandast isikust teavitaja oma anonüümsus- ja konfidentsiaalsustootluse põhjendamiseks. Selle taotluse võimalik rahuldamata jätmine oleks võinud mõjutada hageja kaitset tema vastuväiteteadisele antava vastuse raames ja isegi haldusmenetluse kulgu, tuues eelkõige kaasa kolmandast isikust teavitaja väidete võistleva kontrollimise.
- 293 Lõpuks on olenemata sellest, mis ilmneb komisjonisisesest e-kirjadest, mis käsitlevad esiteks kolmandast isikust teavitaja esitatud süüstavaid väiteid ning teiseks põhjuseid, miks komisjon tagas talle anonüümsuse ja konfidentsiaalsuse, (punktid 290 ja 292 eespool), väljaspool kahtlust, et hagejal – nagu ka Üldkohtul – ei ole mingit teavet selle kohta, kas kolmandast isikust teavitaja ja komisjon arutasid sellel koosolekul muid aspekte, mis olid asjakohased uurimises, mis viis vaidlustatud otsuse tegemiseni.
- 294 Seepärast ei saa Üldkohus täie kindlusega välja selgitada kõike, mida võidi sellel koosolekul arutada, ega teha kindlaks, mil määral edastas kolmandast isikust teavitaja komisjonile suuliselt süüst vabastavat teavet, neutraalset teavet või ka faktilisi asjaolusid (vt analoogia alusel punktid 207 ja 257 eespool).

- 295 Tuleb seega tõdeda, et käesoleva kohtuasja konkreetsetel asjaoludel ja võttes arvesse ka täpsustusi, mille komisjon tegi 19. novembri 2020. aasta dokumendi konfidentsiaalses versioonis, millega hageja konfidentsiaalsuskohustuse allkirjastanud esindajad said tutvuda, oleks hagejal olnud oma kaitse huvides tarvis olla kursis selle koosoleku toimumise ja teabega, mille kolmandast isikust teavitaja komisjonile edastas.
- 296 Kõigest eelnevast tuleneb, et käesoleva kohtuasja faktilisi ja õiguslikke asjaolusid arvestades on komisjon rikkunud hageja kaitseõigusi seetõttu, et ta ei salvestanud koosolekut kolmandast isikust teavitajaga kuidagi ja hageja või tema esindajad ei saanud mingit teavet isegi selle koosoleku toimumise kohta enne, kui alles käesoleva menetluse käigus vastuseks 12. oktoobri 2020. aasta menetlustoimingutele. Nimelt kalduvad 12. oktoobri 2020. aasta menetlustoimingu järel vaidluse käigus esitatud asjaolud näitama, et sellel koosolekul võidi anda teavet, mis oli menetluse edasise käigu seisukohast oluline ja oleks võinud olla asjakohane hagejale, võimaldades tal end paremini kaitsta.
- 297 Hageja kaitseõiguste niisugust rikkumist arvestades tuleb nõustuda hagi esimese väite kolmanda osaga osas, milles see puudutab koosolekut kolmandast isikust teavitajaga, mille kohta edastati teavet hagejale käesoleva menetluse käigus, vastuseks 12. oktoobri 2020. aasta menetlustoimingutele.
- 298 Käesoleva kohtuasja asjaoludel tuleb esimese väite analüüsi jätkata selle esimese osa analüüsimisega.

3. Esimese väite esimene osa, mille kohaselt on rikutud kaitseõigusi osas, milles see väiteosa puudutab erinevusi vastuväiteteatis ja vaidlustatud otsuse vahel

- 299 Esimese väite esimese osa kohaselt on rikutud kaitseõigusi, sest vastuväiteteatis ja vaidlustatud otsus erinevad analüüsi olulistest punktides ja hagejale esitatud vastuväidetes.
- 300 See osa jaguneb sisuliselt viieks etteheiteks. Esimene seisneb asjaolus, et vastuväiteteatises nimetati kuritarvitamist UMTS-kiibistike ja LTE-kiibistike turgudel, samas kui vaidlustatud otsuses nimetatakse kuritarvitamist ainult LTE-kiibistike turul. Neljas etteheide puudutab asjaolu, et kuritarvitamise ulatuse piiramise tulemusel oli „Apple’i nõudluse „vaieldav“ osa, mida vastuväiteteatises arvesse võeti, täiesti erinev sellest, mis võeti arvesse vaidlustatud otsuses“.
- 301 Lisaks on hageja hagi kolmanda väite kolmanda osa raames ja konkreetsemalt selle kuuendas etteheites tuginenud – esimese väite esimesele osale viidates – tema kaitseõiguste ja õiguse olla ära kuulatud rikkumisele sellega, et vaidlustatud otsuses kaugeneti vastuväiteteatises esitatud kahju teooriast.
- 302 Seega tuleb esimese väite esimese osa raames esitatud esimest ja neljandat etteheidet analüüsida koos, lähtudes ka kolmanda väite kolmanda osa raames esitatud kuuendast etteheitest.
- 303 Selles küsimuses väidab hageja, et kõnesolevad lepingud ja kõnesolevad maksed puudutavad kaht liiki kiibistikke, mida Apple’i seadmetes kasutatakse (UMTS ja LTE), kuid vaidlustatud otsuses on erinevalt vastuväiteteatisest nimetatud kuritarvitamist ainult LTE-kiibistike turul. Hageja märgib, et temalt võeti võimalus esitada oma seisukoht kriitilise marginaali analüüsi kohta, mis on esitatud vaidlustatud otsuses, võttes arvesse Apple’i nõudluse teistsugust vaieldavat osa, samas kui vaidlustatud otsuse kitsam ulatus ei ole talle siin kasulik ning need asjaolud on väljatõrjumisvõime hindamisel vastavalt 6. septembri 2017. aasta kohtuotsuse Intel vs. komisjon

(C-413/14 P, EU:C:2017:632) punktidele 140 väga olulised. Hageja rõhutab, et hoolimata sellest, et vaidlustatud otsuses on vastuväiteteatisest tunduvalt kaugenetud, ei olnud tal võimalust vastata vastuväidetele kriitilise marginaali analüüsi kohta või komisjoni muudetud analüüsi parandada.

- 304 Hageja lisab, et see, kuidas muudeti järeldusi kõnesolevate kiibistike ja Apple'i nõudluse vaieldava osa küsimuses, ei ole talle soodne. Komisjon jättis vaidlustatud otsusest välja vastuväited, mis puudutavad vähemalt [*konfidentsiaalne*] UMTS-kiibistike tarnimist, ning neid kiibistikke puudutavad maksed on seega õiguspärased. Vaidlustatud otsuses jätab komisjon need ühikud siiski kõrvale, moonutades analüüsi hageja kahjuks, sest vastavad UMTS-kiibistikke puudutavad maksed oleks tulnud kriitilise marginaali analüüsist välja jätta.
- 305 Komisjon väidab vastu, et hageja täheldatud erinevused puudutavad sama tegevust ega tekitanud uut õigust olla ära kuulatud ning et ta ei olnud kohustatud saatma talle täiendavat vastuväiteteatist. Konkreetselt on vastuväidete piiramine nii, et alles jäid ainult LTE-kiibistikke puudutavad vastuväited, hagejale soodne, ning näitab, et komisjon austas tema õigust olla ära kuulatud. Lisaks ei olnud komisjon kohustatud arutama hagejaga oma kahtlusi oletuste osas, millel põhines hageja esitatud kriitilise marginaali analüüs. Komisjon ei tuginenud ühelegi majandusmudelile, järeldamaks, et ainuõiguse makse võis avaldada konkurentsivastast mõju, ning järeldas ainult, et hageja kriitilise marginaali analüüs tema järeldusi kahtluse alla ei sea. Ei ole võimalik tuvastada, et oleks rikutud õigust olla ära kuulatud, sest kriitilise marginaali analüüsi esitas hageja ja komisjon ei tuginenud selle analüüsi teistsugusele versioonile. Komisjon ei ole ka kohustatud andma ettevõtjale enne oma otsuse tegemist võimalust esitada oma seisukohad tema lõpliku hinnangu kohta ettevõtja kaitseväidetele.
- 306 Komisjon lisab, et argument, mis käsitleb [*konfidentsiaalne*] UMTS-kiibistikke, mille peale konkureeriv tarnija oleks võinud samuti ära jaotada ainuõiguse maksete korvamisega seotud kulud, on vastuvõetamatu, sest seda ei ole esitatud hagiavalduses, ega puutu asjasse, sest Apple'i UMTS-seadmed olid olemasolevad seadmed ega olnud vaieldavad seoses kriitilise marginaali analüüsiga, sest viimane viidi turule 2011. aastal, samas kui kriitilise marginaali analüüsis võeti esimese aastana aluseks 2012. aasta. Ka argument, et UMTS-kiibistikke puudutavate vastuväidete väljajätmine oli hagejale ebasoodne, on esiteks samadel põhjustel vastuvõetamatu ja teiseks ka põhjendamatu, sest hageja ei ole tõendanud, kuidas tõi see kaasa ebasoodsaid tagajärgi, seda enam, et tema oli see, kes väitis vastuses vastuväiteteatisele, et komisjon peab UMTS-kiibistikke puudutavad vastuväited välja jätma.
- 307 Kõigepealt tuleb meenutada, et määruse nr 1/2003 artikli 27 lõikes 1 on nähtud ette vastuväiteteatise saatmine pooltele. Selles teatises peavad olema selgelt näidatud kõik olulised tõendid, millele komisjon selles menetlusstaadiumis tugineb (7. juuli 2016. aasta kohtumäärus *Panasonic vs. komisjon*, C-608/15 P, ei avaldata, EU:C:2016:538, punkt 20).
- 308 Need võib siiski ära näidata ülevaatlikult, ja komisjoni otsus, millega ta tuvastab rikkumise esinemise, ei pea tingimata olema vastuväiteteatise esitatud vastuväidete koopia, sest see teatis kujutab endast ettevalmistavat dokumenti, milles antud faktilised ja õiguslikud hinnangud on puhtalt esialgsed. Komisjon peab vastuväiteteatise adressaadid ära kuulama ning vajaduse korral arvesse võtma nende seisukohti, millega nad esitatud vastuväidetele vastavad, ning muutma oma analüüsi, just selleks, et austada nende kaitseõigusi (7. juuli 2016. aasta kohtumäärus *Panasonic vs. komisjon*, C-608/15 P, ei avaldata, EU:C:2016:538, punkt 21).

- 309 Lisaks on vastuväiteteatis ettevalmistav menetlusdokument võrreldes otsusega, mis tähistab haldusmenetluse lõppu. Seetõttu võib komisjon hetkeni, mil lõplik otsus on vastu võetud, arvestades muu hulgas isikute suulisi või kirjalikke seisukohti, kas loobuda teatud või lausa kõigist algul nende vastu esitatud vastuväidetest ja muuta nii oma hoiakut nende isikute suhtes soodsamaks, või vastupidi otsustada lisada uusi vastuväiteid, kui ta annab asjasse puutuvatele ettevõtjatele võimaluse nende kohta oma seisukoht esitada (27. juuni 2012. aasta kohtuotsus *Microsoft vs. komisjon*, T-167/08, EU:T:2012:323, punkt 184).
- 310 Huvitatud isikutele täiendavate vastuväidete esitamine on vajalik vaid juhul, kui kontrolli tulemusel paneb komisjon ettevõtjatele süüks uusi tegusid või muudab märgatavalt tõendeid vaidlustatud rikkumiste kohta, mitte aga juhul, kui komisjon täidab oma kohustust loobuda vastuväidetest, mis, arvestades vastuseid vastuväiteteatisele, on osutunud puudulikult põhjendatuks (27. juuni 2012. aasta kohtuotsus *Microsoft vs. komisjon*, T-167/08, EU:T:2012:323, punkt 191).
- 311 Hageja argumente tulebki analüüsida nendest põhimõtetest lähtudes.
- 312 Need argumendid puudutavad sisuliselt kolme eraldi aspekti.
- 313 Esimesena, kuna hageja argumendid puudutavad üldiselt seda, et komisjon tuvastas vaidlustatud otsuse põhjenduses 388 kuritarvitamise ainult LTE-kiibistike turul, samas kui vastuväiteteatise põhjendustes 254 ja 256 pidas ta silmas kuritarvitamist LTE-kiibistike ja UMTS-kiibistike turul, siis niisugune asjaolu, mis on küll õige, ei tähenda iseenesest menetlusnormi rikkumist ega ammugi hageja kaitseõiguste rikkumist.
- 314 Vaidlustatud otsuses piiras komisjon rikkumisi, mida ta hagejale ette heitis, võrreldes rikkumistega, mida ta pidas silmas vastuväiteteatises, loobudes rikkumisest UMTS-kiibistike turul. Teisisõnu ei lisanud komisjon uusi vastuväiteid ega hagejat süüstavaid tõendeid, vaid loobus vastuväidetest, mis – võttes arvesse vastuseid vastuväiteteatisele – osutusid alusetuks. Vastavalt eespool, punktides 309 ja 310 meenutatud kohtupraktikale ei too niisugune muudatus aga komisjonile kaasa kohustust edastada hagejale täiendavad vastuväited.
- 315 Teisena puudutavad hageja argumendid seda, et komisjon ei andnud talle võimalust esitada oma seisukoht põhjuste kohta, miks jättis komisjon vaidlustatud otsuses kõrvale tema kriitilise marginaali analüüsi, mille ta oli esitanud oma vastuses vastuväiteteatisele. Tuleb aga märkida, et komisjon ei olnud kohustatud andma enne vaidlustatud otsuse tegemist hagejale võimalust esitada seisukohti põhjuste kohta, miks ta kavatses selle analüüsi vaidlustatud otsuses kõrvale jätta. Õigus olla ära kuulatud laieneb kõikidele faktilistele ja õiguslikele asjaoludele, mis on otsuse aluseks, kuid mitte haldusorgani võetavale lõplikule seisukohale (vt 15. märtsi 2006. aasta kohtuotsus *BASF vs. komisjon*, T-15/02, EU:T:2006:74, punkt 94; 19. mai 2010. aasta kohtuotsus *IMI jt vs. komisjon*, T-18/05, EU:T:2010:202, punkt 109, ning 9. märtsi 2015. aasta kohtuotsus *Deutsche Börse vs. komisjon*, T-175/12, ei avaldata, EU:T:2015:148, punkt 344).
- 316 Kolmandana kritiseerib hageja asjaolu, et komisjon loobus küll UMTS-kiibistikke puudutavatest vastuväidetest, kuid ei võtnud nendest loobumist arvesse oma kriitilise marginaali analüüsi hindamises ega andnud talle võimalust esitada seisukohti järelduste kohta, mis tuleb niisugusest asjaolust teha kriitilise marginaali analüüsi osas, – mis oli tema suhtes ebasoodne. Nagu ilmneb hageja menetlusdokumentidest ja tema selgitustest kohtuistungil, kritiseerib ta asjaolu, et

komisjon ei võimaldanud tal olla ära kuulatud kriitilise marginaali analüüsis kasutatud andmete küsimuses, võttes arvesse loobumist UMTS-kiibistikke puudutavatest vastuväidetest, ja nii neid andmeid kohandada.

- 317 Kõigepealt tuleb meenutada – nagu tuleneb eespool, punktis 159 viidatud kohtupraktikast –, et kaitseõiguste austamine eeldab, et igal isikul, kellele on adresseeritud otsus, milles on tuvastatud, et ta on pannud toime konkurentsieeskirjade rikkumise, tuleb võimaldada esitada haldusmenetluses tõhusalt oma seisukoht vastuväidete kohta, mis käsitlevad talle tehtavaid etteheiteid.
- 318 Asjaomane ettevõtja võib väita haldusmenetluses tõenditele tuginedes, et tema tegevus ei saanud konkurentsi piirata ja täpsemalt etteheidetud väljatõrjumist põhjustada (vt selle kohta 6. septembri 2017. aasta kohtuotsus Intel vs. komisjon, C-413/14 P, EU:C:2017:632, punkt 138).
- 319 Käsitletaval juhul on selge, et vastuväiteteatises, mille komisjon hagejale edastas, peeti silmas turgu valitseva seisundi kuritarvitamist nii LTE-kiibistike kui ka UMTS-kiibistike turul. Teisisõnu peeti vastuväiteteatises silmas seisundi kuritarvitamist, mis hõlmab kahte turgu.
- 320 On ka selge, et oma vastuses vastuväiteteatisele esitas hageja „kriitilise marginaali analüüsi“, mille eesmärk oli tõendada, et talle ette heidetav tegevus ei saanud avaldada väljatõrjuvat mõju nendel kahel turul.
- 321 Nagu hageja sõnaselgelt kinnitas vastuseks Üldkohtu menetlust korraldavale meetmele – ilma et komisjon oleks talle vastu vaieldud –, puudutas vastuseks vastuväiteteatisele esitatud kriitilise marginaali analüüs UMTS-kiibistikke ja LTE-kiibistikke, mida kõnesolevad lepingud hõlmasid, ning selles oli lähtunud neid kaht liiki kiibistike andmetest.
- 322 Hageja esitatud kriitilise marginaali analüüsi on kirjeldatud vaidlustatud otsuse põhjenduses 487 ja see on kokkuvõtlikult esitatud selles põhjenduses toodud tabelis 16.
- 323 Sisuliselt on tegemist majandusanalüüsiga, mille eesmärk on tõendada, et sama tõhus hüpoteetiline konkurent nagu hageja oleks võinud Apple'ile LTE-kiibistike ja UMTS-kiibistike tarnimises temaga konkureerida, sest see konkurent oleks suutnud pakkuda hinda, mis katab tema kulud, suutes samas korvata Apple'ile kõnesolevate maksete kaotamise.
- 324 On ka selge, et enne seda, kui komisjon järeldas vaidlustatud otsuses, et hageja oli kuritarvitanud oma valitsevat seisundit ainult LTE-kiibistike turul, oli ta jätnud kõrvale sellesama kriitilise marginaali analüüsi, mille hageja oli vastuseks vastuväiteteatisele esitanud. Nagu komisjon oma menetlusdokumentides sõnaselgelt märkis, ei võtnud ta seisukohta selle analüüsi teise versiooni kohta.
- 325 Konkreetselt esitas komisjon vaidlustatud otsuses selle analüüsi, näitas ära põhjused, miks sellega ei saa nõustuda, ning esitas „läbivaadatud“ analüüsi, mis sisaldas tema enda parandusi.
- 326 Vaidlustatud otsusest ilmneb muide, et komisjon jättis hageja esitatud kriitilise marginaali analüüsi kõrvale väidetavalt kolme eksliku oletuse tõttu, mida ta oma „läbivaadatud“ analüüsis parandas, ning et ta ei seadnud sugugi kahtluse alla asjaolu, et see analüüs on iseenesest vahend, mis võimaldab vaielda vastu sellele, et kõnesolevad maksed võisid avaldada väljatõrjuvat mõju.

- 327 Teisisõnu jättis komisjon vaidlustatud otsuses ühelt poolt kõrvale vastuseks vastuväiteteatisele esitatud kriitilise marginaali analüüsi, mille andmed puudutasid nii LTE-kiibistikke kui ka UMTS-kiibistikke, ning teiselt poolt koostas kriitilise marginaali „läbivaadatud“ analüüsi, tuginedes ikka nii LTE-kiibistikke kui ka UMTS-kiibistikke puudutavatele andmetele, ning seda hoolimata asjaolust, et vaidlustatud otsuse põhjendustes 487, 491, 492, 498, 499 ja 503 nimetas ta sellest analüüsist kõneldes ekslikult ainult LTE-kiibistikke.
- 328 Seega esitas, käsitles ja vaatas komisjon vaidlustatud otsuses läbi kriitilise marginaali analüüsi (mis puudutas nii UMTS-kiibistike kui ka LTE-kiibistike turgu), mis ei olnud asjakohane või ei olnud enam asjakohane seoses kuritarvitamisega, mille olemasolu järeldati selles otsuses (ja mis puudutab ainult LTE-kiibistike turgu).
- 329 Nii toimides on komisjon aga – olenemata sellest, kas on põhjendatud need kolm vastuväidet, mis esitati hageja kriitilise marginaali analüüsis valitud oletustele, ja parandused, mis tehti nende osas kriitilise marginaali „läbivaadatud“ analüüsis – rikkunud hageja kaitseõigusi.
- 330 Nagu ilmneb eespool, punktis 318 meenutatud kohtupraktikast, võis hageja tugineda sellisele asjaolule nagu vastuseks vastuväiteteatisele esitatud kriitilise marginaali analüüs, väitmaks, et tema tegevus ei saanud konkurentsi piirata ja konkreetselt avaldada väljatõrjuvat mõju.
- 331 Hageja on tuginenud niisugusele võimalusele, pühendades oma vastuväiteteatisele esitatud vastuse jaos, mille eesmärk on tõendada, et väljatõrjuvat mõju ei ole (VII jagu), ühe alajao oma kriitilise marginaali analüüsi tutvustamisele (VII.F alajagu). Sellel kriitilise marginaali analüüsil oli seega täita oluline roll hageja kaitstes komisjoni esitatud vastuväidete vastu. Pealegi on komisjon vaidlustatud otsuse jaos, mis käsitleb turgu valitseva seisundi kuritarvitamise esinemist (11. jagu), pühendanud ühe jao selle kriitilise marginaali analüüsi käsitlemisele ja ümberlükkamisele (jagu 11.5).
- 332 Ettevõtja võimalusel väita, et tegevus ei saa konkurentsi piirata ja konkreetselt avaldada väljatõrjuvat mõju, tuginedes niisugusele majandusanalüüsile nagu kriitilise marginaali analüüs, mille on käsitletaval juhul esitanud hageja, ei ole aga kasulikku mõju, kui komisjon muudab etteheidetava tegevuse ulatust pärast vastuväiteteatise esitamist osas, mis puudutab konkreetselt kõnesolevaid turge.
- 333 Etteheidetava tegevuse ulatuse määratlus avaldab mõju majandusandmetele, mida niisuguse analüüsi raames kasutatakse, eelkõige mis puudutab asjaomaste toodete ühikukuluseid ja -hindu, vaidlusalust turuosa või ka kuluseid, mida sama tõhus konkurent peaks kandma.
- 334 Kriitilise marginaali analüüs, mis puudutab kahte väidetavalt erinevat tooteturgu, mis teineteist ei asenda (näiteks vaidlustatud otsuse kohaselt UMTS-kiibistike turg ja LTE-kiibistike turg), erineb paratamatult analüüsist, mis käsitleb nendest tooteturgudest ainult ühte (nagu LTE-kiibistike turg).
- 335 Konkreetselt käsitletaval juhul avaldab etteheidetava kuritarvitamise piiramine ainult LTE-kiibistike turuga mõju niisuguse analüüsi põhilistele parameetritele nagu kriitilise marginaali analüüs. Kõigepealt on tegemist kõnesolevate maksete summaga, sest – nagu hageja rõhutab – UMTS-kiibistikele vastavad maksed oleks tulnud kriitilise marginaali analüüsist välja jätta. Seejärel on tegemist vaieldava osaga, mida kriitilise marginaali analüüsis arvesse võetakse, st Apple'i nõudluse osaga, mille ulatuses saaks sama tõhus konkurent nagu hageja temaga konkureerida ja mille ulatuses saaks ta ära jaotada kulud, mis on vajalikud, et korvata Apple'ile

kõnesolevate maksete kaotus. Lõpuks on tegemist kriitilise marginaali analüüsis arvesse võetud kiibistike kulude ja hindadega, sest komisjon leidis vaidlustatud otsuses muu hulgas, et UMTS-kiibistike ja LTE-kiibistike keskmised hinnad ei ole sarnased (vaidlustatud otsuse põhjendus 217).

- 336 Seega, kuna komisjon muutis vastuväiteid, mis avaldas mõju nende andmete asjakohasusele, mille rajaneb kriitilise marginaali analüüs, mille hageja esitas vastuseks vastuväiteteatisele, väitmaks, et tema tegevus ei saanud avaldada väljatõrjuvat mõju, tuli sel ettevõtjal selleks, et ta saaks oma kaitseõigusi kasutada tõhusalt, võimaldada olla ära kuulatud ja vajaduse korral seda majandusanalüüsi kohandada, ning seda isegi juhul, kui niisuguses olukorras ei olnud nõutav, et komisjon edastaks talle „täiendavad vastuväited“ vastavalt eespool, punktis 310 meenutatud kohtupraktikale ning eespool, punktides 313 ja 314 tuvastatule.
- 337 Nimelt on vastuväiteteatis oma laadilt esialgne ja seda võib muuta hinnangu käigus, mille komisjon annab hiljem poolte vastustes sisalduvate seisukohtade ning teiste faktiliste kaalutluste põhjal. Esialgse laadi tõttu ei takista vastuväiteteatis kuidagi komisjonil muuta oma seisukohta asjaomaste ettevõtjate kasuks, ilma et komisjon siiski peaks selgitama võimalikke erinevusi võrreldes oma esialgsete hinnangutega vastuväiteteatises (16. jaanuari 2019. aasta kohtuotsus komisjon vs. United Parcel Service, C-265/17 P, EU:C:2019:23, punkt 36).
- 338 Need kaalutlused ei võimalda siiski asuda seisukohale, et komisjon võiks muuta pärast vastuväiteteatist nende vastuväidete ulatust, mille põhjal esitas asjaomane ettevõtja niisuguse majandusanalüüsi nagu kriitilise marginaali analüüs, mille on käsitletaval juhul esitanud hageja, ning seda teatamata niisugusest muudatusest sellele ettevõtjale ja võimaldamata esitada tal oma seisukohti selle kohta ja vajaduse korral kohandada varem esitatud majandusanalüüsi. Niisugune tõlgendus oleks vastuolus kaitseõiguste tagamise põhimõtte ja määruse nr 1/2003 artikli 27 lõikega 1, mis nõuavad, et asjaomane ettevõtja saaks võimaluse esitada tõhusalt oma seisukoht komisjoni vastuväidete kohta (vt analoogia alusel 16. jaanuari 2019. aasta kohtuotsus komisjon vs. United Parcel Service, C-265/17 P, EU:C:2019:23, punktid 31 ja 37).
- 339 Kuigi komisjon võis vaidlustatud otsuses kõrvale jätta hageja esitatud kriitilise marginaali analüüsi, mis puudutas LTE-kiibistike ja UMTS-kiibistike turge, asudes seisukohale, et see ei sea kahtluse alla tema järeldusi ainult LTE-kiibistike turu kohta, ei saa sellest järeldada, et ta võis samamoodi kõrvale heita kriitilise marginaali analüüsi, mis puudutas ainult LTE-kiibistike turgu.
- 340 Tuleb niisiis tõdeda, et käsitletaval juhul oleks selleks, et hageja saaks tõhusalt esitada oma seisukoha etteheidetava väljatõrjuva mõju kohta ja end seega paremini kaitsta, tulnud teha võimalikuks see, et hageja kuulatakse ära ja ta saab vajaduse korral kohandada oma kriitilise marginaali analüüsi, et võtta arvesse nende vastuväidete väljajätmist, mis puudutasid UMTS-kiibistikke, mille tarnimist komisjon enam ette ei heitnud.
- 341 Seda seisukohta ei sea kahtluse alla komisjoni väited, millega vaieldakse vastu hageja selle argumendi vastuvõetavusele ja asjakohasusele, mis puudutab UMTS-kiibistike arvu, mida tema kahjuks väidetavalt arvesse ei võetud (punkt 306 eespool). Esiteks esitas hageja selle argumendi repliigis, et tõendada hagiavalduses esitatud kriitikat, et kuritarvitamise ulatuse muutmine nii, et UMT-kiibistikud jäeti välja, oli talle ebasoodus, mis puudutab tema kriitilise marginaali analüüsi. See argument on niisiis vastuvõetav. Teiseks lisas hageja UMTS-kiibistikud oma kriitilise marginaali analüüsi, mille ta esitas vastuseks vastuväiteteatisele, sest selles on silmas peetud kuritarvitamist ka UMTS-kiibistike turul ning sõnaselgelt märgitud Apple'ilt saadud andmete

põhjal, et Apple oli hankinud hagejalt ka UMTS-kiibistikke ajavahemikul 2011–2014, ostes neid niisuguse koguarvu, mis vastab sisuliselt hageja näidatud kogusele (vt vastuväiteteatise tabel 14). Hageja argument ei ole seega asjakohatu.

- 342 Sellest järeldeb, et komisjon on rikkunud hageja kaitseõigusi, sest ta ei kuulunud hagejat ära küsimuses, missugused olid UMTS-kiibistike turgu puudutavate vastuväidete väljajätmise tagajärjed hageja esitatud kriitilise marginaali analüüsile, mille eesmärk oli tõendada, et talle ette heidetav tegevus ei saanud piirata konkurentsi ja täpsemalt avaldada väljatõrjuvat mõju.
- 343 Hageja kaitseõiguste niisugust rikkumist arvestades tuleb nõustuda ka hagi esimese väite esimese osaga.

4. Järeldus

- 344 Hagi esimese väite ja eelkõige selle esimese ja kolmanda osa analüüsist tuleneb, et haldusmenetluses, milles tehti vaidlustatud otsus, rikuti mitut menetlusnormi, ning need rikkumised mõjutasid hageja kaitseõiguste kasutamist.
- 345 Nendel põhjustel ning võttes arvesse esimese väite esimese ja kolmanda osa raames tuvastatud hageja kaitseõiguste rikkumisi üksikult või koos ja ilma et oleks tarvis võtta seisukohta hageja teiste väiteosade kohta, tuleb hagi esimese väitega nõustuda ja selle põhjal vaidlustatud otsus tühistada.
- 346 Käesoleva kohtuasja asjaoludel tuleb korrakohase õigusemõistmise huvides analüüsida ka hagi kolmandat väidet.

C. Kolmas väide, et on ilmselgelt rikutud õigusnorme ja tehtud ilmseid hindamisvigu osas, mis puudutab järeldust, et kõnesolevad lepingud võisid avaldada potentsiaalset konkurentsivastast mõju

- 347 Kolmas väide koosneb kolmest osast. Esimese kohaselt on rikutud ilmselgelt õigusnormi ning õiguskindluse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtteid, sest komisjon ei kohaldanud õiget õigusnormi. Teise kohaselt on rikutud ilmselgelt õigusnorme ja tehtud ilmseid hindamisvigu, sest komisjon jättis kohaldamata hinnapraktikaid käsitleva kohtupraktika. Kolmanda kohaselt on tehtud ilmne hindamisviga, sest komisjon järeldas, et kõnesolevad lepingud võivad avaldada potentsiaalset konkurentsivastast mõju.
- 348 Tuleb analüüsida kolmandat väiteosa.

1. Sissejuhatavad märkused

a. Kohtupraktikas kindlaks määratud põhimõtete meenus

- 349 Tuleb meenutada, et ELTL artikli 102 eesmärk ei ole mingilgi moel takistada ettevõtjal jõuda turul tänu oma võimetele turgu valitseva seisundini. Selle sätte eesmärk ei ole ka tagada, et turule jääksid konkurendid, kes on vähem tõhusad kui turgu valitsevas seisundis ettevõtja (27. märtsi 2012. aasta kohtuotsus *Post Danmark*, C-209/10, EU:C:2012:172, punkt 21, ja 6. septembri 2017. aasta kohtuotsus *Intel vs. komisjon*, C-413/14 P, EU:C:2017:632, punkt 133).

- 350 ELTL artikkel 102 keelab turgu valitseval ettevõtjal viljeleda praktikaid, millel võib olla sama tõhusate konkurentide jaoks väljatõrjuv mõju ja mis võivad tugevdada tema turgu valitsevat seisundit muude vahenditega kui need, mis põhinevad võimetepõhisel konkurentsil (vt 6. septembri 2017. aasta kohtuotsus *Intel vs. komisjon*, C-413/14 P, EU:C:2017:632, punkt 136).
- 351 Seega ei pruugi mis tahes väljatõrjuv mõju konkurentsile kahjustada. Juba oma määratluselt võib võimetepõhine konkurents viia vähem tõhusate ja seega tarbijale eelkõige hinna, valiku, kvaliteedi ja innovatsiooni seisukohast vähem huvi pakkuvate konkurentide turult väljumiseni või marginaliseerumiseni (27. märtsi 2012. aasta kohtuotsus *Post Danmark*, C-209/10, EU:C:2012:172, punkt 22, ja 6. septembri 2017. aasta kohtuotsus *Intel vs. komisjon*, C-413/14 P, EU:C:2017:632, punkt 134).
- 352 Turgu valitsevas seisundis ettevõtjal lasub seejuures siiski eriline kohustus mitte kahjustada oma tegevusega tõhusat ja moonutamata konkurenti siseturul (6. septembri 2017. aasta kohtuotsus *Intel vs. komisjon*, C-413/14 P, EU:C:2017:632, punkt 135).
- 353 Selles küsimuses on kohus juba leidnud, et kui turgu valitsevas seisundis ettevõtja seob ostjaid – isegi kui ta teeb seda viimaste nõudel – kohustuse või lubadusega katta kogu nende vajadus või märkimisväärne osa sellest ainult turgu valitsevas seisundis ettevõtjalt soetatava kaubaga, kujutab see endast turgu valitseva seisundi kuritarvitamist ELTL artikli 102 tähenduses, sõltumata sellest, kas kõnealune kohustus kehtib ilma täiendavate tingimusteta või tehakse selle eest vastutasuks allahindlus. Sama kehtib ka siis, kui nimetatud ettevõtja küll ei seo ostjaid vormilise kohustusega, ent rakendab nende ostjatega sõlmitud kokkulepete kaudu või ühepoolselt püsikliendi allahindluste süsteemi, s.o teeb allahindlusi tingimusel, et klient – olgu tema ostutehingute maht suur või väike – varustab end kogu oma vajaduse või sellest olulise osa ulatuses asjaomaselt turgu valitsevalt ettevõtjalt soetatava kaubaga (vt 6. septembri 2017. aasta kohtuotsus *Intel vs. komisjon*, C-413/14 P, EU:C:2017:632, punkt 137).
- 354 Kui asjaomane ettevõtja väidab haldusmenetluses tõenditele tuginedes, et tema tegevus ei saanud konkurenti piirata ja täpsemalt etteheidetud väljatõrjumist põhjustada, peab komisjon siiski läbi viima analüüsi võime kohta tõrjuda välja vähemalt sama tõhusaid konkurente (vt 6. septembri 2017. aasta kohtuotsus *Intel vs. komisjon*, C-413/14 P, EU:C:2017:632, punktid 138–140).
- 355 Selleks, et tegevus oleks käsitatav kuritarvitamisena, peab sellel olema võime konkurenti piirata ja täpsemalt tekitada etteheidetud väljatõrjuvat mõju, kusjuures selle hindamisel tuleb arvesse võtta kõiki selle tegevuse asjakohaseid faktilisi asjaolusid (vt 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus *Generics (UK) jt*, C-307/18, EU:C:2020:52, punkt 154).
- 356 Kui komisjon teeb otsuses sellise analüüsi, peab Üldkohus hindama kõiki hageja argumente, mille eesmärk on vaidlustada nende järelduste põhjendatus, mille komisjon tegi võime kohta tõrjuda välja vähemalt sama tõhusad konkurendid, mis on asjaomasele praktikale omane (vt selle kohta 6. septembri 2017. aasta kohtuotsus *Intel vs. komisjon*, C-413/14 P, EU:C:2017:632, punkt 141).
- 357 Lisaks tuleb siinkohal meenutada, et ELTL artiklis 263 ette nähtud seaduslikkuse kontrolli ulatus hõlmab ELTL artikli 102 kohaldamise menetlusi käsitlevate komisjoni otsuste kõiki elemente, mille põhjaliku kontrollimise Üldkohus tagab nii õiguslikust kui ka faktilisest aspektist, lähtuvalt hagejate esitatud väidetest ja võttes arvesse kõiki viimaste esitatud tõendeid, olgu need tehtud otsusest varasemad või hilisemad, olgu need esitatud eelnevalt haldusmenetluses või esimest

korda Üldkohtu menetluses, niivõrd, kuivõrd need tõendid on komisjoni otsuse seaduslikkuse kontrollimisel asjakohased (21. jaanuari 2016. aasta kohtuotsus Galp Energía España jt vs. komisjon, C-603/13 P, EU:C:2016:38, punkt 72).

- 358 Valdkondades, kus tuleb anda keerukaid hinnanguid, peavad liidu kohtud muu hulgas kontrollima esitatud tõendite tegelikkusele vastavust, usaldatavust ja omavahelist seotust, samuti kontrollima, kas kogutud tõendid sisaldavad kogu asjakohast teavet, mida olukorra hindamisel tuleb arvesse võtta, ja kas kõnealused tõendid toetavad järeldusi, mis nende pinnalt on tehtud (vt selle kohta 10. juuli 2014. aasta kohtuotsus Telefónica ja Telefónica de España vs. komisjon, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, punkt 54).
- 359 Lõpuks tuleb märkida, et konkurentsioiguse valdkonnas on juhul, kui vaidlus käib rikkumise olemasolu üle, komisjon kohustatud tõendama tuvastatud rikkumisi ja esitama tõendeid, mis õiguslikult piisavalt tõendavad, et esinesid asjaolud, mis on rikkumise tunnusteks. Kohtu kahtluse korral eelistatakse ettevõtjat, kes on rikkumist tuvastava otsuse adressaat (22. novembri 2012. aasta kohtuotsus E.ON Energie vs. komisjon, C-89/11 P, EU:C:2012:738, punktid 71 ja 72).

b. Vaidlustatud otsuse ülesehitus

- 360 Vaidlustatud otsuse 11. jaos, mis jaguneb omakorda kaheksaks jaoks, järeldas komisjon, et hageja on oma turgu valitsevat seisundit kuritarvitanud (vt punkt 33 eespool).
- 361 Konkreetselt vaidlustatud otsuse jaos 11.3 järeldas komisjon, et kõnesolevad maksed on ainuõiguse maksed (vaidlustatud otsuse põhjendus 395).
- 362 Vaidlustatud otsuse jaos 11.4 märkis komisjon, et eeldust, et hagejapoolne ainuõiguse maksete tegemine kujutab endast turgu valitseva seisundi kuritarvitamist, kinnitab käsitletava juhtumi asjaoludel analüüs, kas need maksed võisid avaldada konkurentsivastast mõju (vaidlustatud otsuse põhjendus 406). See jagu jaguneb neljaks alajaoks.
- 363 Esiteks leidis komisjon, et kõnesolevad maksed vähendasid Apple'i soovi pöörduda konkureerivate LTE-kiibistike tarnijate poole (vaidlustatud otsuse alajagu 11.4.1).
- 364 Teiseks märkis komisjon, et Apple'i sisedokumendid ja selgitused kinnitavad, et kõnesolevad maksed vähendasid Apple'i soovi pöörduda konkureerivate LTE-kiibistike tarnijate poole (vaidlustatud otsuse alajagu 11.4.2).
- 365 Kolmandaks leidis komisjon, et kõnesolevad maksed hõlmasid kõnesoleval ajavahemikul märkimisväärset osa LTE-kiibistike turust (vaidlustatud otsuse alajagu 11.4.3).
- 366 Neljandaks asus komisjon seisukohale, et Apple on atraktiivne klient, arvestades tema tähtsust asjaomasele turule sisenemise ja seal laienemise seisukohast (vaidlustatud otsuse alajagu 11.4.4).
- 367 Vaidlustatud otsuse jaos 11.5 järeldas komisjon, et hageja kriitilise marginaali analüüs ei tõenda, et tema ainuõiguse maksetel ei saanud olla konkurentsivastast mõju (vaidlustatud otsuse põhjendus 488).

c. Hageja etteheidete kordamine

- 368 Nagu ilmneb punktide 361 ja 362 eespool, ei piirdunud komisjon sellega, et kvalifitseeris kõnesolevad maksed ainuõiguse makseteks, vaid analüüsis, kas need maksed võivad avaldada konkurentsivastast mõju. Seega vastavalt eespool, punktis 356 meenutatud kohtupraktikale peab Üldkohus analüüsima hageja argumente, millega püütakse selle analüüsi põhjendatus kahtluse alla seada.
- 369 Sellega seoses esitab hageja kolmanda väite kolmanda osa raames kaheksa etteheidet ja mõned sissejuhatavad argumendid, millega ta heidab komisjonile sisuliselt ette, et viimane tegi ilmseid hindamisvigu, kui ta analüüsis seda, kas kõnesolevad maksed võivad avaldada konkurentsivastast mõju, ning hindas hageja esitatud kriitilise marginaali analüüsi.
- 370 Mis puudutab analüüsi, kas kõnesolevad maksed võisid avaldada konkurentsivastast mõju, siis tuleb analüüsida kolmanda väite kolmanda osa raames esitatud kolme esimest etteheidet ja vastavaid sissejuhatavaid argumente.

2. Kolmanda väite kolmanda osa raames esitatud esimene etteheide, mille kohaselt ei võetud arvesse kõiki asjasse puutuvaid asjaolusid

- 371 Hageja väidab, et vaidlustatud otsuses ei ole tõendatud, et kõnesolevad lepingud võisid viia konkurentide konkurentsivastase väljatõrjumiseni. Komisjon ei ole tõendanud, et Intel või mõni teine konkureeriv ettevõtja suudab järgida Apple'i rangeid tehnilisi nõudmisi ja ajakava. Vastupidi, vaidlustatud otsuses on nõustatud, et ükski konkurent ei suutnud tarnida iPhone'idele mõeldud LTE-kiibistikke kogu kõnesoleva ajavahemiku jooksul, ega ole väidetud, et kõnesolevad maksed avaldasid mõju Apple'i hankeotsustele iPadide puhul ajavahemikul 2011–2013 ja 2016. aastal. Vaidlustatud otsuses on püütud tõendada ainult ühe konkurendi (Intel) väljatõrjumist nende iPadide varustamisel, mis oli kavas turule viia 2014. ja 2015. aastal – mis moodustas vähem kui 1% asjaomasest turust –, ning tähendas, et kõnesolevad maksed ei saanud välja tõrjuda ühtegi konkurenti.
- 372 Hageja väidab, et komisjon ei ole tuvastanud, analüüsinud või tõlgendanud teatavaid faktilisi asjaolusid, mis on määrava tähtsusega, ning et vaidlustatud otsuses on ebatäpsusi asjaomaste seadmete ja konkurentide osas. Ta märgib, et nagu komisjon vaidlustatud otsuses tunnistas, ei saanud kõnesolevad lepingud takistada ühelgi konkurendil tarnida LTE-kiibistikke iPhone'i mudelitele, mis viidi turule siis, kui need lepingud kehtisid. Konkreetselt ei olnud Apple'il – nagu vaidlustatud otsusest tuleneb – ajavahemikul 2011–2015 alternatiivset tehnilist lahendust, et rahuldada oma iPhone'ide vajadusi LTE-kiibistike järele. Lisaks ei väidagi komisjon, et kõnesolevad lepingud võisid takistada ühelgi konkurendil tarnida LTE-kiibistikke iPadide mudelitele, mis viidi turule 2011., 2012., 2013. ja 2016. aastal. Seega tugineb komisjon peamiselt ainult Inteli võimalikule väljatõrjumisele LTE-kiibistike puhul, mis olid mõeldud 2014. ja 2015. aastal turule viidud iPadidele.
- 373 Hageja lisab, et komisjon nõustub kostja vastuses, et Apple ei pidanud Intelit mobiiltelefonides kasutatavate LTE-kiibistike usaldusväärseks tarnijaks. Hageja tõendas enda sõnul, et nii oli see ka ükskõik missuguse teise konkurendiga. Lõpuks ei vasta komisjon argumentidele, et väljatõrjumisvõime oleks tulnud kindlaks teha, võttes arvesse kõiki kiibistike kliente laiemal asjaomasel turul. Vaidlustatud otsuses ei ole aga isegi tuginetud võimalikule konkurentsivastasele turult väljatõrjumisele, vastandina teatava kliendi varustamise võimatusele.

- 374 Komisjon väidab vastu, et hageja argumendid rajanevad täiesti ekslikul arusaamisel vaidlustatud otsusest. Komisjon järeldas, et hageja oli teinud kogu kõnesoleva ajavahemiku jooksul Apple'ile seoses nii iPhone'ide kui ka iPadidega ainuõiguse makseid, mis võisid avaldada konkurentsivastast mõju, kusjuures Intel on ainult üks konkreetne näide sellest, et see võis nii olla. Komisjoni järeldused hõlmavad seega eelkõige, kuid mitte ainult asjaolu, et kõnesolevad maksed mõjutasid tõesti Apple'i ostuotsuseid iPadide puhul, mis oli kavas turule viia 2014. ja 2015. aastal. Kuna hageja on vaidlustatud otsusest valesti aru saanud, ei ole vaja, et Üldkohus analüüsiks kolmanda väite kolmandat osa, kuid komisjon on igal juhul esitanud argumendid hageja argumentide ümberlukkamiseks.
- 375 Seega, esiteks väidab komisjon kõigepealt, et hageja ei esita süstemaatiliselt asjasse puutuvaid asjaolusid ega põhjuseid, miks komisjon tegi vea, kui omistas kaalu teguritele, millele ta tugines. Seejärel meenutab komisjon asjaolusid, mida on loetletud vaidlustatud otsuse põhjenduses 411. Ta märgib konkreetselt, et see, kui märkimisväärne oli hageja turgu valitsev seisund, milline oli turu hõlmamise määr ja missugused olid maksete tegemise tingimused, on tegurid, mida tuleb arvesse võtta; ta rõhutab, et kolmanda väite kolmandas osas ei ole käsitletud kõnesolevate lepingute kestuse küsimust; täpsustab, et kõnesolevate maksete summa oli kõrge, ning selgitab, et vaidlustatud otsus ei põhine väljatõrjumisstrateegia olemasolul. Lõpuks seletab komisjon, et vaidlustatud otsuse kohaselt võisid kõnesolevad maksed avaldada konkurentsivastast mõju kogu kõnesoleva ajavahemiku vältel ning et need avaldasid tegelikult konkurentsivastast mõju otsustele osta LTE-kiibistike iPadidele, mille Apple kavatses turule viia 2014. ja 2015. aastal.
- 376 Teiseks märgib komisjon, et ta ei võtnud teadmiseks, et Intel on vähem tõhus konkurent. Hageja ei võta arvesse vaidlustatud otsuse põhjenduses 464 esitatud järeldust, et Apple pidas Intelit tema iPadidele mõeldud LTE-kiibistike huvipakkuvaks allikaks. Igal juhul ei rajane põhjenduses 486 esitatud järeldus ainult sellel, et Intelit peeti sama tõhusaks konkurendiks, sest komisjon võttis arvesse kõnesolevate maksete võimet avaldada väljatõrjuvat mõju ükskõik missugusele sama tõhusale konkurendile, kuna vaidlustatud otsuse põhjenduses 426 on märgitud, et Apple oli oma iPadide puhul, mille ta kavatses turule viia 2014. aastal, võimalikuks pidanud kolme teist tarnijat.
- 377 Komisjon lisab, et hagejal ei ole mingit mõtet nii visalt väita, et Intelit ei saanud pidada sama tõhusaks konkurendiks, sest järeldus, et kõnesolevad maksed võisid avaldada konkurentsivastast mõju, käib sama tõhusa konkurendi kohta.
- 378 Kõigepealt ja isegi eeldusel, et komisjoni argumente, et kolmanda väite kolmandat osa ei ole vaja analüüsida, tuleb mõista nii, et nendega tahetakse öelda, et see väiteosa ei saa anda tulemusi, tuleb need põhjendamatusse tõttu tagasi lükata. Selle väiteosa raames on menetlusosalised sisuliselt eri arvamustel küsimuses, kas komisjon on põhjendatult tõendanud vaidlustatud otsuses, et kõnesolevad maksed võisid avaldada konkurentsivastast mõju. Seega kui kolmanda väite kolmas osa osutub põhjendatuks, viib see vaidlustatud otsuse tühistamiseni.
- 379 Sellega seoses tuleb hageja argumentide analüüsimiseks esmalt meenutada mõningaid asjaolusid, mis puudutavad vaidlustatud otsuse ülesehitust ja sisu.
- 380 Kõigepealt tuleb meenutada, et kuigi komisjon pidas vaidlustatud otsuses asjaomaseks turuks LTE-kiibistike ülemaailmset turgu (vt punkt 31 eespool), asetub hagejale etteheidetav tegevus ainult nende lepinguliste suhete raamistikku, mis tal Apple'iga on. Täpsemalt leidis komisjon, et rikkumine seisnes selles, et hageja tegi Apple'ile kõnesolevaid makseid (vaidlustatud otsuse resolutsiooni artikkel 1).

- 381 Seejärel tuleb meenutada, et vaidlustatud otsuse jaos 11.4 järeldas komisjon, et kõnesolevad maksed kujutavad endast turgu valitseva seisundi kuritarvitamist sel põhjusel, et need on ainuõiguse maksed, mis võivad avaldada konkurentsivastast mõju (vaidlustatud otsuse põhjendus 406), kuna need olid vähendanud Apple soovi pöörduda hageja konkurentide poole (vaidlustatud otsuse põhjendus 407).
- 382 Konkreetselt tõendas komisjon seda, et Apple'i soov pöörduda hageja konkurentide poole oli vähenenud, vaidlustatud otsuse alajagudes 11.4.1 ja 11.4.2 (vaidlustatud otsuse põhjendused 407 ja 408).
- 383 Lõpuks tuleb märkida, et järelduse, et kõnesolevad maksed võisid avaldada konkurentsivastast mõju, tegi komisjon vaidlustatud otsuses, olles märkinud, et ta võttis arvesse ka kõnesolevate maksetega hõlmatud asjaomase turu märkimisväärset osa, mida on nimetatud vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.3 (vaidlustatud otsuse põhjendused 409 ja 411), Apple'i kui kliendi olulisust vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.4 silmas peetud asjaomasele turule sisenemise või seal laienemise seisukohast (vaidlustatud otsuse põhjendused 410 ja 411), vaidlustatud otsuse 10. jaos nimetatud hageja turgu valitseva seisundi ulatust, vaidlustatud otsuse jaos 11.3 nimetatud kõnesolevate maksete tegemise tingimusi ning vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.1 ja jaos 11.8 nimetatud kõnesolevate maksete kestust ja summat (vaidlustatud otsuse põhjendus 411). Seevastu ei tuginenud ta – nagu ilmneb vaidlustatud otsusest ja nagu komisjon oma menetluskirjeldustes kinnitas – väljatõrjumisstrateegia olemasolule, st hageja konkurentsivastasele kavatsusele.
- 384 Kuna komisjoni järeldus, et kõnesolevad maksed võisid avaldada konkurentsivastast mõju, põhineb aga – nagu ilmneb punktist 381 eespool – ennekõike hinnangul, et kõnesolevad maksed olid vähendanud Apple'i soovi pöörduda hageja konkurentide poole, tuleb kõigepealt analüüsida, kas komisjon andis – nagu hageja väidab – niisuguse hinnangu, võtmata arvesse kõiki asjasse puutuvaid asjaolusid.
- 385 Esimesena tuleb meenutada, et – nagu on märgitud eespool, punktis 382 – andis komisjon hinnangu, et kõnesolevad maksed vähendasid Apple'i soovi pöörduda hageja konkurentide poole, vaidlustatud otsuse alajagudes 11.4.1 ja 11.4.2 esitatud analüüsi tulemusena.
- 386 Esiteks jõudis komisjon vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.1 niisuguse hinnanguni (vaidlustatud otsuse põhjendus 412), olles võrdlevalt analüüsinud kõnesoleval ajavahemikul saadud kõnesolevate maksete summat (vaidlustatud otsuse põhjendus 413), nende kõnesolevate maksete summat, mille Apple oleks kaotanud, kui oleks viidud turule seade, milles oleks kasutatud hageja konkurendi LTE-kiibistikke kogu kõnesoleval ajavahemikul (vaidlustatud otsuse põhjendus 414), ning nende kõnesolevate maksete summat, mille Apple oleks pidanud tagastama, kui 2013., 2014. ja 2015. aastal oleks turule viidud seade, milles oleks kasutatud hageja konkurendi LTE-kiibistikke (vaidlustatud otsuse põhjendus 416) ning selle kaotuse ja kõnesolevate maksete tagastamise võimalikku kumulatiivset mõju (vaidlustatud otsuse põhjendus 417).
- 387 Teiseks leidis komisjon vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.2, et Apple'i sisedokumentid ja selgitused kinnitavad seda hinnangut (vaidlustatud otsuse põhjendus 423). See alajagu jaguneb omakorda neljaks alajaoks: esimene sisaldab komisjonipoolset Apple'i sisedokumentide ja selgituste analüüsi (vaidlustatud otsuse alajagu 11.4.2.1); teise eesmärk on vastata hageja argumendile, et need sisedokumentid ja selgitused ei ole usaldusväärsed (vaidlustatud otsuse alajagu 11.4.2.2); kolmandaga püütakse vastata hageja argumendile, et ainuõigust palus Apple (vaidlustatud otsuse alajagu 11.4.2.3), ning neljanda eesmärk on vastata hageja argumendile, et Apple valis ta igal juhul

tema LTE-kiibistike kõrgema kvaliteedi tõttu, ja see sisaldab komisjoni hinnangut, mille kohaselt avaldasid kõnesolevad maksed – vastupidi hageja argumentidele – mõju Apple'i hankestrateegiale (vaidlustatud otsuse alajagu 11.4.2.4).

- 388 Teisena tuleb märkida, et nagu ilmneb nende sisust ja komisjoni selgitustest Üldkohtus, on vaidlustatud otsuse alajagudes 11.4.1 ja 11.4.2 esitatud tõenduse ulatus teistsugune.
- 389 Ühest küljest on vaidlustatud otsuse alajao 11.4.1 eesmärk tõendada, et kõnesolevad maksed olid vähendanud Apple'i soovi pöörduda kõnesoleval ajavahemikul hageja konkurentide poole, et hankida LTE-kiibistikke kõikidele oma seadmetele, st iPhone'idele ja iPadidele. Seejuures tugines komisjon – nagu ilmneb vaidlustatud otsusest ja nagu komisjon Üldkohtus selgitas – analüüsile, mille kohaselt võisid kõnesolevad maksed avaldada konkurentsivastast mõju.
- 390 Lisaks on Apple'i LTE-kiibistike nõudluse kohta, mida komisjoni analüüs puudutab, vaja märkida, et vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.3 lähtus komisjon selle kindlaksmääramisel, kui suurel määral katsid kõnesolevad maksed turu, ka kõikidest LTE-kiibistikest, mille Apple hagejalt sai, tegemata vahet iPhone'ide ja iPadide vahel. Ka vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.4 leidis komisjon, et Apple on LTE-kiibistike tarnijatele atraktiivne klient, tegemata vahet iPhone'ide ja iPadide vahel.
- 391 Seega puudutab vaidlustatud otsuse alajagu 11.4.1 – täpselt samuti nagu vaidlustatud otsuse alajaod 11.4.3 ja 11.4.4 – kogu Apple'i iPhone'idele ja iPadidele mõeldud LTE-kiibistike nõudlust. Komisjon kinnitas muide oma menetlusdokumentides, et ta järeldas seda, et kogu kõnesoleva ajavahemiku vältel võisid kõnesolevad maksed avaldada konkurentsivastast mõju, seoses Apple'i iPhone'idele ja iPadidele mõeldud LTE-kiibistikega.
- 392 Teisest küljest on vaidlustatud otsuse alajao 11.4.2 eesmärk kinnitada – peamiselt Apple'i sisedokumentide ja selgituste põhjal – vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.1 esitatud hinnangut ning täpsemalt tõendada, nagu ilmneb vaidlustatud otsusest ja nagu komisjon Üldkohtus selgitas, et kõnesolevad maksed olid tõesti vähendanud Apple'i soovi pöörduda hageja konkurentide poole, et hankida LTE-kiibistikke teatavat liiki seadmetele.
- 393 Selles küsimuses kinnitas komisjon kostja vastuses sõnaselgelt, et vaidlustatud otsuse selle alajao eesmärk on tõendada, et kõnesolevad maksed „olid tõesti mõjutanud“ või et „nende tegelik mõju oli mõjutada“ Apple'i otsuseid osta LTE-kiibistikke „iPadidele, mille ta kavatses turule viia 2014. ja 2015. aastal“. Nii selgitas komisjon, et järeldus, millele ta oli selles küsimuses jõudnud, puudutas kõnesolevate maksete „tegelikku mõju“.
- 394 Lisaks kinnitas komisjon Apple'i nõudluse kohta LTE-kiibistike järele, mida puudutab tema analüüs vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.2, kui temalt küsiti menetlust korraldava meetme raames, missugune ulatus on selles alajaos sõnadel ja väljenditel „seadmed“, „turule viidud“ (2014. ja 2015. aastal) ning „turule viia“ (2014. ja 2015. aastal), sõnaselgelt, et see alajagu ei puuduta iPhone'e, vaid ainult iPade, teatas kahetsusväärsest „hooletusveast“, sest selles alajaos on silmas peetud iPade, mis „viidi“ tõesti „turule“ 2014. ja 2015. aastal, ning kinnitas seejärel sõnaselgelt, et see alajagu puudutab ainult iPadide teatavaid „mitte-CDMA“ mudeleid, mis Apple'il oli kavas „turule viia“ 2014. ja 2015. aastal.
- 395 Sellest tuleneb, et esiteks puudutab kogu vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.1 esitatud komisjoni analüüs – nagu ilmneb vaidlustatud otsuse sisust ja nagu komisjon kinnitas nii oma menetlusdokumentides kui ka kohtuistungil – kõnesolevate maksete võimet avaldada konkurentsivastast mõju seoses nii iPhone'ide kui ka iPadidega, nagu näitab muide vaidlustatud

otsuse jao 11.4 pealkiri, sest selles on viidatud tervikuna nende maksete „potentsiaalsele“ konkurentsivastasele mõjule. Seda analüüsi puudutab kolmanda väite kolmanda osa raames esitatud käesolev esimene etteheide. Teiseks käsitleb komisjoni analüüs vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.2 mõju, mis kõnesolevatel maksetel tõesti oli seoses teatavate iPadi mudelitega, mille Apple kavatses turule viia 2014. ja 2015. aastal. Seda analüüsi puudutavad kolmanda väite kolmanda osa raames esitatud teine ja kolmas etteheide (vt punkt 429 j tagapool).

- 396 Kolmandana tuleb analüüs, kas kõnesolevad maksed võisid piirata konkurentsi ja konkreetselt vähemalt sama tõhusad konkurendid välja tõrjuda, vastavalt eespool, punktis 355 meenutatud kohtupraktikale läbi viia selle tegevuse kõikidest asjasse puutuvatest faktilistest asjaoludest lähtudes.
- 397 Sellest järeldub, et kuna konkreetse tegevuse konkurentsivastase mõju analüüsis tuleb arvesse võtta etteheidetava tegevuse kõiki asjakohaseid asjaolusid, ei või see olla puhthüpoteeetilist laadi (vt selle kohta 6. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus *Post Danmark, C-23/14, EU:C:2015:651*, punktid 65 ja 68).
- 398 Neljandana on eelneva põhjal vaja analüüsida, kas vastavalt sellele, mida väidab hageja, andis komisjon hinnangu, et kõnesolevad maksed olid vähendanud Apple'i soovi pöörduda hageja konkurentide poole, et hankida LTE-kiibistikke iPhone'ide ja iPadide jaoks, mis oli plaanis turule viia kõnesoleval ajavahemikul, ilma et ta oleks võtnud nõuetekohaselt arvesse kõiki asjasse puutuvaid faktilisi asjaolusid.
- 399 Esiteks ilmneb vaidlustatud otsusest, et enne 2011. aastat turule viidud iPhone'i ja iPadi mudelite jaoks hankis Apple UMTS-kiibistikke Infineonilt, kelle kiibistike tarnimise tegevused omandas 2011. aastal Intel (vaidlustatud otsuse põhjendused 89 ja 90). Ajavahemikul 2011–2015 ja kuni 16. septembrini 2016, s.o kõnesoleva ajavahemikuni hankis Apple LTE-kiibistikke iPhone'idele ja iPadidele eranditult hagejalt (vaidlustatud otsuse põhjendus 168). Alates iPhone 7-st, mis viidi turule 16. septembril 2016, lisas Apple selle mudeli mõnesse versiooni Inteli LTE-kiibistikud (vaidlustatud otsuse põhjendused 91 ja 169).
- 400 Teiseks tuleb märkida – nagu hageja rõhutab –, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 322 tuvastas komisjon selle otsuse 10. jaos, mis käsitleb hageja turgu valitsevat seisundit, et ajavahemikul 2011–2015 „ei olnud Apple'il oma iPhone'idele mõeldud LTE-kiibistike puhul alternatiivi“.
- 401 Selles küsimuses tuleb ühelt poolt märkida, et komisjon ei ole täpsustanud vaidlustatud otsuses, mille põhjal on selle otsuse põhjenduses 322 tehtud järeldus. Nimelt on vaidlustatud otsuse hagejale edastatud versiooni seda puudutavas 392. joonealuses märkuses viidatud vaidlustatud otsuse jaole, mida ei ole olemas (jagu 0), ja vaidlustatud otsuse avalikus versioonis on ilma muude selgitusteta viidatud vaidlustatud otsuse alajaole 11.4.2. Tuleb siiski meenutada, et vaidlustatud otsuse alajagu 11.4.2 ei puuduta – nagu komisjon vastuseks menetlust korraldavatele meetmetele kinnitas – iPhone'i, vaid puudutab ainult teatavaid iPadi mudeleid, mis oli kavas turule viia 2014. ja 2015. aastal (punkt 394 eespool). Kui komisjonile esitati aga vastav küsimus kohtuistungil, selgitas ta, et viide jaole 0 vaidlustatud otsuse hagejale edastatud versioonis on tehnilise vea tulemus ning et viidet vaidlustatud otsuse alajaole 11.4.2 vaidlustatud otsuse avalikus versioonis tuleb mõista vastandamisena, et kuigi Apple'il ei olnud vastavalt vaidlustatud otsuse põhjendusele 322 alternatiivi hageja LTE-kiibistikele iPhone'ide puhul, mis oli kavas turule viia ajavahemikul 2011–2015, oli tal vastavalt vaidlustatud otsuse alajaole 11.4.2 niisugune alternatiiv teatavate iPadide puhul, mis oli kavas turule viia 2014. ja 2015. aastal.

- 402 Teiselt poolt ilmneb vaidlustatud otsusest, et selle otsuse põhjenduses 322 tuvastatuga on peetud silmas tehnilise alternatiivi puudumist, arvestades Apple'i vajadusi iPhone'idele mõeldud LTE-kiibistike järele. Vaidlustatud otsuse põhjenduses 447 märkis komisjon – tuginedes Apple'i seisukohtadele hageja vastuse kohta vastuväiteteatisele –, et seadmete puhul, mis oli kavas viia turule 2016. aastal, oleks Inteli arenemine „võtmetehnoloogiates“ võimaldanud võtta tema kui pakkuja kaalumisele iPhone'ide, mitte üksnes iPadide puhul. Ka vaidlustatud otsuse põhjendustes 491, 492 ja 495 märkis komisjon, et Apple'i vajadused iPhone'idele mõeldud LTE-kiibistike järele olid ajavahemikul 2012–2015 vaieldamatud, viidates eelkõige asjaolule, et Inteli LTE-kiibistikel ei olnud teatavaid tehnilisi omadusi.
- 403 Vastuseks küsimustele, mille Üldkohus esitas kohtuistungil ja milles ta soovis teada, mille põhjal tehti selle otsuse põhjenduses 322 esitatud järeldus, kinnitasid nii komisjon kui ka hageja esiteks, et seda järeldust tuleb tõesti mõista nii, et peetakse silmas tehnilise alternatiivi puudumist, arvestades Apple'i vajadusi selliste LTE-kiibistike järele, mis olid mõeldud iPhone'idele, mis oli kavas turule viia ajavahemikul 2011–2015, ning teiseks, et seal tuvastatu oli faktiliselt õige.
- 404 Ühtlasi ei ole käesoleva vaidluse raames vaja teha kindlaks tehnilisi omadusi, mida puudutab asjaolu, et ei olnud tehnilist alternatiivi mitmesuguste iPhone'i mudelite puhul, mille Apple kavatses turule viia ajavahemikul 2011–2015, ega konkreetselt, kas tegemist oli standardiga *Code Division Multiple Access* (CDMA), mida on silmas peetud muu hulgas vaidlustatud otsuse põhjenduse 187 punktis 2 ning põhjendustes 454 ja 461 toodud avaldustes, tehnoloogiaga *Voice over LTE* (VoLTE), mida on silmas peetud muu hulgas vaidlustatud otsuse põhjenduses 447 asuvas 586. joonealuses märkuses toodud avalduses (viitega 587. joonealusele märkusele), „hääle ühendatavuse“ või „häälefunktsiooniga“, mida on silmas peetud vaidlustatud otsuse põhjenduses 492 toodud avaldustes, või ka muude omadustega.
- 405 Milline ka ei oleks tehniline selgitus, mis tuleb anda faktilisele asjaolule, mille komisjon tuvastas vaidlustatud otsuse põhjenduses 322, ei ole menetlusosaliste vahel vaidlust selles, et Apple'il ei olnud mingit tehnilist alternatiivi hageja LTE-kiibistikele osas, mis puudutab tema vajadusi iPhone'idele, mis oli kavas turule viia ajavahemikul 2011–2015.
- 406 Lisaks ei võimalda miski vaidlustatud otsuses asuda ühest küljest seisukohale, et Apple kavatses iPhone'ide jaoks, mis oli kavas turule viia ajavahemikul 2011–2015, hankida LTE-kiibistikke, mis ei vastanud tema tehnilistele nõudmistele, ning teisest küljest, et see vaidlustatud otsuse põhjenduses 322 tuvastatud alternatiivi puudumine iPhone'ide puhul oli tingitud muudest põhjustest kui tehnilised põhjused.
- 407 Kolmandaks tuvastas komisjon vaidlustatud otsuse põhjendustes 491, 493 ja 495 ka, et Apple LTE-kiibistike vajadused iPhone'idele, mis oli kavas turule viia 2016. aastal, olid vaieldavad ainult umbes pooles ulatuses. Vaidlustatud otsuse põhjenduses 493 tugines komisjon Apple'i avaldusele, mis oli esitatud Apple'i seisukohtades hageja vastuse kohta vastuväiteteatisele ja mille kohaselt ta sai Intelilt hankida ainult vähem kui poole ulatuses oma vajadustest iPhone'idele, mis tal oli kavas turule viia 2016. aastal. Teave, mida vaidlustatud otsus selles küsimuses sisaldab, puudutab aga ka tehnilisi kaalutlusi. Vaidlustatud otsuse 586. joonealuses märkuses, milles on ära toodud Apple'i seisukohad hageja vastuse kohta vastuväiteteatisele, on märgitud, et Apple oleks võinud kiibistikke Intelilt hankida ainult „mitte-CDMA osas“ oma vajadustest LTE-kiibistike järele iPhone'ide jaoks, mis oli kavas turule viia 2016. aastal, – mis tähendab, et Apple ei oleks saanud kiibistikke Intelilt hankida nende vajaduste CDMA-osas.

- 408 Neljandaks moodustasid iPhone'id vaidlustatud otsuses esitatud hinnangute kohaselt umbes 90% Apple'i LTE-seadmete müügist kõnesoleval ajavahemikul ja seega tema LTE-kiibistike vajadusest, samas kui iPadid moodustasid umbes 10% Apple'i LTE-seadmete müügist kõnesoleval ajavahemikul ja seega tema vajadustest (vt vaidlustatud otsuse põhjendus 421).
- 409 Sellest järeldub, et väga suures osas Apple'i kõnesoleval ajavahemikul turule viidavatest seadmetest, st kõikidele ajavahemikul 2011–2015 turule viidavatele iPhone'idele ja enam kui pooltele 2016. aastal turule viidavatest iPhone'idest mõeldud LTE-kiibistikest ei olnud Apple'il tehnilist alternatiivi hageja LTE-kiibistikele ning ta ei saanud seega pöörduda konkureerivate tarnijate poole.
- 410 Asjaolu – millele ei ole vastu vaieldud –, et asjaomasel turul ei olnud tehnilist alternatiivi hageja LTE-kiibistikele väga suures osas Apple'i vajadustest kõnesoleval ajavahemikul, on aga asjasse puutuv faktiline asjaolu, mida tuleb arvesse võtta, kui analüüsitakse, kas kõnesolevad maksed võisid avaldada väljatõrjuvat mõju, sest komisjon lähtus sellest võimest kõikide Apple'i LTE-kiibistike vajaduste osas ja eelkõige seoses asjaoluga, et need vähendasid Apple'i soovi pöörduda hageja konkurentide poole kõikide nende vajaduste osas.
- 411 Viiendaks tuleb eelneva põhjal tuvastada, et komisjon tegi järelduse, et kõnesolevad maksed võisid piirata konkurentsi, sest need vähendasid Apple'i soovi pöörduda hageja konkurentide poole, et hankida LTE-kiibistikke kogu oma iPhone'ide ja iPadidega seotud nõudluse ulatuses, niisuguse analüüsi tulemusena, milles ta jättis arvesse võtmata etteheidetava tegevuse kõik asjasse puutuvad faktilised asjaolud.
- 412 Ehkki komisjon tuvastas, et Apple'il ei olnud tehnilist alternatiivi hageja LTE-kiibistikele kõikide iPhone'ide osas, mis oli kavas turule viia ajavahemikul 2011–2015, ja enam kui poolte iPhone'ide puhul, mis oli kavas turule viia 2016. aastal, ei sidunud ta seda asjasse puutuvat faktilist asjaolu – st et puudusid konkurendid, kes oleksid võinud tarnida Apple'ile LTE-kiibistikke nendele iPhone'idele – Apple'i väidetava vähenenud sooviga pöörduda hageja konkurentide poole, et hankida LTE-kiibistikke kõikide oma vajaduste puhul, sh seega iPhone'id, ja olenemata sellest, et need seadmed moodustasid väga suure osa tema vajadustest.
- 413 Lisaks tugines komisjon vastuoluliselt vaidlustatud otsuse jaos 11.5 muu hulgas sellele asjaolule, et jätta kõrvale hageja kriitilise marginaali analüüs põhjendusel, et Apple'i nõudluse vaieldavas osas, millele hageja tugineb, ei võetud arvesse asjaolu, et Apple ei saanud muuta tarnijat LTE-kiibistike osas iPhone'idele, mis oli kavas turule viia 2012., 2013., 2014. ja 2015. aastal, ning enam kui poolte iPhone'ide puhul, mis oli kavas turule viia 2016. aastal (vaidlustatud otsuse põhjendus 491 ja põhjenduse 495 punkt 2).
- 414 Selles olukorras, kuna komisjon ei võtnud arvesse asjaolu, et Apple ei saanud pöörduda oma tehniliste nõudmiste rahuldamiseks ühegi teise tarnija poole väga suures osas oma nõudlusest LTE-kiibistike järele (mis vastas iPhone'idele, v.a vähem kui poolte puhul iPhone'idest, mis oli kavas turule viia 2016. aastal), ei oleks ta tohtinud järeldada, et kõnesolevad maksed olid vähendanud Apple'i soovi pöörduda hageja konkurentide poole kõikide oma vajaduste osas, mis hõlmasid iPhone'e ja iPade, mis oli kavas kõnesoleval ajavahemikul turule viia, ning et need maksed võisid seega piirata konkurentsi kogu asjaomasel, st LTE-kiibistike turul. Asjaolu – mida vaidlustatud otsuses nõuetekohaselt arvesse ei võetud –, et Apple hankis LTE-kiibistikke hagejalt, mitte hageja konkurentidelt seetõttu, et puudusid tema enda tehnilistele nõudmistele vastavad alternatiivid, võib kujutada endast toote omadustel põhinevat konkurentsi, mitte kõnesolevate maksete konkurentsivastast väljatõrjuvat mõju.

- 415 ETLT artikkel 102 keelab mõistagi turgu valitsevas seisundis ettevõtja tegevuse, kui selle eesmärk on just seda seisundit tugevdada ja kuritarvitada, eelkõige juhul, kui sellega püütakse kindlatelt potentsiaalsetelt konkurentidelt võtta tegelik võimalus siseneda sellisele turule (vt selle kohta 30. jaanuari 2020. aasta kohtuotsus Generics (UK) jt, C-307/18, EU:C:2020:52, punkt 151). Arvestades vaidlustatud otsuses esitatud kahju teooriat, mis rajaneb sellel, et Apple'i soov pöörduda hageja konkurentide poole vähenes kõnesoleval ajavahemikul kõikide tema LTE-kiibistike vajaduste osas, ei oleks komisjon käesoleval juhul tohtinud jätta arvesse võtmata asjaolu, et Apple ei saanud omaenese tehniliste nõudmiste tõttu pöörduda hageja konkurentide poole väga suures osas oma nõudlusest LTE-kiibistike järele kõnesoleval ajavahemikul.
- 416 Lisaks tuleb märkida, et komisjon ei väitnud vaidlustatud otsuses sugugi, et hageja tegevus oleks takistanud vähem tõhusatel konkurentidel kui tema arendada välja tooteid, mis vastavad Apple'i nõudmistele, vaid ainult seda, et Apple'i soov pöörduda hageja konkurentide poole kõikide vajaduste osas LTE-kiibistike järele oli vähenenud. Igal juhul tuleb meenutada, et toodete omadustel põhinev konkurents võib – nagu ilmneb eespool, punktis 351 meenutatud kohtupraktikast – viia turu kadumiseni või vähem tõhusate ja seega tarbijatele eelkõige hinna, valiku, kvaliteedi või innovatsiooni seisukohast vähem huvipakkuvate konkurentide marginaliseerumiseni.
- 417 Kõigest eelnevast tuleneb, et komisjoni järeldus küsimuses, kas kõnesolevad maksed võisid avaldada väljatõrjuvat mõju sel põhjusel, et need olid vähendanud Apple'i soovi pöörduda hageja konkurentide poole, et hankida LTE-kiibistikke kogu oma nõudluse ulatuses, rajaneb analüüsil, mida ei viidud läbi kõiki asjasse puutuvaid faktilisi asjaolusid arvesse võttes ning mis on seepärast õigusvastane.
- 418 Seda järeldust ei sea kahtluse alla komisjoni teised argumendid.
- 419 Esiteks tugines komisjon kohtuistungil – vastuseks Üldkohtu küsimustele – vaidlustatud otsuse põhjendusele 421, väitmaks, et see tõendab „võimendusefekti“, millel põhineb tõendus, et kõnesolevad maksed võisid avaldada konkurentsivastast mõju. Sisuliselt leiab komisjon, et kuigi hageja konkurentidel oli tehniliselt võimatu varustada iPhone'e, võimaldavad kõnesolevad lepingud hagejal saavutada „võimendusefekti“ Apple'i nõudluse selles, vaieldamatus osas, mis puudutab iPhone'e, et tõrjuda konkurendid välja selle nõudluse vaieldavas osas, mis puudutab iPade, ning takistada konkurentidel nii turul laieneda ja kasvada.
- 420 Selles küsimuses tuleb kõigepealt märkida, et argument ei sobi kokku vaidlustatud otsuses esitatud kahju teooriaga, mille kohaselt võivad kõnesolevad maksed konkurentsivastast mõju avaldada kogu asjaomasel LTE-kiibistike turul sel põhjusel, et Apple'it veendi mitte hankima kiibistikke hageja konkurentidelt kõikide tema vajaduste osas iPhone'idele ja iPadidele mõeldud LTE-kiibistike järele. Teiste sõnadega on vaidlustatud otsuses silmas peetud väljatõrjuvat mõju, mis puudutab üldiselt ja vahet tegemata LTE-kiibistikke nii iPhone'idele kui ka iPadidele, mitte väljatõrjuvat mõju, mis on piiratud ainult iPadidele mõeldud LTE-kiibistike tarnimisega Apple'ile. Pealegi on esiteks vaidlustatud otsuses hagejale ette heidetav rikkumine määratlemisel lähtunud Apple'i kogunõudlusest iPhone'ide ja iPadide puhul, ning teiseks ei esine selle „võimendusefekti“ mõistet, mida hageja avaldab Apple'i mitmesugustele seadmetele, selles arutluskäigus, mille komisjon on esitanud vaidlustatud otsuse jaos 11.4.
- 421 Seejärel tuleb märkida, et ehkki põhjendus 421 kuulub vaidlustatud otsuse alajakku 11.4.1, on selle eesmärk vastata koos selle otsuse põhjendustega 419 ja 420 argumendile, mille hageja esitas haldusmenetluse käigus ja mille kohaselt oli tema konkurentidel võimalik pakkuda Apple'ile

samasuguseid stiimuleid. Ei saa seega asuda seisukohale, et selles põhjenduses on esitatud kahju teooria, mis rajaneb kõnesolevate maksete võimel avaldada konkurentsivastast mõju. Lisaks ei sisalda vaidlustatud otsuse põhjendus 421 – vastupidi komisjoni väitele – ühtegi täpset viidet selle kohta, et hageja saavutas Apple'i LTE-kiibistike nõudluse mittevaieldava osa kaudu „võimendusefekti“ selle nõudluse vaieldavas osas.

- 422 Lõpuks tuleb ammendavuse huvides märkida, et komisjoni vaidlustatud otsuse põhjendusest 421 tuletatud argument põhineb eeldusel, et vaidlustatud otsuses on tõendatud kõnesolevate maksete konkurentsivastase mõju avaldamise võimet seoses iPadidega. Esiteks, nagu on märgitud eespool, punktis 391, analüüsis komisjon vaidlustatud otsuse alajagudes 11.4.1, 11.4.3 ja 11.4.4 üldiselt, kas kõnesolevad maksed võivad avaldada konkurentsivastast mõju, viimata läbi mingit konkreetset analüüsi seoses iPadidega. Teiseks, nagu on märgitud eespool, punktides 392–394 seoses iPadidega, piirdus komisjon vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.2 sellega, et analüüsis kõnesolevate maksete väidetavat tegelikku mõju seoses iPadi mitte-CDMA mudelitega, mis oli kavas turule viia 2014. ja 2015. aastal, seda analüüsi puudutavad tagapool käsitletavat teine ja kolmas etteheide.
- 423 Teiseks, nagu on märgitud eespool, punktis 375, tugineb komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 411 nimetatud ja eespool, punktis 383 meenutatud asjaoludele, tõendamaks, et ta võttis arvesse käsitletava juhtumi asjasse puutuvaid asjaolusid.
- 424 Ühest küljest tuleb osas, milles komisjon tugineb vaidlustatud otsuse jaos 11.3 nimetatud kõnesolevate maksete tegemise tingimustele, meenutada, et selles jaos piirdus ta üksnes järeldusega, et kõnesolevad maksed on ainuõiguse maksed, ning et nende maksete väidetava konkurentsivastase mõju avaldamise võime analüüs oli esitatud selle otsuse jaos 11.4. Lisaks on vaja märkida, et käesoleva juhtumi asjaoludel ei piisa kõnesolevate maksete kvalifitseerimisest ainuõiguse makseteks, et järeldada, et need maksed kujutavad endast turgu valitseva seisundi kuritarvitamist. Vastavalt eespool, punktis 354 meenutatud kohtupraktikale oli komisjon hageja haldusmenetluse käigus esitatud vastuväiteid arvestades kohustatud analüüsima, kas kõnesolevad maksed võisid avaldada konkurentsivastast mõju ja täpsemalt vähemalt sama tõhusad konkurendid välja tõrjuda.
- 425 Teisest küljest, kuigi komisjon rõhutab sisuliselt õigesti, et eespool, punktis 383 nimetatud asjaolusid ei tohi jätta tähelepanuta, siis need asjaolud, mis võivad küll olla asjakohased selle hindamisel, kas tegevus võib avaldada konkurentsivastast mõju, ei tõenda sellegipoolest käsitletaval juhul iseenesest konkurentsivastast mõju ja konkreetset väljatõrjuvat mõju. Nii on see hageja turgu valitseva seisundi ulatusega (mida käsitleb vaidlustatud otsuse 10. jagu), kõnesolevate maksete kestuse ja summaga (mida käsitlevad vaidlustatud otsuse alajagu 11.4.1 ja jagu 11.8), turuosaga, mida maksed hõlmasid, (mida käsitleb vaidlustatud otsuse alajagu 11.4.3) ning Apple'i kui kliendi olulisusega (mida käsitleb vaidlustatud otsuse alajagu 11.4.4). Nendele asjaoludele viitamine ei saa seada kahtluse alla asjaolu, et käsitletaval juhul ei tõendanud komisjon seda, et kõnesolevad maksed võisid avaldada konkurentsivastast mõju, eelkõige mis puudutab kõnesoleva praktika võimet tõrjuda välja vähemalt sama tõhusad konkurendid, lähtudes etteheidetava tegevuse kõikidest asjasse puutuvatest faktilistest asjaoludest, võttes arvesse asjaolu, et väidetavalt vähenes Apple'i soov pöörduda kõikide oma iPhone'idele ja iPadidele mõeldud LTE-kiibistike vajaduste puhul hageja konkurentide poole.

- 426 Lisaks tuleb märkida, et nagu ilmneb vaidlustatud otsusest ja nagu komisjon Üldkohtus sõnaselgelt väitis, ei tuginenud ta selles otsuses niisugusele majandusmudelile nagu sama tõhusa konkurendi testile, kui järeldas, et kõnesolevad maksed võisid avaldada konkurentsivastast mõju, ning vaidlustatud otsuse jaoks 11.5 piirdus ta ainult märkusega, et hageja esitatud kriitilise marginaali analüüs ei sea tema järeldusi kahtluse alla.
- 427 Kolmandaks ei saa nõustuda komisjoni argumentidega, mis on tuletatud vaidlustatud otsuse põhjendustest 426, 464 ja 486. Vaidlustatud otsuse põhjendused 426 ja 464, mis on seotud selle alajaoga 11.4.2, puudutavad ainult nende iPadide mõnda mudelit, mis oli kavas turule viia 2014. ja 2015. aastal, ega saa seega seada kahtluse alla eespool, punktis 409 seoses iPhone'idega tuvastatud. Lõpuks tuleb märkida, et vastupidi komisjoni väitele ei saa ka vaidlustatud otsuse põhjenduses 486 esitatud järeldus seda kahtluse alla seada.
- 428 Kõige eelneva põhjal tuleb hagi kolmanda väite kolmanda osa raames esitatud esimese etteheitega nõustuda.

3. Kolmanda väite kolmanda osa raames esitatud teine ja kolmas etteheide, et ei ole tõendatud, et kõnesolevad lepingud mõjutasid Apple'i hankeotsuseid „2014. aasta“ ja „2015. aasta“ iPadide puhul

- 429 Kolmanda väite kolmanda osa raames esitatud teise ja kolmanda etteheitega püütakse vaielda vastu vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.2 tõendatule.
- 430 Hageja vaidleb vastu komisjoni järeldusele vaidlustatud otsuse põhjendustes 424 ja 451, väites, et vaidlustatud otsuses ei ole esimese põhjendusega seoses tõendatud, et kõnesolevad lepingud olid vähendanud Apple'i soovi pöörduda konkureerivate tarnijate poole „2014. ja 2015. aastal turule viidud seadmete“ puhul, ning osas, mis puudutab teist põhjendust, et need avaldasid mõju Apple'i hankeotsustele „seadmete“ puhul, „mis oli kavas turule viia 2014. ja 2015. aastal“.
- 431 Esiteks väidab hageja „2014. aasta“ iPadide kohta kõigepealt, et vaidlustatud otsus ei sisalda mingit tõendit selle kohta, et Apple oleks kavatsenud kasutada Inteli kiibistikke iPadides, „mis viidi tõesti turule 2014. aasta oktoobris“. Seejärel viitab komisjon mitu korda iPadi mudelile, mille Apple „[konfidentsiaalne]“ ja mida nimetati „[konfidentsiaalne]“, kuid ei tõenda, et kõnesolevad lepingud mõjutasid Apple'i hankeotsust selle mudeli puhul. Apple ei plaaninud kunagi tõsimeeli kasutada selle mudeli puhul Inteli kiibistikke, vaid mõistis, et Inteli kiibistikke ei saa kasutada – mida kinnitab aruanne, mille hageja esitas oma vastuväiteteatisele antud vastuse lisana. Lõpuks selgitabki seda, et Inteli kiibistikke „2014. aasta“ iPadidesse ei valitud, just asjaolu, et Inteli kiibistikud ei vastanud Apple'i tehnilistele nõudmistele ega ajakavale.
- 432 Hageja lisab, et komisjoni väide, et ta oli teadlik seadmetest, millele Apple kavatses hankida kiibistikke Intelilt, on väär. Lisaks ei sisalda vaidlustatud otsus mingit analüüsi, mis käsitleks tarnija valikut „[konfidentsiaalne]“ mudeli puhul, ning selles ei ole loodud põhjuslikku seost üleminekulepingu esimese muudatuse ja otsuse vahel kasutada „[konfidentsiaalne]“ mudelis hageja kiibistikku.
- 433 Komisjon märgib kõigepealt, et vaidlustatud otsus puudutab seadmeid, mis „oli kavas turule viia 2014. aastal“, mitte „tegelikult turule viidud“ seadmeid. Hageja oli tema sõnul täiesti teadlik seadmetest, mille puhul kavatses Apple kiibistikke hankida Intelilt. Apple kinnitas tema sõnul ka, et ta kavatses oma hankeid mitmekesistada. Seejärel rõhutab komisjon „[konfidentsiaalne]“ mudeli kohta, et vaidlustatud otsuse põhjendused 428–435 tõendavad kõnesolevate lepingute

mõju. Lisaks mõjutasid läbirääkimised hageja ja Apple'i vahel üleminekulepingu esimese muudatuse teemal Apple'i ostuotsust, mis tehti 2013. aasta algul. Üleminekulepingust piisas igal juhul, et mõjutada Apple'it, kes kavatses kasutada Intelit ühe osa iPadide puhul, mis oli kavas turule viia 2014. aastal. Lisaks ei ole tõendatud hageja väidet, et Apple ei kavatsenud kunagi tõsimeeli kasutada „[konfidentsiaalne]“ mudelis Inteli kiibistikke. Ja lõpuks seoses aruandega, mille hageja esitas oma vastuväiteteatisele antud vastuse lisana, viitab komisjon vastusele, mille Apple andis selles küsimuses oma seisukohtades hageja vastuväiteteatisele antud vastuse kohta.

- 434 Komisjon lisab, et Apple oli otsustanud [konfidentsiaalne] ning et seda otsust mõjutasid läbirääkimised üleminekulepingu esimese muudatuse üle ja üleminekulepingust tulenevate kõnesolevate maksete kaotus. Apple'i dokumendid tõendavad, et kõnesolevaid makseid mõjutas tegelikult otsus osta LTE-kiibistikke „iPadidele, mille ta kavatses viia turule 2014. aastal“.
- 435 Teiseks märgib hageja „2015. aasta“ iPadide kohta, et komisjon ei viita iPadi mudelitele, „mis viidi turule“ 2015. aasta kevadel või septembris ja novembris, ega mudelitele, mille „turuleviimine oli kavandatud 2015. aasta kevadele“, vaid mainib ühte teatavat mudelit, „mis oli kavas turule viia 2015. aasta sügisel“. Vaidlustatud otsuses on seda, et Inteli kiibistikke võeti tõsiselt kaalumisele, väidetud ainult ühe Apple'i inseneri e-kirja põhjal, mille sõnumit komisjon moonutab. Toimikus ei ole mingit tõendit – eelkõige Apple'i töötajatelt, kes kiibistike ostmise otsuseid tegelikult tegid –, mis näitaks, et Inteli kiibistik oli tõeline valikuvõimalus. Lisaks näitavad toimiku materjalid, et Inteli kiibistikud ei vastanud Apple'i tehnilistele nõudmistele ega ajakavale.
- 436 Hageja lisab, et komisjon tõlgendas Apple'i sisedokumente esmaskordselt kostja vastuses.
- 437 Komisjon märgib kõnesolevate maksete tegeliku mõju kohta kiibistike ostudele, et Apple'i ettevõtjasisesed e-kirjad kinnitavad Apple'i huvi pöörduda mõne teise tarnija poole. Seejärel juhib ta tähelepanu, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 436 nimetatud Apple'i inseneri e-kirjas ei ole ebakindlust Inteli kiibistiku kohta, nagu kinnitab ka Apple'i ühe teise töötaja e-kiri. Lõpuks viitab komisjon vaidlustatud otsuse põhjendusele 437, mis sisaldab ühe Apple'i töötaja avaldust, milles on Inteli kiibistikule üleminekut nimetatud ärilisest vaatevinklist vastuvõetamatuks, võttes arvesse kõnesolevaid makseid, ning avaldusele Apple'i seisukohtades hageja vastuse kohta vastuväiteteatisele. Hageja argumentid, mis puudutavad Inteli kiibistike ajakava, ei puutu seega asjasse ning on igal juhul täiesti ekslikud.
- 438 Komisjon lisab, et aruanne, mille hageja esitas oma vastuväiteteatisele antud vastuse lisana, rajaneb katsetel, mis tehti teiste tootjate seadmetes kasutatavate kiibistikega, ning et selles järeldatu ei ole seega üllatav. Lisaks ei selgita hageja, mille poolest on see, kuidas komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 437 nimetatud Apple'i töötaja e-kirja tõlgendab, ekslik, ega sea kahtluse alla Apple'i avaldust, millele on kostja vastuses tuginetud. Pealegi kõnelevad hageja argumentidele vastu tema enda FTC menetluse raames esitatud tõendid.

a. Sissejuhatavad märkused

- 439 Tuleb meenutada, et nagu ilmneb punktidest 392–394 eespool, on vaidlustatud otsuse alajao 11.4.2 eesmärk tõendada, et komisjoni sõnul kinnitavad Apple'i sisedokumendid ja selgitused, et kõnesolevad maksed vähendasid tõesti Apple'i soovi pöörduda LTE-kiibistike hankimiseks hageja konkurentide poole, mis puudutab konkreetselt tema vajadusi tema teatavate seadmete puhul. Nagu komisjon sõnaselgelt Üldkohtus kinnitas, puudutab see tõendus kõnesolevate maksete „tegelikku mõju“ seoses nende seadmetega.

- 440 Teisisõnu on selle alajao eesmärk kinnitada, et kõnesolevad maksed võisid avaldada konkurentsivastast mõju, ning seda seeläbi, et tõendatakse nende tegelikku mõju seoses teatavate seadmetega.
- 441 Konkreetselt Apple'i nõudluse kohta, mida on silmas peetud vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.2 esitatud komisjoni analüüsis, tuleb meenutada, et see alajagu puudutab üksnes väidetavat tegelikku mõju, mida avaldasid kõnesolevad maksed seoses mõne iPadi mudeli mõne mitte-CDMA versiooniga, mis „viidi turule“ või „mis oli kavas turule viia“ 2014. ja 2015. aastal. Küll aga ei puuduta see alajagu muid iPadi mudeleid, mis „viidi turule“ või „mis oli kavas turule viia“ kõnesoleval ajavahemikul.
- 442 Esmalt tuleb märkida, et niisugune kõnesolevate maksete väidetava tegeliku mõju konkreetne tõendus, mis on piiratud ainult iPadi 2014. aasta ja 2015. aasta mudelite mõne versiooniga, ei saa parandada asjaolu, et kõiki asjasse puutuvaid faktilisi asjaolusid ei võetud arvesse selle komisjoni üldise tõenduse raames, mida on analüüsitud kolmanda väite kolmanda osa raames esitatud esimese etteheite juures, ning mis puudutas kõnesolevate maksete suutlikkust avaldada kõnesoleval ajavahemikul konkurentsivastast mõju seoses Apple'i kõikide vajadustega nii iPhone'idele kui ka iPadidele mõeldud LTE-kiibistike järele.
- 443 Teisisõnu, isegi eeldusel, et hagi kolmanda väite kolmanda osa raames esitatud teine ja kolmas etteheide ei ole põhjendatud ning et vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.2 esitatud analüüsi ei ole kahtluse alla seatud, ei saa see alajagu – võttes arvesse, et see on piiratud mõne 2014. ja 2015. aasta iPadiga – nõuetekohaselt kinnitada vaidlustatud otsuses tehtud järeldust, et kõnesolevad maksed olid konkurentsivastased kogu kõnesoleval ajavahemikul seoses Apple'i kõikide vajadustega nii iPhone'idele kui ka iPadidele mõeldud LTE-kiibistike järele.
- 444 Seega tuleb ammendavuse huvides käsitletava juhtumi asjaoludel analüüsida selle alajao põhjendatust ning järelkult analüüsida küsimust, kas komisjon ei ole – nagu hageja väidab – nõuetekohaselt tõendanud tegelikku mõju, mida kõnesolevad maksed avaldasid Apple'i soovile pöörduda selles alajaos silmas peetud iPadi mudelite puhul hageja konkurentide poole.
- 445 Käsitletaval juhul jagunevad kolmanda väite kolmanda osa raames esitatud teine ja kolmas etteheide kumbki sisuliselt kolmeks alaetteheiteks, millest esimene puudutab vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.2 käsitletavate seadmete kindlaksmääramist, teine tõendeid, mida komisjon selles alajaos arvesse võttis, ning kolmas muude asjasse puutuvate asjaolude arvesse võtmata jätmist.
- 446 Käesoleva asja asjaoludel tuleb kõigepealt analüüsida esimest alaetteheidet, siis kolmandat alaetteheidet ja lõpuks teist alaetteheidet, lähtudes eespool, punktides 357–359 meenutatud kohtupraktikast.

b. Esimene alaetteheide, mis käsitleb vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.2 silmas peetud seadmeid

- 447 Hageja on eelnevalt sisuliselt väitnud, et komisjon ei täpsustanud, missuguseid seadmeid tema analüüs puudutab. See etteheide ühtib kolmanda väite kolmanda osa raames esitatud esimese etteheitega, milles hageja märkis, et komisjoni arutluskäik on ebatäpne, sest selles on üldiselt viidatud „seadmetele“ ja on ekslikult mainitud „iPadi [konfidentsiaalne]“ kui „[konfidentsiaalne]“.

- 448 Kõigepealt tuleb meenutada, et vaidlustatud otsuse alajagu 11.4.2 jaguneb omakorda neljaks alajaoks: esimese (11.4.2.1) analüüsis komisjon Apple'i sisedokumente ja selgitusi, mille tulemusena järeldas komisjon, et kõnesolevad maksed vähendasid tõesti Apple'i soovi pöörduda konkureerivate tarnijate poole, samas kui kolmes ülejäänus (11.4.2.2, 11.4.2.3 ja 11.4.2.4) on piirdutud sisuliselt vastamisega hageja argumentidele, mis seda järeldust ei mõjuta (vt vaidlustatud otsuse põhjendus 423 ja punkt 387 eespool).
- 449 Mis puudutab esmalt vaidlustatud otsuse alajagu 11.4.2.1, siis see hõlmab nimetatud otsuse põhjendusi 424–439 ning nagu ilmneb põhjendusest 424, on selle eesmärk tõendada, et kõnesolevad maksed vähendasid Apple'i soovi pöörduda hageja konkurentide, eelkõige Inteli poole, kelle kiibistike puhul kaalus Apple tõsiselt, et kas neid saaks kasutada „2014. ja 2015. aastal turule viidavates seadmetes“.
- 450 Kuid selle alajao tekstis ei ole komisjon enam viidanud niisugustele seadmetele, vaid tõenditele, milles on nimetatud „iPadi mitte-CDMA mudelid“ (vaidlustatud otsuse põhjendus 425), „iPadi mitte-CDMA versioonide turuleviimist 2014. aastal“ (vaidlustatud otsuse põhjendus 426), „2014. aasta mobiilseadmeid“ (vaidlustatud otsuse põhjendus 427), „[konfidentsiaalne]“ ja „[konfidentsiaalne]“ (vaidlustatud otsuse põhjendus 428), „mõnda tema iPadi 2014. aastal“ ja „kogu tema mobiilsidevõimekusega iPadi portfelli 2015. aastal“ (vaidlustatud otsuse põhjendus 430), „2014. aasta ja 2015. aasta iPadi mudelid“ ning „2015. aasta iPhone'i mudelit“ (vaidlustatud otsuse põhjendus 431), „[konfidentsiaalne], mis oli esialgu kavas turule viia 2014. aasta kevadel“ ja „mis viidi lõpuks turule 2013. aasta sügisel“ (vaidlustatud otsuse põhjendus 433 ja 558. joonealune märkus), „2014. aasta ja 2015. aasta mobiilseadmeid“ (vaidlustatud otsuse põhjendus 435), „2015. aasta sügisest iPadi“ (vaidlustatud otsuse põhjendus 436), „ühe iPadi turuleviimist [...] 2015. aastal“ (vaidlustatud otsuse põhjendus 437), „Apple'i vajadusi mitte-CDMA kiibistike järele“ (vaidlustatud otsuse põhjendus 438) ning „2015. aasta seadmemudelid“ ja „2015. aasta sügiseste mobiilseadmete programmeerimist“ (vaidlustatud otsuse põhjendus 439). Tuleb seega tuvastada, et komisjon ei olnud järjekindel, kui ta kvalifitseeris seadmeid ja ajavahemikke, mida esitatud tõendid puudutavad.
- 451 Mis puudutab seejärel vaidlustatud otsuse alajagusi 11.4.2.2 ja 11.4.2.3, siis nende eesmärk on vastata hageja argumentidele, millega püütakse esiteks vaielda vastu sellele, et Apple'i sisedokumendid ja selgitused on usaldusväärsed, ning teiseks väita, et ainuõigust oli palunud Apple.
- 452 Nendest kahest alajaost esimeses on komisjon aga nimetanud nii „2014. ja 2015. aastal turule viidud seadmeid“ (vaidlustatud otsuse põhjendus 442) kui ka „seadmeid, mis oli kavas turule viia 2014. aastal“ (vaidlustatud otsuse põhjendus 445), ühes lauses isegi „seadmeid, mis oli kavas turule viia 2015. aastal“, ja „2015. aastal turule viidud seadmeid“ (vaidlustatud otsuse põhjendus 446).
- 453 Lõpuks tuleb vaidlustatud otsuse alajao 11.4.2.4 kohta märkida, et vastates hageja argumentidele, et Apple oleks igal juhul otsustanud hankida kiibistikke hagejalt, sest tema kiibistikud olid paremad (vaidlustatud otsuse põhjendus 423), järeldas komisjon, et kõnesolevad maksed olid avaldanud mõju Apple'i hankestrateegiale „seadmete puhul, mis kavatseti turule viia 2014. ja 2015. aastal“ (vaidlustatud otsuse põhjendus 451).
- 454 Kuigi selle alajao tekstis nimetas komisjon kahel korral „seadmeid, mis kavatseti turule viia 2014. ja 2015. aastal“, (vaidlustatud otsuse põhjendus 455) ja „iPade, mis kavatseti turule viia 2014. ja 2015. aastal“, (vaidlustatud otsuse põhjendus 464), mainis ta mitu korda „2014. ja 2015. aastal

turule viidud seadmeid“ (vaidlustatud otsuse põhjendused 456–458, 462 ja 463) ning „iPhone 4 CDMA-versiooni, mis viidi turule 2011. aasta veebruaris“, (vaidlustatud otsuse põhjendus 460) ning „[*konfidentsiaalne*]“ (vaidlustatud otsuse põhjendus 465).

- 455 Eelnevast tuleneb, et vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.2 esitas komisjon üldise arutluskäigu, mis puudutas ja milles ta käsitles koos kord „seadmeid“, kord iPade, mida varieeruvalt kirjeldati kui „2014. ja 2015. aasta“ oma, „2014. ja 2015. aastal turule viidud“ seadmeid või seadmeid, „mis oli kavas turule viia 2014. ja 2015. aastal“, täpsustamata nende väljendite ulatust ja näitamata nende suhteid.
- 456 Konkreetselt vaidlustatud otsuse põhjenduses 424, milles komisjon esitas selle otsuse alajaost 11.4.2.1 tehtud järelduse, nimetas ta 2014. ja 2015. aastal „turule viidud“ seadmeid, samas kui selle otsuse põhjenduses 451, milles ta esitas selle otsuse alajao 11.4.2.4 pinnalt tehtud järelduse, nimetas ta seadmeid, mis „oli kavas turule viia“ 2014. ja 2015. aastal. Nende alajagude tekstis mainis komisjon siiski ka muid seadmeid sõnastuses, mis ei vasta seadmetele, mida puudutab tema tõendus.
- 457 Kostja vastuses ja vastuseks menetlust korraldavatele meetmetele täpsustas komisjon küll, et vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.2 toodud selle mõju tõendus, mida kõnesolevad maksed tegelikult avaldasid, ei puudutanud iPhone’e, vaid puudutas üksnes iPadi teatavaid „mitte-CDMA“ mudelid, mis „tuli viia turule“ 2014. ja 2015. aastal, mitte iPade, mis 2014. ja 2015. aastal tõesti „turule viidi“, kusjuures komisjon kahetseb muide ükskõik missugust väärarvamist, mille see „hooletusviga“ võis põhjustada.
- 458 Vastupidi komisjoni väitele ei saa seda, et kõnesolevate maksete tegeliku mõju tõenduses on seadmeid valesti nimetatud, pidada siiski lihtsalt „hooletusveaks“. Konkreetselt vastab vaidlustatud otsuse põhjendustes 433 ja 465 mainitud [*konfidentsiaalne*] mudel, mis on tähistatud lühendiga „[*konfidentsiaalne*]“, kaubanduslikust vaatevinklist mudelile, mida nimetatakse „[*konfidentsiaalne*]“, ning see mudel „viidi turule“ – nagu komisjon ise vaidlustatud otsuses rõhutab – 2013. aasta sügisel. Kuna aga see mudel „viidi turule“ 2013. aastal, ei puutu see asjasse vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.2.1 esitatud tõenduses, mille eesmärk on analüüsida kõnesolevate maksete tegelikku mõju 2014. ja 2015. aastal „turule viidud“ mudelitele.
- 459 Lisaks tuleb meenutada, et ELTL artiklis 263 ette nähtud õiguspärasuse kontroll puudutab vaidlustatud akti, mitte nende menetlusdokumentide sisu, mille kostja on liidu kohtule esitanud (vt selle kohta 25. juuli 2018. aasta kohtuotsus *Orange Polska vs. komisjon*, C-123/16 P, EU:C:2018:590, punkt 85).
- 460 Lisaks tuleb selles viimases küsimuses märkida, et komisjoni argument, et hageja oli teadlik seadmetest, mille puhul kavatses Apple kiibistikke varuda Intelit, ei puutu asjasse, sest nagu ilmneb punktist 459 eespool, kontrollib Üldkohus vaidlustatud otsuse sisu. Pealegi pidi hageja vaidlustatud otsuses kasutatud väljendeid arvestades vaidlema komisjoni arutluskäigule vastu nii „turuleviidud“ seadmete osas kui ka seadmete osas, „mis oli kavas turule viia“ (punkt 430 eespool).
- 461 Lõpuks tuleb märkida, et kuna vaidlustatud otsus ei ole selles küsimuses täpne, ei ole Üldkohtu ülesanne teha *a posteriori* kindlaks seadmeid, mida komisjon iga kasutatud väljendiga vaidlustatud otsuse alajao 11.4.2 igas põhjenduses silmas pidas.

462 Tuleb seega tõdeda, et tõendid, mille põhjal on komisjon teinud vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.2 oma järeldused, ei ole järjepidevad ei omavahel ega võrreldes järeldustega, mida püütakse nendega tõendada selle otsuse alajagude 11.4.2.1, 11.4.2.2 ja 11.4.2.4 raames, mis kandub muide edasi selle otsuse alajao 11.4.2 järjepidevusele.

463 Sellest järeldub, et hinnang, mille komisjon andis vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.2 konkurentsivastasele mõjule, mida kõnesolevad maksed tegelikult avaldasid, st et need vähendasid tegelikult Apple'i soovi pöörduda konkureerivate LTE-kiibistike tarnijate poole, on antud ebajärjepidevate tõendite põhjal, millega komisjon oma järeldusi põhjendas.

c. Kolmas alaetteheide, mille kohaselt ei võetud arvesse teatavaid tõendeid, mis olid vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.2 toodud tõenduse raames asjakohased

464 Hageja väidab sisuliselt, et Apple ei valinud Inteli kiibistikke sellepärast, et need ei vastanud Apple'i tehnilistele vajadustele ega ajakavale nende seadmete puhul, mitte kõnesolevate maksete tõttu – asjaolu, mida komisjon arvesse ei võtnud.

465 Selles küsimuses tuleb märkida, et kuigi esimeses alaetteheites tuvastati juba, et vaidlustatud otsus ei ole järjepidev (vt punkt 463 eespool), tuleb kontrollida, kas lisaks võttis komisjon oma analüüsis arvesse kõiki asjasse puutuvaid asjaolusid, mida arvesse tuleb võtta. Selles küsimuses tuleb analüüsi jätkamisel eeldada, et nagu komisjon oma kostja vastuses ja kohtuistungil märkis, on selles analüüsis silmas peetud seadmed 2014. aasta osas „[*konfidentsiaalne*]“ (või „[*konfidentsiaalne*]“) mudeli „mitte-CDMA“ versioonid ning 2015. aasta osas „[*konfidentsiaalne*]“ ja „[*konfidentsiaalne*]“ mudelid (edaspidi „väidetavad kõnesolevad mudelid“), ning seda ilma, et oleks vaja käsitleda põhjalikumalt küsimust, kas need seadmed on vaidlusaluses otsuses selgelt ja üheselt mõistetavalt kindlaks määratud.

466 Esmalt tuleb märkida, et küsimus, kas hageja konkurentide LTE-kiibistikud võisid tegelikult vastata Apple'i tehnilistele nõudmistele ja ajakavale väidetavate kõnesolevate mudelite puhul, on käsitletava juhtumi asjaoludel asjasse puutuv asjaolu, mida tuleb võtta arvesse, analüüsides mõju, mida kõnesolevad maksed Apple'i hankeotsustele tegelikult avaldasid, mis puudutab tema vajadusi väidetavatele kõnesolevatele mudelitele mõeldud LTE-kiibistike järele. Kui Apple'il ei olnud – nagu hageja väidab – tehnilist alternatiivi või alternatiivset ajakava hageja LTE-kiibistikele väidetavate kõnesolevate mudelite puhul, avaldas niisugune asjaolu tingimata mõju tema hankeotsustele nende mudelite puhul ja nõnda ka tegelikule mõjule, mida kõnesolevad maksed võisid nendele otsustele avaldada.

467 Tõendid, millele hageja tugineb, tekitavad aga selles küsimuses kahtlusi.

468 Esiteks, mis puudutab väidetavat kõnesolevat mudelit, mis „oli kavas turule viia“ 2014. aastal ja on tähistatud lühendiga „[*konfidentsiaalne*]“, siis nagu hageja rõhutab, ilmneb vaidluse käigus esitatud asjaoludest, et selle Inteli kiibistiku ([*konfidentsiaalne*]) väljaarendamine, mida Apple kaalus potentsiaalselt „[*konfidentsiaalne*]“ mudelis kasutada, oli [*konfidentsiaalne*].

469 Konkreetselt on Apple'i [*konfidentsiaalne*] siseettekandes, mida komisjon on nimetanud vaidlustatud otsuse põhjenduses 464 esitatud 612. joonealuses märkuses, mainitud [*konfidentsiaalne*].

- 470 26. juuli 2019. aasta täiendavad tõendid kinnitavad seda. Apple'i [konfidentsiaalne] ettevõtjasiseses e-kirjas on kiibistiku [konfidentsiaalne] kasutamise kohta iPadis, mis oli kavandatud [konfidentsiaalne], st „[konfidentsiaalne]“ mudeli puhul märgitud, et [konfidentsiaalne] ja [konfidentsiaalne]. Üks teine Apple'i [konfidentsiaalne] e-kiri näitab, et see kiibistik oli [konfidentsiaalne] ja et kui [konfidentsiaalne].
- 471 Ühtlasi, kuna Apple kavatses viia 2014. aastal turule muid iPadi mudelid peale „[konfidentsiaalne]“ mudel, tuleb märkida, et igal juhul näitavad toimiku materjalid, et hageja konkurentide kiibistikud ei vastanud Apple'i tehnilistele nõudmistele ega ajakavale. Näiteks 2014. aastat käsitlev tabel pealkirjaga [konfidentsiaalne], mis oli lisatud Apple'i [konfidentsiaalne] ettevõtjasisesele e-kirjale, näitab, et hageja konkurentide ja konkreetsetl Intel kiibistikud ei vastanud täielikult Apple'i tehnilistele vajadustele ega ajakavale, nagu ilmneb [konfidentsiaalne].
- 472 Konkreetsetl nagu komisjon kinnitas vastuseks menetlust korraldavatele meetmetele, vastas Inteli kiibistik, mis oli kavandatud „[konfidentsiaalne]“ mudelile [konfidentsiaalne], „Apple'i vajadustele“ „osaliselt“, kusjuures puuduv omadus oli seotud [konfidentsiaalne] tehnoloogia puudumisega. Selles küsimuses piisab sellest, kui märkida, et Apple'i [konfidentsiaalne] ettevõtjasiseses e-kirjas, mille teema oli [konfidentsiaalne], on sisuliselt märgitud, et [konfidentsiaalne], et siiski [konfidentsiaalne] ning et selles uues kontekstis [konfidentsiaalne]. Sellest vaatevinklist on Apple'i [konfidentsiaalne] ettevõtjasiseses e-kirjas mainitud [konfidentsiaalne]. Pealegi ei väära selle tehnoloogia tähtsust teistele iPadidele, mille Apple kavatses turule viia 2014. aastal, komisjoni argumendid, mis on tuletatud Apple'i töötajate ütlustest „[konfidentsiaalne]“ mudeli või olukorra kohta, mis valitses, kui see tehnoloogia ei olnud tähtsust omandanud, kuna niisugused argumendid ei puutu asjasse.
- 473 Teiseks ilmneb väidetavate kõnesolevate mudelite kohta, mis „oli kavas turule viia“ 2015. aastal, toimiku materjalidest – nagu hageja rõhutab –, et hageja konkurentide kiibistikud ja eelkõige Inteli omad, mida Apple kaalus potentsiaalselt kasutada iPadides, mille ta kavatses turule viia 2015. aastal, ei rahuldanud Apple'i tehnilisi nõudmisi ega ajakava.
- 474 Ühest küljest tugines hageja 2015. aastat puudutavale tabelile pealkirjaga [konfidentsiaalne], mis oli lisatud Apple'i [konfidentsiaalne] ettevõtjasisesele e-kirjale. See tabel näitab, et Inteli kiibistikud ei vastanud täielikult Apple'i tehnilistele vajadustele ega ajakavale, nagu ilmneb [konfidentsiaalne].
- 475 Teisest küljest tuleb märkida, et Apple'i ettevõtjasiseste e-kirjade vahetuses, mis kannab 18. veebruari 2014. aasta kuupäeva, mis järgnes vaidlustatud otsuse põhjenduses 436 mainitud Apple'i ettevõtjasisesele e-kirjale ja mille sisu avaldati 26. juuli 2019. aasta täiendavate tõendite raames, märkisid kaks Apple'i inseneri, et Inteli kiibistik, mida kavatseti kasutada 2015. aasta sügisel turule viidavas iPadis, „ei ole tegelikult“ sama funktsionaalne nagu hageja kiibistik. Tuleb aga märkida, et need kaks inseneri täpsustasid, et see erinevus tuleneb asjaolust, et Inteli kiibistikul ei ole [konfidentsiaalne] tehnoloogiat, mida peetakse [konfidentsiaalne].
- 476 Eelnevast tuleneb, et mitu faktilist asjaolu, mis olid komisjoni käsutuses ja mida lisaks kinnitasid vaidluse käigus esitatud asjaolud, tekitavad kahtlusi, kas Inteli või ka teiste hageja konkurentide kiibistikud suutsid vastata Apple'i tehnilistele vajadustele ja ajakavale väidetavate kõnesolevate mudelite ning vajaduse korral teiste iPadi mudelite puhul, mille Apple kavatses samal ajavahemikul turule viia.

- 477 Komisjon ei oleks tohtinud järeldada, et kõnesolevad maksed vähendasid tõesti Apple'i soovi pöörduda konkureerivate LTE-kiibistike tarnijate poole, võtmata arvesse asjaolu, et Apple'i vajaduste osas väidetavate kõnesolevate mudelite puhul ei olnud tehnilist alternatiivi ja alternatiivset ajakava hageja kiibistikele.
- 478 Vaidlustatud otsuse põhjenduses 464 kinnitas komisjon, et Apple kavatses kasutada Inteli kiibistikke „iPadide“ puhul, „mis oli kavas turule viia 2014 ja 2015. aastal, võttes arvesse kõiki parameetreid, mitte ainult tehnilist paremust, ja sh konkreetseid nõudeid nende mudelite puhul“, ning leidis seega, et Intel ei olnud hagejast vähem atraktiivne, vähemalt nende mudelite puhul. Selle komisjoni väite ulatus ei ilmne siiski selgelt selle sõnastusest, eelkõige mis puudutab seda „tehnilist paremust“.
- 479 Ühtlasi tuleb isegi eeldusel, et seda väidet tuleb mõista nii, et komisjoni arvates olid Inteli LTE-kiibistikud arvestatav alternatiiv väidetavate kõnesolevate mudelite puhul, sh tehnilises plaanis ja ajakava poolest, märkida, et seda hinnangut põhjendas komisjon vaidlustatud otsuse 612. joonealuses märkuses, mis on seotud selle otsuse põhjendusega 464, ainult nii, et viitas näitena kolmele Apple'i sisedokumentidele, mis ei võimalda siiski järeldada, et Inteli kiibistikud vastasid väidetavate kõnesolevate mudelite puhul Apple'i tehnilistele nõudmistele ja ajakavale. Esimene dokument, millele komisjon viitab – kõneldes ainult selle tiitellehest –, on Apple'i ettekanne [*konfidentsiaalne*], milles on mainitud pigem [*konfidentsiaalne*] Inteli kiibistikke (vt selle kohta ka punkt 469 eespool); teine dokument on Apple'i 2012. aasta oktoobri ettevõtjasisene e-kiri, mida on nimetatud ka vaidlustatud otsuse põhjenduses 433 ja milles on küll märgitud, et Intel oli „hea plaan“ „[*konfidentsiaalne*]“ mudeli puhul, kuid milles ei ole öeldud midagi selle „plaani“ ajalise elluviimise võimaluse kohta; ning kolmas dokument on Apple'i 2012. aasta juuni ettevõtjasisene e-kiri, mida on nimetatud ka vaidlustatud otsuse põhjenduses 428, ja milles on mainitud Inteli ettepanekut, mis ei olnud hinna poolest vastuvõetav. Seega, lisaks sellele, et need kolm dokumenti ei kinnita komisjoni väidet, et Intel oli väidetavate kõnesolevate mudelite puhul vähem atraktiivne kui hageja, ei võimalda see väide ka järeldada, et Apple oleks tema tehnilisi nõudmisi ja ajakava arvestades saanud tegelikult ka väidetavate kõnesolevate mudelite puhul kiibistikke hankida hageja konkurentidelt.
- 480 Tuleb tuvastada, et vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.2 ei viinud komisjon läbi mingit tegelikku analüüsi sellest, kas olid olemas konkureerivad LTE-kiibistike tarnijad, kellelt Apple oleks väidetavate kõnesolevate mudelite puhul saanud kiibistikke varuda, arvestades tema tehnilisi nõudmisi, sh ajakava.
- 481 Sellest tuleneb, et hinnangut, mille komisjon andis vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.2 konkurentsivastasele mõjule, mida kõnesolevad maksed tegelikult avaldasid, st küsimuses, kas need vähendasid Apple'i soovi pöörduda konkureerivate LTE-kiibistike tarnijate poole, ei antud nii, et arvesse oleks võetud kõiki asjasse puutuvaid asjaolusid, mida tuli arvesse võtta.

d. Teine alaetteheide, mis käsitleb tõendeid, mida võeti arvesse vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.2 esitatud tõenduse raames

- 482 Hageja väidab sisuliselt, et komisjon ei ole tõendanud, et tema analüüsis silmas peetud seadmete puhul olid kõnesolevad maksed vähendanud Apple'i soovi hankida kiibistikke hageja konkurentidelt.

- 483 Selles küsimuses tuleb märkida, et kuigi vaidlustatud otsuses esineb juba ebaloogilisus, mida on täheldatud esimese alaetteheite raames, (vt punkt 463 eespool) ja arvesse ei ole võetud kõiki asjasse puutuvaid asjaolusid, nagu on märgitud kolmanda alaetteheite raames, (vt punkt 481 eespool), on vaja analüüsida, kas lisaks saavad tõendid, millele komisjon tugines, tõendada järeldusi, mis on nende põhjal tehtud seoses väidetavate kõnesolevate mudelitega.
- 484 Kõigepealt tuleb ühest küljest märkida, et peale „[*konfidentsiaalne*]“ mudeli ei ole ühtegi nendest väidetavatest kõnesolevatest mudelitest vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.2 sõnaselgelt nimetatud. Sellest alajaost ilmneb, et komisjon ei ole iga kõnesoleva mudeli puhul esitanud konkreetset tõendust, vaid on esitanud üldise tõenduse, mis peaks hõlmama kõiki iPade, mis „viidi turule“ või „oli kavas turule viia“ 2014. ja 2015. aastal, mõnikord isegi neid kahte aastat koos vaadeldes.
- 485 Teisest küljest tuleb tähele panna, et vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.2 tugines komisjon peamiselt Apple’ilt pärit tõenditele, kusjuures selle otsuse alajagu 11.4.2.1 rajaneb eranditult vastusel, mille Apple andis [*konfidentsiaalne*] küsimusele [*konfidentsiaalne*] teabenõudes, ning Apple’i sisedokumentidel, mis edastati selle vastuse lisana.
- 486 Esimesena on kõnesoleva mudeli puhul, mis „oli kavas turule viia“ 2014. aastal, st komisjoni sõnul mudeli puhul, mis on tähistatud lühendiga „[*konfidentsiaalne*]“ (või „[*konfidentsiaalne*]“), tõendus, et kõnesolevad maksed avaldasid väidetavalt mõju Apple’i LTE-kiibistike ostmise otsustele, – nagu ilmneb vaidlustatud otsusest ja nagu komisjon selgitas oma kostja vastuses – toodud vaidlustatud otsuse põhjendustes 428–435.
- 487 Esiteks tuleb selles küsimuses märkida, et vaidlustatud otsuse põhjendustes 425–433 rõhutas komisjon sisuliselt asjaolusid, mis tõendavad tema sõnul, et enne üleminekulepingu esimese muudatuse sõlmimist oli Apple kavatsenud pöörduda väidetavate kõnesolevate mudelite puhul hageja konkurentide poole ning et see võis olla Apple’ile majanduslikult vaatevinklist huvipakkuv, sest „võimalus säästa pikaajalises perspektiivis ületa[s] üleminekulepingust tulenevad maksed“.
- 488 Seega, kuigi vaidlustatud otsuse põhjendustes 425–433 antud hinnangutes on küll nenditud, et Apple võttis arvesse üleminekulepingust tulenevate maksete olemasolu, ei ole nendes märgitud, et üleminekulepingust tulenevad kõnesolevad maksed olid tõesti vähendanud Apple’i soovi pöörduda väidetavate kõnesolevate mudelite ja eelkõige „[*konfidentsiaalne*]“ mudeli puhul hageja konkurentide poole.
- 489 Nagu ilmneb vaidlustatud otsuse põhjendustest 434 ja 435, leidis komisjon, et üleminekulepingu esimeses muudatuses on selgitatud, et Apple ei võtnud enam arvesse konkureerivaid tarnijaid väidetavate kõnesolevate mudelite puhul, mis tal oli kavas turule viia 2014. ja 2015. aastal.
- 490 Seega vastupidi komisjoni väitele ei ilmne vaidlustatud otsusest, et ainuüksi üleminekuleping oli tõesti vähendanud Apple’i soovi pöörduda väidetavate kõnesolevate mudelite puhul hageja konkurentide poole.
- 491 Teiseks tuleb märkida, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 435 esitatud hinnang, et „üleminekulepingu esimese muudatuse tulemusena Apple „ei mõelnud 2014. ja 2015. aasta mobiilseadmete puhul enam üldse hagejale alternatiivsete kiibistike tarnijate peale“, rajaneb eranditult avaldusel, mida sisaldab Apple’i vastus [*konfidentsiaalne*] teabenõudes esitatud [*konfidentsiaalne*] küsimusele.

- 492 Tuleb aga tõdeda, et see vastus ei puuduta „[*konfidentsiaalne*]“ mudelit (või „[*konfidentsiaalne*]“), mis on komisjoni sõnul ainus 2014. aasta väidetav kõnesolev mudel, mida on vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.2 silmas peetud. Mis puudutab 2014. aasta mitte-CDMA mudeleid, siis see vastus puudutab ainult [*konfidentsiaalne*] mudeleid. Lisaks paikneb Apple'i avaldus, mis on ära toodud vaidlustatud otsuse põhjenduses 435, tema vastuse kaht viimast mudelit puudutavas osas. Näib seega, et see avaldus ei puutu asjasse seoses vaidlustatud otsuses esitatud tõendusega, mis puudutab [*konfidentsiaalne*] mudelit.
- 493 Kolmandaks tuleb märkida, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 465 märkis komisjon selle otsuse alajao 11.4.2.4 raames [*konfidentsiaalne*] ning tugines seejuures Apple'i kahele avaldusele, mis pärinevad tema hageja vastuse kohta vastuväiteteatisele esitatud seisukohtade punkti 52 kolmandast taandest.
- 494 Nagu aga hageja õigesti rõhutab, ei näita tema avaldused siiski [*konfidentsiaalne*] kõnesolevate maksete tõttu. Konkreetselt ei ütle need avaldused midagi põhjuse kohta, miks [*konfidentsiaalne*]. Kuna komisjon ei ole aga esitanud vaidlustatud otsuses kaalukaid tõendeid, ei ole Üldkohtu ülesanne teha kindlaks põhjuseid, mis viisid [*konfidentsiaalne*].
- 495 Teisena, mis puudutab väidetavaid kõnesolevaid mudeleid, mille Apple kavatses 2015. aastal turule viia, st komisjoni sõnul „[*konfidentsiaalne*]“ ja „[*konfidentsiaalne*]“ mudelid, siis nagu ilmneb vaidlustatud otsusest ja nagu komisjon oma kostja vastuses selgitas, põhineb kõnesolevate maksete väidetava mõju tõendus vaidlustatud otsuse põhjendustes 436 ja 437 nimetatud tõenditel.
- 496 Kõigepealt selle kohta, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 435 ära toodud Apple'i avalduses on viidatud koos üldiselt „2014. ja 2015. aasta mobiilseadmetele“, piisab sellest, kui meenutada, et seda on tehtud võrdluses teatavate muude 2014. aasta iPadi mudelitega peale „[*konfidentsiaalne*]“ (punkt 492 eespool). Selle avalduse asjakohasust seoses 2015. aasta väidetavate kõnesolevate mudelitega ei ole seega samuti tõendatud.
- 497 Esiteks tugines komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 436 ühele Apple'i sisedokumendile, mis sisaldab 18. veebruari 2014. aasta ettevõtjasiseste e-kirjade vahetust, mis näitab, et üks Apple'i insener oli soovitanud kasutada „2015. aasta sügisese“ iPadi mudelis Inteli kiibistikku, sest see on „sama funktsionaalne“ nagu hageja kiibistik.
- 498 Kuid ühest küljest ei ole ei vaidlustatud otsuse põhjenduses 436 ega selles ettevõtjasiseste e-kirjade vahetuses täpsustatud iPadi mudelit, mille Apple kavatses 2015. aastal turule viia ja mida selle Apple'i inseneri väide puudutab. Teisest küljest esitas hageja 26. juuli 2019. aasta täiendavate tõendite raames ühe teise Apple'i ettevõtjasiseste e-kirjade vahetuse samast päevast, mis näitab, et Apple'i inseneride rühma juht seadis vaidlustatud otsuse põhjenduses 436 ära toodud Apple'i töötaja väite tegelikult kahtluse alla. See inseneride rühma juht märkis vastuseks, et Inteli kiibistik „ei olnud päriselt sama funktsionaalne“ nagu hageja kiibistik, kusjuures ingliskeelne eitav sõna „not“ on selles ettevõtjasiseses e-kirjas kirjutatud suurte tähtedega. Lisaks kinnitas seda viimast hinnangut üks teine Apple'i töötaja samas e-kirjade vahetuses.
- 499 Need asjaolud viivad niisiis selleni, et vaidlustatud otsuse põhjenduses 436 esitatud hinnangu põhjendatus satub kahtluse alla, sest see hinnang rajaneb ainult ühel Apple'i ettevõtjasisesel e-kirjal, millele kaks teist vastu kõnelevad.

- 500 Teiseks viitab komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 437 Apple'i 20. veebruari 2014. aasta ettevõtjasiseste e-kirjade vahetusele, millega on vastatud selle otsuse põhjenduses 436 nimetatud ettevõtjasisesele e-kirjale, milles märgib üks Apple'i töötaja esiteks, et üks teine töötaja tunneb „veidi muret kaubanduslike leppetrahvide pärast, mis seonduvad ajakavaga“, kui turule viiakse teise tarnija kiibistikuga iPad, ning teiseks kinnitab see viimane töötaja, et selline turuleviimine on „äriliselt vastuvõetamatu“.
- 501 Tuleb siiski tuvastada, et nendes e-kirjades ja vaidlustatud otsuse põhjenduses 437 ei ole täpselt viidatud ühelegi iPadi mudelile ega kõnesolevatele maksetele ja lepingutele. Miski ei võimalda seega täie kindlusega järeldada, et nendes ettevõtjasisestes e-kirjades on viidatud kõnesolevate maksete kaotusele või tagastamisele.
- 502 Samuti tuleb tuvastada selle kohta, et komisjon tugines oma kostja vastuses Apple'i avaldusele, mis olid esitatud tema seisukohtades hageja vastuse kohta vastuväiteteatisele, et luua seos nende ettevõtjasiseste e-kirjade ja kõnesolevate maksete vahel, et seda avaldust vaidlustatud otsuse põhjenduses 437 ei ole, ning pealegi ei puuduta see ettevõtjasisesid e-kirju, mida on nimetatud põhjenduses silmas peetud.
- 503 Kolmandaks viitas komisjon vaidlustatud otsuse põhjenduses 438 veel Apple'i ostumeeskonna 29. jaanuari 2014. aasta majandusanalüüsile, mis käsitleb tarnija vahetamise majanduslikku mõju 2015. aastal mitte-CDMA kiibistike vajadustele ning mille Apple esitas oma vastuses [*konfidentsiaalne*] teabenõudes esitatud [*konfidentsiaalne*] küsimusele.
- 504 Selles küsimuses piisab, kui märkida – nagu selgitab Apple oma vastuses [*konfidentsiaalne*] teabenõudes esitatud [*konfidentsiaalne*] küsimusele –, et see majandusanalüüs „ei olnud aluseks ühelegi Apple'i juhtkonna ostuotsusele“ ning seega olenemata isegi põhjustest, miks Apple'i juhtkond niisugusele analüüsile ei tuginenud – mida ei tee kindlaks Üldkohus –, ei võimalda see teha mingit järeldust mõju kohta, mida kõnesolevad maksed tegelikult Apple'i LTE-kiibistike hankimise otsustele avaldasid.
- 505 Sellest tuleneb, et vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.2 tugines komisjon üldise analüüsi raames, milles oli mudelid ja aastad segamini, asjakohatutele tõenditele, millele kõnelevad vastu teised asjaolud või mis ei suuda kinnitada tema järeldusi seoses väidetavate kõnesolevate mudelitega, ning mis ei võimalda järelikult tõendada, et kõnesolevad maksed olid tõesti vähendanud Apple'i soovi pöörduda nendele mudelitele LTE-kiibistike hankimiseks hageja konkurentide poole.
- 506 Kõigest eelnevast tuleneb ühelt poolt, et vaidlustatud otsuse alajagu 11.4.2 ei saa parandada õigusvastasust, mis on tuvastatud kolmanda väite kolmanda osa raames esitatud esimese etteheite analüüsi tulemusena (punktid 442 ja 443 eespool), ning teiselt poolt, et igal juhul ei ole komisjon vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.2 esitanud analüüsi, mis toetaks järeldust, et kõnesolevad maksed olid tegelikult vähendanud Apple'i soovi pöörduda väidetavatele kõnesolevatele iPadi mudelitele, mille Apple kavatses turule viia 2014. ja 2015. aastal, LTE-kiibistike hankimiseks hageja konkurentide poole.
- 507 Komisjon jõudis niisugusele järeldusele arutluskäigu tulemusena, mille järelduste kinnitamiseks esitatud tõendid ei ole esiteks järjepidevad (punkt 463 eespool); teiseks tehti see ka ilma, et arvesse oleks võetud kõiki seejuures asjasse puutuvaid asjaolusid (punkt 481 eespool), ning kolmandaks tehti see veel nii, et tugineti asjaoludele, mis ei võimalda neid järeldusi tõendada (punkt 505 eespool).

- 508 Seega on õigusvastane komisjoni järeldus, et kõnesolevad maksed avaldasid tegelikult konkurentsivastast mõju, mis kinnitab nende võimet niisugust mõju avaldada.
- 509 Pealegi ei saa samadel põhjustel – ja vastupidi komisjoni väitele – ka vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.2 esitatud arutluskäik samuti tõendada, et kõnesolevad maksed võisid avaldada konkurentsivastast mõju seoses väidetavate kõnesolevate mudelitega. Igal juhul, isegi kui see on nii, tuleb meenutada, et vaidlustatud otsuses esitatud kahju teooria ei puuduta kõnesolevate maksete konkurentsivastase mõju avaldamise võimet, mis oleks piiratud Apple'i vajadustega ainult väidetavate kõnesolevate mudelite puhul, vaid puudutab Apple'i kõiki vajadusi kõnesoleval ajavahemikul nii iPhone'ide kui ka iPadide puhul (vt punktid 420, 442 ja 443 eespool).
- 510 Kõikide eelnevate asjaolude põhjal tuleb hagi kolmanda väite kolmanda osa raames esitatud teise ja kolmanda etteheitega nõustuda.

4. Järeldus

- 511 Hagi kolmanda väite kolmanda osa raames esitatud esimese, teise ja kolmanda etteheite analüüsist – ja ilma et oleks tarvis analüüsida selle väiteosa raames esitatud teisi etteheiteid – tuleneb, et kõnesolevate maksete lugemine makseteks, mis võisid kujutada endast turgu valitseva seisundi kuritarvitamist, on õigusvastane, sest esiteks rajaneb selle küsimuse käsitus, kas kõnesolevad maksed võisid avaldada konkurentsivastast mõju, sellisel analüüsil, mille puhul ei võetud arvesse kõiki asjasse puutuvaid faktilisi asjaolusid, ning teiseks põhineb selle mõju käsitus, mida kõnesolevad maksed tegelikult avaldasid, niisugusel analüüsil, mis komisjoni järeldust ei põhjenda.
- 512 Nendel põhjustel tuleb kolmanda väite kolmanda osa analüüsi raames tuvastatud õigusvastasust arvestades ja ilma, et tuleks võtta seisukoht hageja teiste väiteosade kohta, hagi kolmanda väitega nõustuda ja ka selle tõttu vaidlustatud otsus tühistada.

D. Üldine järeldus

- 513 Kuna nii hagi esimese väite (selle esimese ja kolmanda osa) kui ka kolmanda väitega (selle kolmanda osa) on nõustatud, tuleb vaidlustatud otsus tühistada, ilma et oleks vaja võtta seisukoht hagi teiste väidete või hageja esitatud menetlust korraldavate meetmete või menetlustoimingute taotluste kohta osas, milles need taotlused lähevad kaugemale meetmetest, mille Üldkohus on otsustanud võtta või määranud, või muude täiendavate tõendite kohta peale 26. juuli 2019. aasta täiendavate tõendite.

IV. Kohtukulud

- 514 Üldkohtu kodukorra artikli 134 lõike 1 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.
- 515 Kuna komisjon on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb jätta tema kohtukulud tema enda kanda ja mõista vastavalt hageja nõudele temalt välja hageja kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

ÜLDKOHUS (kuues koda laiendatud koosseisus)

otsustab:

- 1. Tühistada komisjoni 24. jaanuari 2018. aasta otsus C(2018) 240 final [ELTL] artiklis 102 ja [EMP] lepingu artiklis 54 sätestatud menetluse kohta (juhtum AT.40220 – Qualcomm (ainuõiguse makse)).**
- 2. Mõista kohtukulud välja Euroopa Komisjonilt.**

Marcoulli

Frimodt Nielsen

Schwarcz

Iliopoulos

Norkus

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 15. juunil 2022 Luxembourgis.

Allkirjad

Sisukord

I.	Vaidluse taust	2
A.	Hageja	2
B.	Haldusmenetlus	2
1.	Menetlus hagejaga	2
2.	Teised ettevõtjad ja asjast huvitatud isikud	3
3.	Tutvumine toimikuga	4
C.	Vaidlustatud otsus	4
1.	Lepingud hageja ja Apple'i vahel	4
2.	Turu määratlus	5
3.	Turgu valitsev seisund	5
4.	Turgu valitseva seisundi kuritarvitamine	5
5.	Trahv	5
6.	Resolutsioon	6
II.	Menetlus ja menetlusosaliste nõuded	6
A.	Peamised menetluslikud asjaolud	6
1.	Menetluse kirjalik osa	6
2.	Apple'i menetlusse astumise avaldus	7
3.	Menetlust korraldavate meetmete või menetlustoimingute taotlus	7
4.	Pärast menetluse kirjaliku osa lõpetamist esitatud täiendavad tõendid	8
5.	Taotlused jätta teatavad andmed üldsusele edastamisel välja	9
6.	Ettekandja-kohtuniku määramine kuuendasse kotta	9
7.	Asja suunamine laiendatud koosseisule	9
8.	Menetlust korraldavad meetmed ja menetlustoimingud	9
9.	Menetluse suuline osa	11
B.	Poolte nõuded	13

III. Õiguslik käsitus	13
A. 26. juuli 2019. aasta täiendavate tõendite vastuvõetavus	14
B. Esimene väide, et on tehtud ilmseid hindamisvigu	18
1. Sissejuhatavad märkused	18
2. Esimese väite kolmas osa, mille kohaselt on rikutud kaitseõigusi, sest see puudutab märkmete ja teabe puudumist kolmandate isikutega toimunud koosolekute ja konverentskõnede kohta	19
a. Koosolek ja konverentskõned kolmandate isikutega, mille puhul edastati hagejale teavet enne selle hagi esitamist	21
1) Konteksti meenusus	21
2) Menetlusnormi rikkumise esinemine	21
3) Kaitseõiguste rikkumine	25
b. Ühe kolmanda isikuga peetud konverentskõne ja koosolek, mille kohta anti hagejale teavet käesoleva menetluse käigus vastuseks argumentidele, mis põhinevad 26. juuli 2019. aasta täiendavatel tõenditel	29
1) Konteksti meenusus	29
2) Menetlusnormi rikkumise olemasolu	30
3) Kaitseõiguste rikkumine	32
c. Kolmanda isikuga peetud koosolek, mille kohta edastati hagejale teavet käesoleva menetluse käigus, vastuseks 12. oktoobri 2020. aasta menetlustoimingutele	35
1) Konteksti meenusus	35
2) Menetlusnormi rikkumise esinemine	35
3) Kaitseõiguste rikkumine	37
3. Esimese väite esimene osa, mille kohaselt on rikutud kaitseõigusi osas, milles see väiteosa puudutab erinevusi vastuväiteteatise ja vaidlustatud otsuse vahel	39
4. Järeldus	45
C. Kolmas väide, et on ilmselgelt rikutud õigusnorme ja tehtud ilmseid hindamisvigu osas, mis puudutab järeldust, et kõnesolevad lepingud võisid avaldada potentsiaalset konkurentsivastast mõju	45
1. Sissejuhatavad märkused	45
a. Kohtupraktikas kindlaks määratud põhimõtete meenusus	45

b. Vaidlustatud otsuse ülesehitus	47
c. Hageja etteheidete kordamine	48
2. Kolmanda väite kolmanda osa raames esitatud esimene etteheide, mille kohaselt ei võetud arvesse kõiki asjasse puutuvaid asjaolusid	48
3. Kolmanda väite kolmanda osa raames esitatud teine ja kolmas etteheide, et ei ole tõendatud, et kõnesolevad lepingud mõjutasid Apple'i hankeotsuseid „2014. aasta“ ja „2015. aasta“ iPadide puhul	57
a. Sissejuhatavad märkused	58
b. Esimene alaehteide, mis käsitleb vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.2 silmas peetud seadmeid	59
c. Kolmas alaehteide, mille kohaselt ei võetud arvesse teatavaid tõendeid, mis olid vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.2 toodud tõenduse raames asjakohased	62
d. Teine alaehteide, mis käsitleb tõendeid, mida võeti arvesse vaidlustatud otsuse alajaos 11.4.2 esitatud tõenduse raames	64
4. Järeldus	68
D. Üldine järeldus	68
IV. Kohtukulud	68